

NAMAZIN TEFSİR

Muhsin KIRAATİ

Mütercim:
Cafer BENDİDERYA

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	
ÖN SÖZ	
İBADET VE UBUDİYET	
İbadet Nedir?	
Fıtrat ve İbadet.....	
Tapınmanın Kaynağı.....	
Tapınmanın Derinliği.....	
İbadete Karşı İlgisizlik	
İbadetin Yörüngesi, Allah'ın Rızasıdır	
İbadet Ruhıyesi.....	
İbadette Orta Halli Olmak	
İbadette Müdüriyet	
İbadet, Sürekli Açık Bir Eczanedir	
İbadet, Huzur Kaynağıdır	
İbadet ve Elde Edilen Şeyler	
İmam ve İbadetin Karşılıklı Etkisi.....	
Kur'an'da İbadetin Felsefesi	
İmam Ali'nin (a.s) Buyruklarında Namaz.....	
KULLUK VE UBUDİYETİN ETKİ VE BEREKETLERİ.....	
1- Gurur ve Övünç Kaynağı.....	
2- Güç ve kudret kaynağı	
3- İzzet Duygusu.....	
4- Terbiye Etkeni	
5- Ruhları Çağırma!.....	
6- Varlık Üzerinde Egemenlik Kurmak	
YİNE DE NAMAZIN SİMASI	
Namaz ve Kur'an.....	
Namaz ve Kısas	
İbadet ve Velayet.....	
Namaz ve Önderlik.....	
İbadetin Basamakları	
İbadetin Siması.....	

Sıkıntıları Gideren Namazlar
Cafer-i Tayyar Namazı.....
Namazın Kutsiyeti
Namazın Kapsamlılığı.....

NİYET.....

NİYET
Halis Niyet.....
Yakınlık Kastı
Kurb Dereceleri.....
Allah'ı, Allah İçin Çağırılım
Kurb Makamına Ulaşmanın Yolu.....
Hatıra
Keyfiyet mi, Kemmiyet mi?
Hatıra
Hatıra
Niyet İşe Değer Kazandırır
İki Hatıra
Hatıra
Temiz Niyetin Etki ve Bereketleri
Niyetin Amelden Ayrıcalığı
Niyetin Dereceleri
Ceza Konularında Niyetin Rolü
Marifet, Kurbet Kastının Ön Hazırlığı
Kötü Niyetin Etkileri.....

TEKBİRET-UL İHRAM

Allah-u Ekber.....
Diğer Namazlarda Tekbir
Namazda Nasıl Tekbir Getirelim?.....
Tekbirin Anlamı.....
İslam Kültüründe Tekbir

FATİHA SURESİ

Fatiha Suresi
Fatiha Suresinin Eğitici Dersleri

<i>Bismillahirrahmanirrahim</i>	
<i>Bismillah</i>	
<i>"Allah" Kelimesi</i>	
<i>"el-Hamduillah-i Rabb'il Alemin"</i>	
<i>"Rabb-ul Alemin"</i>	
<i>"er-Rahman-ir Rahim"</i>	
<i>"Maliki Yevmiddin"</i>	
<i>"Din" Terimi</i>	
<i>İyyake Na'budu ve İyyake Nestain"</i>	
<i>"İhdina's Sırat-el Mustakim"</i>	
<i>"Doğru Yol Hangisidir"</i>	
<i>"Sıraatellezine En'amte Elehyim Ğayr-il Mağzubi ve'laz Zallin"</i>	
<i>Gazap Edilmişler ve Sapmışlar Kimlerdir?</i>	

İHLAS SURESİ

<i>İhlas Suresinin Önemi:</i>	
<i>"Kul Huvellahu Ehed"</i>	
<i>"Allah-u Samed"</i>	
<i>"Lem Yelid ve Lem Yuled"</i>	
<i>"Ve Lem Yekun Lehu Kufeven Ehad"</i>	

RÜKU VE SECDE.....

<i>Rüku</i>	
<i>Rükunun Etkileri</i>	
<i>Rüku Adabı</i>	
<i>Allah Velilerinin Rükusu</i>	
SECDE	
<i>Secdenin Tarihi</i>	
<i>Secdenin Önemi</i>	
<i>Secdenin Hikmetleri</i>	
<i>Secde Adabı</i>	
<i>Kerbela Toprağı</i>	
<i>Şükür Secdesi</i>	
<i>Şükür Secdesinin Bereketleri</i>	
<i>Allah Velilerinin Secdeleri</i>	

Birkaç Nokta.....

TESBİH ZİKİRİ.....

Subhanellah.....

Tesbih'in Makamı.....

Tesbihin Mükafatı.....

Amelî Tesbih.....

Tesbihin Tekrarı.....

Atalarımızın Kültüründe Allah'ı Anmak.....

Varlıkların Tesbihi.....

KUNUT.....

Kunut.....

Farklı Namazların Kunutu.....

Masum Kişilerin Kunutu.....

TEŞEHHÜD VE SELAM.....

Teşehhüd.....

Tevhid Sloganı.....

Halis Tevhid.....

Şehadet ve Risalet.....

Salavat.....

Salavat Nasıl Getirilmelidir?.....

Selam.....

Selamın Siması.....

ÖN SÖZ

Hamd alemlerin Rabb'i Allah'a mahsustur. Şerh-i İsmâilî selam efendimiz Muhammed'e ve onun tertemiz Beyt'ine ve Allah'ın laneti onların tüm düşmanlarının üzerine olsun.

Hicri Şemsi bin üç yüz yetmiş dört (M. 1996) başlangıcında İmam Rıza'nın (a.s) mübarek türbesinin kenarında bulunup yeni yılın girmesiyle notlarını yazmaya başladığım bu kitabı yazmağa başladığım için müteşekkirim.

İslam inkılabından sonra okullarda, üniversitelerde, kışlalarda ve diğer umumî yerlerde namaz ikame etme konusunda yapılan çalışmaların sonucunda burada da "Ez Esrar-i Nemaz", "Hemrah ba Nemaz" ve "Yeni Çehardeh Nukte der Bare-i Nemaz" kitaplarının temini sağlandı. Bu kitapların okunmasıyla namazda Allah Teala'ya söyleyeceğiniz sözleri daha iyi anlayabilmek ve bilinçli bir şekilde yapabilmek için namazın tekbir, fatiha, sure, rüku, teşehhüd ve selamında söylenen zikirlerinin konusunu küçük bir kitap yazmaya karar verdim.

Konuya girmeden önce, yaşantımızda ibadet mekânını daha iyi anlayabilmek için namaz ve bütün ibadetlerin ruhu olan "ibadet ve ubudiyet" konusunu göz atacağız.

İBADET VE UBUDİ

İbadet Nedir?

İbadet, bizim yaratılışımızın hedefidir. Kur'an-buyuruyor ki: **"Biz cinleri ve insanları ancak etmeleri için yarattık"**¹

Yaptığımız işler, kendimizin veya toplum ihtiyaçlarını gidermek için kazanç sağlamak, getirmek, ilim tahsili, evlilik veya halka hizmet etme şeyler olsa bile, Allah rızası için olursa ibadettir.

Bir şeyi ibadet yapan etken, onun mukadder amaçla yapılması ve Kuran-ı Kerim'in tabiriyle ilah bürünmesidir. **"Allah'ın rengi"**²

Fıtrat ve İbadet

Bazı işlerimiz ibadet ve diğer bazıları değildir; alışkanlıkla yapılan bir şey spor yapmak değer taşıyan bir şey olabileceği gibi, sigara içme değersiz bir şey de olabilir. Ama bir şey fıtrî olur fıtrat esası ve Allah'ın insanların her birinin olmasını takdir ettiği tertemiz yaratılışı gereğince o şey bir değer ifade eder.

Fıtratın alışkanlığa üstünlüğü, onda zaman mekanın, cins ve ırkın, yaş ve başın etkisiz olması

1 - Zariyat, 56.

2 - Bakara, 138.

insanın insan olması hasebiyle ona sahip olma. Örneğin belli bir zaman ve nesle has olmayan evlat gibi, her insan doğal olarak kendi çocuğunu seven elbisesinin modeli veya yemek çeşidi bir alışkanlık çeşitli zaman ve mekanlara göre değişir. Bazı bölgelerde alışkanlıkla yaygın olan bir şey başka bir yerde değildir.

İbadet ve tapınak da fitrî şeylerden biridir; dolayısıyla insan oğlunun en eski, en güzel ve en sağlam yapıları: mabetler, camiler, puthaneler ve ateş kullukları oluşturmaktadır.

Elbette tapınma şekil ve biçimleri arasında farklılıklar vardır. Biri taş, ağaç ve putlardan tutun Allah'a tapınmaya kadar mabutların farklılığı ve dinî dansetmek ve tepinmekten tutun Allah'ın velileri derin ve en zarif münacatlarına kadar değişen şekilleri.

1 - Soru: Eğer insanın kendi çocuğunu sevmesi, fitrî bir halde neden bazı dönemlerde örneğin cahiliye döneminde çocuklarını diri diri gömüyorlardı?

Cevap: Fitrî konular çeşitlidir; çocuk sevgisi fitrî bir koruma gibi insanın kendi haysiyetini koruması da fitrî bir olaydır. Arab'ı, kız çocuğunu kendisi için bir ayıp ve kusur biliyordular, kızlar savaşta esir düşüyorlardı; üretim ve maddî gelir güçlüğü. İşte bu yüzden haysiyetlerini korumak için kızları vazgeçiyorlardı. Uzağa gitmeye hiç gerek yok; mal ve can sevgisi de fitrîdir; fakat bazıları canlarını mala feda ederler, bazıları da mallarını cana feda ederler. Dolayısıyla, haysiyetini korumak için insanın kızını feda etmesi çocuk sevgisinin fitrî çelişmez.

Peygamberlerin hedefi de insanda tapınım oluşturmak, hatta mabud ve ibadet şekli hususunda ve düzeltmeler yapmaktı.

Kilise, manastır, Hinduların mabetleri ve cı binalarına yapılan büyük masrafları, bayrak, vatan kahramanların kutsal bilinişi, kişilerin ve hatta e değer ve kemalatlarının övülmesi, bütün bunla varlığındaki tapınma ruhun cilveleridir.

Allah'a tapmayanlar da ya mal ve makamına, y evladına ya da diploma ve mektebine, tarikat ve gi tapınmaktalar. Bu yolda canlarını vermeye v varlıklarını mabutlarına feda etmeye hazır olurlar. kendisi farkında olmasa bile tapınmanın kendi için bir fitrî kökü vardır; Mevlana'nın dediği gibi:

Hem çu meyl-i kudekan bamaderan

Sırrı meyl-i hud nedaned der leban

(Çocukların annelerine eğilimleri gibi,

Kendi dudaklarındaki bu eğilimin sırrını bilme:

Hikmet sahibi Allah insana her ne kadar iç eğilim vermişse onu doyurmak ve ona karşılık verir bir vesile de yaratmıştır alemde. Eğer insan susuy yaratmış ve eğer açıklıyorsa yemek var etmişti insana cinsel güdü vermişse onun için eş de y koklama duyusu vermişse koklanacak şeyl yaratmıştır.

İnsanın derin duyularından biri sonsuzluğa kemale yönelme ve bekâyı istemesidir; Allah T bağlantı kurmak ve O'na tapınmak bu fitrî eğilimle

eden şeydir. Namaz ve ibadet, insanın ke kaynağıyla bağlantısı, gerçek mahubuyla ünsiyet ve eşsiz güce sığınmasıdır.

Tapınmanın Kaynağı

Allah Teala'yı sonsuz kemalat ve sıfatlarıyla da karşısında huzu ve huşuyla eğilmeyen ve olmayan kim var? Kur'an-ı Kerim kıssalar, tarihî güç ve azametini gösteren nişanelerle O'nı tanıtmaktadır.

Kur'anı Kerim bize şöyle buyuruyor: Allah, M kocası olmaksızın çocuk verdi. Nil nehrini Musa için Firavun'u orada boğdu. Peygamberleri eli boş bir dönemlerinin süper güçlerine galip kıldı ve ta burnunu toprağa sürdü.

Kendisinin zaaf, cehalet, güçsüzlüğünü, tahmini ve edilmeyen tehlike ve olayları görüp de kendilerinden onlardan kurtaracak bir güce ihtiyacı olmadığını hissetmeyen ve O'nun karşısında huşuyla eğilmeyen var?

Kur'an-ı Kerim, ayetlerinde insana zaafını hatırlatıyor şöyle diyor: Sen dünyaya gelince hiç bir şey bilmi hiç bir şeyden haberin yoktu; tüm varlığın zaafıyla d nitekim güç ve kudret kazandıktan sonra da yin doğru gidiyorsunuz.

Sen her an tehlikelerle karşı karşıyasın.

Eğer yer küresinin hareketi yavaşlayacak olsun veya gündüz sabit kalacak olsalar, onun hareket hızlandırabilir ve kim değiştirebilir?

Comment [CB1]:

"Eğer suyunuz çekilirse size kim bir akı getirebilir?"¹

"Eğer dileseydik onu tuzlu yapardık."²

"Dileseydik, onu kuru bir çöp yapardık."³

"Dilesek onları yere batırırız ya da üzer gökten parçalar düşürürüz."⁴

Kur'an-ı Kerim insanı gaflet uykusundan uyan gururunu kırmak ve yaratan karşısında onu ibtitremeye yönlendirmek için bu ve benzeri onlar zikretmektedir.

Tapınmanın Derinliği

Tapınmak, görünüşte bir nevi huza gördüğümüz, fakat oldukça derin olan bir ameldir.

Tapınmak insanın ruhundan kaynaklanır, bili kaynaklanır; ilgi ve kutsiyetinden, övgü ve niyazından kaynaklanır; iltica ve yardım dileyişi mabudun kemalatına olan aşkından kaynaklanır.

Evet, tapınmak görünüşte basit bir ameldir yukarıdaki hususlar olmadıkça kesinlikle tapınma Tapınmak yani maddiyata sırt çevirerek ruhu u gözle görülen ve kulakla duyulan şeylerin geçmektedir. Tapınmak, insanların yaratana karşı

1 - Mülk, 30.

2 - Vakıa, 70.

3 - Vakıa, 65.

4 - Sebe, 9.

övgü ve senayla, bazen tesbih ve takdisle, bazı zikir ve şükür ve teslimiyetini dile getirmekle Rabb'in edebini ortaya koyduğu aşkını temin eden bir duygudur.

İbadete Karşı İlgisizlik

Hz. Ali (a.s) buyuruyor ki: *"Ey insan! Ömrün kadar geçtiği halde (bu kadar kabiliyet, yetenek, ilim ve vahiyden yararlanmana rağmen) tıpkı bir otlağa kurulup uyuyorsan gözlerin aydın olur."*

Evet, medeniyet, teknoloji, yeni araç ve gereçler icadı ve ilerleyişi yaşamı kolaylaştırmış, refah ve getirmiştir; fakat acaba insanın kemali bu maddî refaha bağlıdır?

Eğer öyleyse, bu durumda yemek-içmek, giyim ve şehvetini tatmin etmek hususunda hayvanlar insanlardan daha ileridirler!

Yemek hususunda hayvanlar daha iyi, daha hızlı ve daha rahattırlar; pişirmek ve hazırlamaya ihtiyacı yoktur onların!

Elbise konusunda, dikmek, yıkamak ve ütü de bir dertleri yoktur!

Şehvet alanında, hiç bir problemle karşılaşmaz kendilerini tatmin etmekte.

Ev hususunda, nice kuşlar ve haşereler vardır ve insanlardan yapmaktaki teknikleri insanı hayrete düşürmektedir.

1 - Nehc-ul Belağa, mektup: 45.

Esasen, acaba teknolojinin bu ilerleyişi in ilerlemesine sebep olmuş mudur?

Acaba bu rahatlık huzur da getirmiş midir?

Her halükârda, insanın elini masum ve adil öneline vermediğimiz takdirde insana zulmetmiş olabileceği gibi insanın kalbi de Allah'a düğümlenmezse makamına hakaret edilmiş olur.

İbadetin Yörüngesi, Allah'ın Rızasıdır

Gökyüzündeki küreler ve yerin sabit ve sabit çeşitli hareketlerinde sabit bir yörüngesi olduğu gibi ne kadar da zaman ve mekan şartları, kişisel ve toplumsal şartlar bu yörüngedeki hareket şeklini tayin eder. İbadetlerin de bütün farklı şekilleriyle sabit bir yörüngesindedir ve o da Allah'ın rızasıdır.

Örneğin yolculuk, namazın iki rekat kılınması neden olur, hastalık namazın şeklini değiştirir; fakat her zaman iki rekat veya seferî kılınan namaz da namazdır ve Allah'ın rızasıdır. O'nun rızası ve emrini yerine getiren her hareket doğrudur. **"Beni anmak için namazı kıl."**

İbadet Ruhîyesi

İbadet, ruhun gıdasıdır; yemekler arasında en iyisi de bedence hazmedilenidir; ibadetlerin en iyisi de ruhu cezbolandır; yani neşat ve kalp huzuruyla getirilenidir. Çok yemek bir işe yaramaz, önen yararlı şeyler yemektir.

1 -Tâhâ, 14.

Resul-i Ekrem (s.a.a) Cabir b. Abdullah-i E şöyle buyurmuştur; *"Allah'ın dini sapasağlam ay o halde ona karşı uyumlu davran (ve ruhe olmadığı bir zamanda kendini ibadete zorlam durumunda ibadetten nefret edersin."*¹

Resulullah'tan (s.a.a) nakledilen başka bir hac şöyle geçer: *"Ne mutlu ibadete aşık olup onu bir gibi kucaklayana!"*²

İbadette Orta Halli Olmak

İnsan ancak ibadette orta halli olduğu durumda ve tapınma ruhu canlılığını korur; dolayısıyla kitaplarında "İbadette ılımlılık" başlığı altında ri nakledilmiştir.³

İnsan ancak uzuvları arasında uyum olursa olur, ama eğer bir uzvu normalinden daha büyük küçük olursa, kusurlu sayılır. Manevî konularda değerleri birbiriyle tamamen uyum iç özümsemelidir. Peygamber efendimize, ümmetin grubunun ibadet için eşlerini ve evlatlarını mescide geldiklerini haber verdiler. Bunun efendimiz, "bu benim gidişatım değil; ben evi eşimle birlikteyim. Kim bunun aksine davranırsa değildir", diye buyurdu.⁴

1 - Bihar-ul Envar, c. 71, s. 212.

2 - Bihar-ul Envar, c. 71, s. 212.

3 - Usul-i Kafi, c.2, s. 86.

4 - Usul-i Kafi, c.5, s. 496.

İmam Sadık (a.s), komşusu Hıristiyan iken Müslüman olan birinin öyküsünü anlatıyor. Bu adam dalı Müslüman olan komşusunu seher vakti uyarı mescide getiriyor ve ona, "sabah ezanına kadar namazı kıl", diyor. "Sabah olunca, sabah namazın sonra da güneş çıkıncaya kadar dua et", diyor. S öğleye kadar Kur'an okumasını tembihliyor ve yeni Müslüman olan bu adamın bütün gününü Kur'an ve dua ile dolduruyor.

Hıristiyan Adam eve dönünce Müslümanlığı ve bir daha da camiye adımını atmadı.¹ Evet, böyle aşırıcılık insanları kaçırır.

Üstat Şehid Murtaza Mutahharî şöyle nakleder: As'ın iki oğlu vardı; biri İmam Ali'nin (a.s), diğeri Muaviye'nin taraftarları oldu. Bir gün Peygamber efendimiz Amr-ı As'ın iyi oğluna (Abdullah), geceleri ibadet ve gündüzleri de oruçla geçirdi", buyurdu. Amr'ın oğlu, "evet, ya Resul dedi. Bunun üzerine efendimiz, "ben bunu etmiyorum", buyurdu.²

Rivayetlerde, "*kalplerin yöneliş ve kaçışları*" diye okumaktayız. Kalpler yöneldiğinde ondan yararlı hazırlıklı olmadığında ise ona baskı yapmayı durumda farkında olmadan olumsuz bir tepki gösterir.

1 - Seyr-i der sire-i Nebivî s. 213

2 - Taharet-i Ruh, s. 122.

3 - Bihar-ul Envar, c.87, s.357.

Dinimiz şöyle tavsiyede bulunmaktadır: Vaki dörde bölün ve bir bölümünü dinlenmek ve eğlenmek için ayırın; eğer böyle yapacak olursanız diğer işler coşkulu olursunuz.¹

Kur'an-ı kerim, dinlenme ve tatil günlerinde tutmaya çalışmaya giden Yahudileri mütecaviz nitelendirmektedir: "**Cumartesi gününü çiğneyen hırsla çalışanları), elbette bilmişsinizdir.**"²

Her halükârda ibadette coşku ve morali k ortaya bulmakla elde edilecek bir durumdur.

İbadette Müdüriyet

Müdüriyet sadece toplumsal, iktisadi ve konularda değildir; ibadi konularda da müdür idareciliğe gerek vardır.

Bildiğimiz müdüriyetlerde program ve plan, kişilerin seçimi, disiplin ve gözetim, teşvik, koruyucu benzeri şeyler söz konusudur. İbadette de, gelişim mükemmelleşmesi için bu ilkelerin gözetilmesi gerekir.

Namazın belli bir planı var; tekbirle başlar, selam biter. Rekat, rüku ve secdelerin sayısı bellidir. Yeterince gereken özel vakitleri tayin edilmiştir ve kıbleyi göstermesi gerekir.

Fakat, sadece plan yeterli değildir, bunun icrasını bütün şartlara sahip olan cemaat imam seçilerek İnsanların adap, ahlak, temizlik ve neşatla nâ

1 - Bihar-ul Envar, c. 14, s. 41

2 - Bakara, 65.

camiyeye teşvik edilmeleri gerekir. Cemaat sa disiplin, uyumluluk ve cemaat imamına uymaya edilmelidir; kısacası namazın güzel bir şekilde için tam anlamıyla bir müdüriyete gerek vardır.

İbadet, Sürekli Açık Bir Eczanedir

Herkes her an ve bütün şartlar altında, dal vakit almaksızın ve hiç bir vasıtaya gerek duyn Allah Teala'yla bağlantı kurabilir. Her ne kada vakitleri, Cuma gününün ikindi vakitleri, cuma na hutbelerinden sonra, yağmur yağınca veya kadiri gibi belli vakitlerde dua ve ibadetin bambaşka varsa da, ancak dua ve yakarış bu günlere has deği

İbadet, her durumda gaflet, unutkanlık ve ilacıdır. "**Beni anmak için namaz kıl.**"¹ Huzur, ş ve ıstırap ile endişeyi giderme kaynağıdır. "**H olsun, Allah'ın zikriyle kalpler mutmain olur.**"²

İbadet, Huzur Kaynağıdır

Elbette zorba günahkarları büyük sermaye sah bilim, sanat ve teknoloji sahiplerini tanırırsınız, faka arasında huzurlu olan bir kişiyi tanıyor musunuz?

Acaba günümüzün batı toplumu ruhen huzu midir?

Acaba güç, kudret, servet ve sanayi günümü için barış, kardeşlik, güven ve huzur getirebilmiş m

1 - Tâhâ, 14.

2 - Ra'd, s. 28.

Oysa Allah'a ibadet ve itaat, Allah'ın velileri ü öyle bir etki bırakmıştır ki onlar hiç bir şartta düşmezler. Burada İslam inkılabının büyük rehberi Humeyni'den iki hatıra anlatayım:

Şah'ın İran'dan kaçmasının peşinden, halâ hizmetçisi Şapur Bahtiyar hükümet sürerken, Humeyni on beş yıl sonra ülkesine dönmeye kara Haber ağaları uçakta ona, "şimdi ne hissediyorsur sorduklarında, "hiç bir şey!" cevabını verdi!

O zaman kendisine aşık olan milyonlarca İran Humayf'nin canından dolayı endişelenirken O yi sakin bir vaziyette uçakta gece namazı kılıyor ve zikrediyordu. Bu sükunet ve güvence ise sadece anmasından dolayıydı.

Rahmetli İmam Hümeyni'nin oğlu Al duyduğum diğer bir hatıra da şöyledir: İran Şahı kaçınca dünyanın dört bir yanından onlarca hab ve fotoğrafçı İmam Humeynî'nin sesini dünyaya du için Paris'te onun evinde toplandılar. İmam Hum sandalyenin üzerinde biraz oturup bir kaç konuştuktan sonra bana dönerek, "Ahmet! öğle va mu?" diye sordu. Ben, "evet" cevabını verince derhal konuşmasını keserek namazı ilk vaktinde için yerinden ayrıldı. Herkes, "ne oldu?" diye ediyordu. Ben, "İmam, namazını ilk vaktinde l dedim.

İmam Humeynî'nin Paris'te yaptığı bu ha önderi İmam Rıza'dan (a.s) öğrenmişti. Tarih kitap kaydedildiğine göre, İsimleri Kur'an-ı Kerim'de

Sabîinlerin önderi gururlu ve mutaassıp bir bilginde Rıza'yla (a.s) tartıştığında İmam onun düşünceler bir alt üst etti ki, "şimdi kalbim yumuşadı mantığınızı kabul ediyorum", dedi. Tam o sırada yükseldi; İmam Rızî (a.s) namaz kılmak üzere to terk etti. İmam'ın arkadaşları, her ne kadar, toplantı daha sürdürecektense o ve tüm izleyicilerinin Mi olacaklarını söyledilerse de, İmam (a.s) "namazı v kılmak, tartışmaktan daha iyidir; eğer onun liyaka namazdan sonra da hakkı kabul edebilir" b İmam'ın bu katiyet, itaat ve aşkını gören Saibî bi bunun üzerine ilgisi daha da arttı.¹

İbadet ve Elde Edilen Şeyler

İbadet, ilahî yardım ve lütufları almak i vesiledir.

"Sana yakın (ölüm) gelinceye kadar R ibadet et"²

Hız. Musa (a.s) semavî kitap Tevrat'ı almak i gün, kırk gece Tur dağında ibadet ve münacat etti. Ekrem (s.a.a) ise vahiy almak için uzun bir sü mağarasında ibadet etti. Rivayetlerde şöyle geçe *kırk gün işlerini halis kılarısa, Allah Teala pınarlarını kalbinden diline akıtır.*³

1 -Bihar-ul Envar, c. 49, s. 175.

2 - Hicr, 99.

3 - Bihar-ul Envar, c. 3, s. 326.

Evet, ihlasla yapılan ibadet, hikmeti ilahî pınar diğerlerine aktaran hekim kişiler yetiştiren bir fakülde

İmam ve İbadetin Karşılıklı Etkisi

İmam insanı ibadete çektiği gibi, ibadet de insanı derinlik kazandırmada etkilidir. Aynen bir ağacın köküne su ve gıdayı yapraklara ulaştırması ve karşılıklı olarak yaprakların da ısı ve ışığı köke ulaştırması gibi. Evet, ibadet ne kadar iyi ve fazla olursa, insanın, mabuduna ünsü bir o kadar fazla olur.

Kur'an'da İbadetin Felsefesi

Kur'an-ı kerim namazın felsefesini Allah'ı anmak olarak tanımlıyor: **"Beni anmak için kıl"**¹

Allah'ı anmayı ise kalplerin huzur bulması olarak tanımlıyor: **"Haberiniz olsun Allah'ın zikriyle kalpler bulur."**²

Ve kalp huzurunun sonucunu ise melekut olarak tanımlıyor: **"Ey mutmain (huzur bulmuş) nefis! Rabb'ine dön"**³

Kur'an-ı kerim diğer yerlerde, ibadeti Allah'a karşı teşekkür olarak nitelendiriyor: **"Sizi yaratan Rabb'inize ibadet edin."**⁴

1 - Tâhâ, 14.

2 - Ra'd, 28.

3 - Fecr, 28.

4 - Nisa, 1.

"Onları yedirip açlıktan kurtaran ve korkudan güvene çıkararak bu ev(Ka'be)nin Rıbadet etsinler."¹

Bazı ayetler namazın terbiye ve eğitim alan rolüne değinerek şöyle buyuruyor: **"Namaz k iğrenç şeylerden men eder."**²

Namaz kılan kişi, namazın doğruluğu ve kabul için, bir takım dini kurallara uymak zorunda kurallara uyma kendisinin günah ve çirkinlik sakınması için güçlü bir zemindir. Evet, beyaz bir giyen birinin kirlili ve tozlu bir yerde oturmaması durumudur.

Kur'an-ı Kerim namaza tavsiye ettikten buyuruyor ki: **"Doğrusu iyilikler kötülükleri gider"**

O halde namaz amelen geçmiş günahlardan sayılır. Allah Teala bu ayetle günahkârlara, namaz ibadet gibi iyi işlere yönelecek olurlarsa günah kötülüklerinin yok olacağına dair ümit vermektedir

İmam Ali'nin (a.s) Buyruklarında Namaz

İmam Ali (a.s) Nehc-ul Belağa'da defalarca namaz Allah'ı anmaktan bahsetmiştir. O hazretin bu bu "Nehc-ül Belağa'da Namaz" adlı bir kitapta topladık Biz burada en bariz örneği namaz olan, zikir ve

1 - Kureyş, 2.

2 - Ankebut, 45.

3 - Hud, 114.

anmanın felsefesi hakkında o hazretten bir kaç nakledeceğiz:

Buyuruyor ki: *"Allah zikri kalplerin cilası kulaklar Allah'ın zikriyle işitsin ve kör gözleri olsun."*¹

Sonra namazın bereketleri hakkında buyuru *"Onları melekler kuşatır, üzerlerine huzur iner, ormanların kapıları açılır ve güzel yerler hazırlanır."*

Başka bir hutbede şöyle buyuruyor: *"Namaz gibi ağaçların yaprakları gibi döker ve insanın boynunu ipinden kurtarır."*²

Sonra devamında, Resul-i Ekrem'den gübenzetme nakletmektedir: *"Namaz insanın kendisini beş defa yıkadığı bir su arka gibidir; acaba artık sonra insanda kir ve çirkinlik kalır mı?"*

196. hutbede kibir, azgınlık ve zulüm gibi çirkinliklerin bir bölümünü sıraladıktan sonra bu ki: *"Bu kötülüklerin tedavisi namaz, oruç ve zekattır"*

Ardından da namazın etkileri hakkında buyuruyor: *"İnsanların bütün vücuduna huzur ve ı verir, gözlerine huzu ve huşu verir, nefislerini uysallaştırır, kalplerini yumuşatır ve kibri Vahşetler onları dehşete düşürünce senin zikrin üns ve ülfet verir."*

1 -Nehc-ul Belağa, hutbe: 222.

2- Nehc-ul Belağa, hutbe: 199.

Elbette bütün insanların namazdan bu y
sağlayamadığı, ancak bir gurubun namaza ve
anmaya gönül verdiği ve onu bütün d
değişmeyecekleri açıktır.

KULLUK VE UBUDİYETİN ETKİ BEREKETLERİ

1- Gurur ve Övünç Kaynağı

İmam Zeynulabidin (a.s) münacatında
buyuruyor: "*Allah'im! İzzet olarak senin kulun olm
bana.*"¹

İnsanın, kendini yaratanla konuşması ve O
insanın söylediklerini duyup kabul etmesinden dah
bir iftihar ve övünç kaynağı var mıdır?!

Bu değersiz dünyada, eğer insanın muhatabı b
bilgin bir kişi olursa insan onunla övünür, onunla
olmaktan gurur duyar ve bir zamanlar falan
öğrencisi olduğundan dolayı kıvanç duyar.

2- Güç ve kudret kaynağı

Çocuk eli güçlü ve şefkatli babasının elinde
sürece kendisini güçlü hisseder, fakat yalnız oluncu
diğerlerinin kendisine bir zarar ulaştırmasından
endişelenir.

1 - Bihar-ul Envar, c.77, s.402.

Allah Teala'yla bağlantı içerisinde olan bir kiş güçler, zorbalı ve müstekbirler karşısında kendiri hisseder.

3- İzzet Duygusu

İzzet, etkilenmeme anlamındadır. Peygamberin mektebinde bütün izzetler Allah'a mahsustur; bütün güçler de O'nundur. Dolayısıyla, Kur'an-ı Allah'tan başkasının kapısını çalanları, "Allah başkasından mı izzet istiyorsunuz", diye kınamakta

Tabii ki mutlak Aziz'e ve sonsuz güce bağ insana izzet verir. Nitekim "Allah-u Ekber" gibi zorbalı insanın yanında alçaltır ve ona karşı karşıyada izzet verir.

İşte bu nedenledir ki Kur'an-ı kerim, zorluk sıkıntı anlarında namaz ve ibadetlerden güç ve almamızı emrediyor.

"Sabır ve namazla yardım talep edin."²

Allah'ın velileri de hassas durumlarda, ke namazla güçlendiriyorlardı. Kerbela'da dokuzuncu ikindi vakti, Yezid ordusu İmam Hüseyin'i çadırlarına hücum etti. İmam (a.s), "savaşı b geciktirin; çünkü ben namazı seviyorum ve bu sabaha kadar ibadetle geçirmek istiyorum" buyurdu

1 - Nisâ, 139.

2 - Bakara, 45.

3- Maktel-üş Şems, s.179.

Allah'ın salih kulları, sadece farz namazlar sünnet namazları da severler. Nafile namazı, Allah'ın nişanesidir. Farz namazı insanlar genellikle korktukları için kılabilirler; fakat maddi namazda korku değil, aşk söz konusudur.

Evet, birini seven birisi onunla daha fazla konuşur; onu bırakmaz. Allah'ı sevdiğini iddia eden O'nunla konuşmayı nasıl istemez!

Elbette namaz ve nafilere karşı bu ilgisizlik doğru değildir, rivayetlere göre gün boyu işlenen günün insanın gece namazı ve sabahın nafilisini getirmesine engel olur ve ondan bu muvaffakiyeti alamaz.

Her halükârda nafile namazlarını kılmayan bir insanın bir fazileti olmadığı için Allah Teala'dan kendisine lütuf ve bağışta bulunmasını bekleyemez. Niteki edicinin (Mehdi'nin -a.f-) zuhurunu bekleyen insanın kendisi de salih olmalıdır.

Nafile namazları, farz namazların eksikliklerini de telafi eder.² Birisi İmam'ın namazlarında kalben huzur bulamıyorum ve ısrarla bereketlerinden bir nasip edinemiyorum; ne yapabileceğinizi önerirsiniz?" diye sorunca buyurdu ki: "Farz namazından sonra nafile namazı kıl; çünkü nafile namazları farz namazların eksikliklerini giderir ve farz namazının olmasına neden olur."

1 - Bihar'ul Envar, c. 83, s. 127.

2 - Etyeb-ul Beyan tefsiri, c.1, s. 161.

İşte bu etki ve bereketlerden dolayıdır ki velileri sadece farz namazlara değil, müstehap namazlara da çok fazla önem verirler ve aşırı yemek, çok koku kokmak, çok uyumak, haram lokma, boş işlerle uğraşmak, daim meşgul olmak gibi bu manevi seyre ve ruhî uçuş olan şeylerden uzak duruyorlardı. Çünkü bu gibiler insandan ibadet halini alır ve namazı onun gözür gösterirler. Nitekim Kur'an-ı Kerim şöyle buyurur: **"Doğrusu o (namaz) -Allah'a- saygı gösteren başkasına ağır gelir."**¹

4- Terbiye Etkeni

Her ne kadar namaz ruhî ve manevî bir bağla hedefi Allah'ı anmaksa da, ancak İslam bu ruhun bir takım terbiye programları çerçevesinde uygulanmasıyla bunun için bir çok şartlar koşmuştur; ınsanın sahih olmasının şartları, namazın kabulünün şartları, namazın mükemmelliğinin şartları gibi.

Beden ve elbisenin pâk olması, kıbleye doğru yönelme, kelimeleri doğru telaffuz etmek, namaz kılan kişinin durduğu yer ve elbisesinin mubah oluşu, namazın kişinin cismiyle ilgili olan namazın sıhhat şartları bunlar namazın ruhunu ilgilendirmez.

Fakat İslam dini ibadetin bu çerçevede yapılarak isteyerek Müslümanlara nezaket ve temizlik, istedikleri diğerlerinin haklarını gözetme dersi hedeflemiştir.

1 - Bakara, 45.

Nitekim, yöneliş ve kalp huzuru, masum Ehl-i İmamlarının imamet ve önderliklerini kabullenmek ve zekat gibi malî farzları yerine getirmek gibi ibadetlerin kabulünün şartlarındandır. Namazı ilk vaktinde kılmak, güzel koku sürüp dişleri misvakladıkta safların düzenini gözeterek namaza durmak vb. şartlar namazın mükemmelliğinin şartlarındandır.

Bu şartlara dikkat ettiğimizde bunlardan her insanları terbiye etmede önemli bir rolü olduğunu görmekteyiz.

Namazda hangi tarafa duracak olursak Allah'ın buyurduğu oluruz; çünkü Kur'an-ı Kerim buyuru: **"Nereye dönerseniz Allah'ın veçhi oradadır."** İslam toplumunun bir tek yönü olması gerçeği anlatmak, insanlara vahdet ve birlik dersi vermek herkesin bir yöne doğru durmasını emrediyor. Neden bu yön Ka'be olsun ki?

Çünkü Ka'be insanların ibadet etmesi için kılınan yerdir: **"Doğrusu insanlara ilk kurulan ev Mekke'de olmaktadır."**²

Ve bir taraftan, temelini atan ve tarih boyunca Peygamberlerdir.

Ve diğer taraftan da, Ka'be bağımsızlık simgesi çünkü Müslümanlar Yahudilerle Hıristiyanların olan Beytulmukaddes'e doğru kılınca onlar,

1 - Bakara, 115.

2- Âl-i İmran, 96.

kiblemize doğru namaz kıılıyorsunuz, o halde müs bağımsız değilsiniz", diyerek onlara minnet ediy Kur'an-ı kerim apaçık bir şekilde buyuruy **"Yüzünüzü o yana -Ka'be'e- çevirin ki ins aleyhinizde bir delili olmasın."**¹

Kısacası, kible istiklal vahdet ve birlik sembol tüm bunlar namazın terbiye edici dersleridir.

5- Ruhları Çağırarak!

Günümüz dünyasında hipnotizma canlılık kaza fakat bizim hedefimiz bu değildir. Bizim amacımı ruhumuzu namaz vasıtasıyla yüce yaratıcımızın h çıkarmak ve bu kaçak öğrenciyi getirip sınıfta otur Namazın bereketlerinden birisi de azgın ve kaç Allah'ın huzuruna getirmektir.

İmam Zeynulabidin (a.s) şikayet edenlerin n adlı duasında kendi nefsinden yüce Allah'a ya şöyle diyor: "Allah'ım! Heveslere meyilli olan ve kaçan nefsimden sana şikayette bulunuyorum."

Günahı insana tatlı ve kolay gösteren, "sonr edersin" veya "başkaları da bu işi yapıyor" diyerek işlemeye geçerlilik kazandıran şey nefistir. Nefis y bir çocuk gibidir, babası gözetmezse elini b elinden kurtarıp istediği yere gider, her an bir tehdidi altında olur.

Bu azgın nefsi kontrol etmenin en iyi yolu gi kaç defa onu Allah'ın huzuruna çıkarıp n

1 - Bakara, 150.

batalıklarında boğulmaktan kurtarmak için gidermektir.

6- Varlık Üzerinde Egemenlik Kurmak

Namaz ve ibadetin bereketlerinden biri de tedricen ve adım adım varlık alemine eg kurmasıdır.

Birinci Adım: Kur'an-ı Kerim şöyle buy Takva insana nuraniyet ve basiret verir, yani insan batılı ayırt edebileceği bir bakış açısı verir. **Allah'tan korkarsanız O size iyi ile kötüyü ayı bir anlayış verir.**¹ Başka bir yerde de buyur **"Size nur verir."**² O halde, başında Allah'a ku namaz gelen takva, nuraniyet ve basiret kazanmak adımdır.

İkinci Adım: Allah, hidayetini kabul ed yörüngesine yer alanların hidayetini artırır: **"I bulanlara gelince, Allah onların hiday artırmıştır."**³ O halde onların nur ve hidayetleri aksine teslimiyet ve kulluklarından dolayı yakınlaşma ve mükemmelleşme halindedir varlıklarının nuraniyeti gittikçe artar.

Üçüncü Adım: Bu insanlar Allah yolunc harcadıkları için, Allah Teala, kemale ulaşsınl

1 - Enfal, 29.

2 - Hadid, 28.

3 - Muhammed, 17.

onlara bir çok yollar gösterir. **"Bizim yolumuzdu harcayanları biz yollarımıza iletiriz."**¹

Dördüncü Adım: Şeytan onlara yöneldiğinde Allah'ı anıp ondan bağışlanma dilerler. **"Kendi Şeytandan gelen bir vesvese dokunduğu zaman Allah'ı- hatırlarlar."**²

Beşinci Adım: Kendini yetiştirmek, gün çirkinliklerden uzak durmak için namaz en iyi e **"Doğrusu namaz kötü ve iğrenç şeylerden men e"**

Bu adımlardan sonra, insan kendi nefsi üzerine kurur, nefsini dizginler, vesvese ve kaygılara tutsak aksine iç vesveselerin ve dış zorbaların baskısı ar da yine namaz ve sabır ilkesinden yardım alır. **"S namazla yardım dileyin."**⁴

Altıncı Adım: varlıkları ilahî nurla aydınlanan kişiler, kıldıkları her namazla bir adım ileri g çünkü namaz tekrarlanan bir şey değil, bir miraçtır. Bir merdivenin tüm basamakları birbirine fakat her basamak insanı bir adım yukarı çıkarır.] bir kuyu kazın kişi, görünüşte tekrarî bir iş yapm sürekli kazma salları; fakat suladığı her kazmac fazla derinliğe inmektedir.

1 - Ankebut, 69.

2 - A'raf, 201.

3 - Ankebut, 45.

4 - Bakara, 45.

Namazın rekatları da böyledir; görünüşte tek bir iştir; fakat gerçekte mükemmellik merdiven basamaklarından yukarı çıkmak, marifet ve imanı kalbine derine indirmektir.

Namaz kılan kişi, ömrünün şeytanın otağı olmasın ve şeytanın orada at koşturmasına müsaade etmez.

İmam Zeynûlabidin (a.s) Mekarim-ul Ahlak'da Allah-u Teala'dan şöyle niyaz etmektedir: *"Allah'ın ömrüm şeytanın otağıysa kes kopar onu."*

Sadece Şeytan değil, bazen hayal ve kuşku insanın ruhunu çiğner, onu hak ve hakikatten gafil eder.

Evet, peygamber efendimiz uykuda da uyanık biz uyanıklığımızda ve hatta namaz halinde bile uyuyor ve ruhumuz şeytan ve hayallerin at koşturduğu meydana meydanır; Mevlana'nın dediği gibi:

Dedi yüce Peygamber: Nerededir uyuyan?
Kalp uyur mu hiç alemlerin Rabb'inden
Senin gözün uyanık ama, kalp uykuya dalmış
Benim gözüm uyumuş, kalbim yeni kapılar fetil

Başka bir yerde diyor ki:

Dedi ki Peygamberimiz: kalp bir melek gibi
Geniş bir çölde esir bir serseri
Rûzgar tüyü uçurur dört bir yana

Bazen sola, bazen sağa, yüzlerce mekana

Bu nefis dizginlenmezse her an insanı fesağ:
**"Doğrusu nefis, sürekli kötölüğü emreder;
Rabb'inin merhamet ettiği bir nefis dışında"**¹

İşte bu nedenledir ki Kur'an-ı Kerim cenneti,
dilleriyle değil, hatta kalplerinde bile ü
tasarlamayan ve fesat düşünmeyen kimsele
kılmıştır.² Ve nefislerini heveslerini heve
alıklarına cenneti sığınak kılmıştır.³

Allah'ın velileri, kendi düşüncelerine haki
onların elinde mahkum değillerdir. Onlar Allah'a
etmeleri sonucu kendi nefisleri üzerinde öyle bir
ve sulta kurmuşlardır ki kalplerinden hatta
vesvesenin bile geçmesine müsaade etmezler.

"Ben zirveye tırmanan bir kuş gibiyim, düş
sinek,

Sineğin bana ulaşmasına elbette imkan yok."

İnsan nur, marifet ve bilince ulaşır arifane, âşi
bilinçli namazlarla nefisini kontrol ederek ruhunu
rızası doğrultusunda olmaya yönlendirirse kene
üzerinde velayet ve sulta kurduktan sonra varlı
üzerinde de sulta kurar. Onun duaları kabul olur
işler yapar.

1 - Yusuf, 53.

2 - Kısas, 83.

3 - Naziat, 41.

"Kulluk, derinliği rububiyet olan bir cev sözünden maksat Allah'a ihlaslı kulluktan doğar üzerinde sulta kurmaktır.

Bir hadiste geçtiği üzere Allah Teala şöyle buy "İnsan müstehap ve nafîle amellerle adım adı yaklaşır; nihayet benim sevgilim olur; bu ı ulaşınca da ben onun gözü, kulağı, dili ve eli olur bütun işleri ilahi ve hedefli olur. Nihayet öyle bir s ulaşır ki tıpkı Hz. İbrahim (a.s) gibi şöyle der: "**Benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümü alemlerin Rabb'i Allah içindir.**"¹ Bu halde dua olursa duası kabul olur; bir şey de istese kendisine

YİNE DE NAMAZIN SİMASI

* Namaz hakkında her ne söylense ve yazılsa hakkı ödenmez; dinin direği, İslam'ın sancağı, din peygamberlerin hatırası ve bütun amellerin kal odak noktası bir kaç cümleyle nasıl anlatılabilir?!

* Namaz bütun sabah ve akşamların prog Sabahleyin ilk farz söz namaz ve akşamleyin de farz namazdır. O halde her gününün başlangıcı anmak ve O'nun rızasını kazanmaktır.

* Namaz ister vatanda ve ister seferde, ister k ister havada, ister fakirlikte ve ister zenginlikte ne

1 - En'am, 162.

2 - Bihar-ul Envar, c. 70, s. 22.

kim olursan ol ancak Allah'a kul olmanın ve başkasının kulluğuna girmemenin şifresidir.

* Namaz Müslümanların ameli ideolojisidir onda inançlarını düşüncelerini, istek ve olguların eder.

* Namaz, değerleri sağlamlaştırmak, in kişiliklerinin ve toplumun uzuvlarının dağ önlemektir, eğer binada kullanılan malzemeler ge kalitesiz olursa bina dökülür.

* Namaz için okunan ezan İslam'ın dağınık o bir safta bir bayrak altında ve adil bir önderin ar toplayan tevhid borazanıdır.

* Cemaat imamının bir oluşu, işlerin idares noktada merkezleşmesini göstermek için to önderinin de bir olması gerektiğini gösteren bir şifr

* Cemaat imamı cemaatin en zayıfının du gözetmek zorundadır ve bu da toplumsal ka mahrum tabakanın durumunun gözetilmesini vur bir derstir. Resul-i Ekrem (s.a.a) namaz kılar çocuğun ağladığını duyunca çocuğun annesi nam çocuğunu susturması için hemen namazını bitirirdi.

* İnsanın yaratılışının ardından verilen il secdeydi; Allah Teala, meleklerle "**Adem'e secde** buyurdu.²

1 - Bihar-ul Envar, c. 88, s. 41 ve 93.

2 - Bakara, 34.

* Sudan çıkıp kuruyan ilk nokta (Mekke ve ibadet yeri)¹.

* Resulullah'ın Medine'ye hicret ettikten sonra ilk iş mescid yapmaktır.

* Namaz hem iyiliği emretmek ve hem de kötüyü sakındırmaktır. Her gün ezan ve ikamede "*namaz kurtuluşa koş, en hayırlı amele koş.*" demekteyiz bunlar iyiliklerin en üstünü olan namaza emirdir taraftan, namaz insanı fesat ve kötülükten men eder. **"Doğrusu namaz kötülük ve çirkinlikten alıkoymaktır."**

* Namaz bilinç ve tanıtmaktan kaynaklı hareketlerdir. Allah'ı tanıtmaktır; O'nun emriyle, O'nunla ünsiyet bulmak amacıyla kıyam etme dolayısıyla Kur'an-ı Kerim namazda söylediğimiz bilinçli olması için bizi sarhoşken³ ve halsizken⁴ kıldırarak sakındırmıştır.

* Namaz insana bilinç verir. Her hafta cuma namazı kılınmakta ve namazdan önce de ilah okunmaktadır. Bu iki hutbe namazın iki rekati okunmaktadır. Yani namazın bir parçasıdır. Bu İmam Rıza'nın buyurduğu gibi insanları dünyadaki meseleler hakkında bilinçlendirmelidir.⁵

1 - Âl-i İmran, 96.

2 - Ankebut, 45.

3 - Nisa, 43.

4 - Nisa, 142.

5 - Bihar-ul Envar, c.89, s. 201.

* Hutbeleri dinledikten sonra namaz bilinçlendikten sonra namaz kılmak anlamına gelir.

* Namaz insanın kendisinden kopup Allah'a uçuşudur. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

"Kim Allah ve Elçisi için göç etmek arzusundan evinden çıkar da kendisine ölüm yetişirse, mükafatı Allah'a düşer."¹

İmam Humeynî ise şöyle buyuruyor: Gönül Allah'a hicret etmek ayetin örneklerinden biridir. Kendini beğenmişlik, egoistlik ve kibirden ayrılıp tapmak, Allah'ı dilemek ve her şeyden Allah'ı doğru hicret etmek hicretlerin en büyüğüdür.²

* Namaz Allah'ın en yüce ismi makamındadır İsm-i A'zam'ın tâ kendisidir.

* Namazda Rabb'in izzeti ve kulun zilli konusudur ve bu da çok yüce bir makamdır.

* Namaz İslam'ın sancağıdır: *"İslam'ın namazdır."*³ Sancak bir belirti ve simge olduğu gibi da Müslümanlığın belirti ve simgesidir. Bayrak sadece bir şey olup ona ihanet, bir millet ve ülkeye ihanet gibi, namaza ihanet ve ilgisizlik de bütün bir ilgisizliktir. Bayrağın dalgalanışı siyasî ve askerî ve güç göstergesi olduğu gibi namazın ikame edilmesi de bütün bunlar söz konusudur.

1 - Nisa, 100.

2 - Esrar-us Selat, 12.

3 - Kenz-ul Ummal, 18870 hadis.

Namaz ve Kur'an

Bazı yerlerde namazla Kur'an y zikredilmişlerdir; örneğin: "**Allah'ın kitabını oku ve namazı kılanlar.**"¹

Bazen namaz ve Kur'an için bir sıfat beyan ed nitekim "Zikir" sözcüğü hem Kur'an h kullanılmıştır: "**Doğrusu zîkri biz indirdik**"² ve namazın felsefesi sayılmıştır: "**Beni anmak için kıl**"³

İlginç olan şu ki bazen namaz kelimesi yerine kelimesi kullanılmıştır; Örneğin: "**Sabah okunan görünecektir elbet.**"⁴ Fecir Kur'an'ından maksadı namazı olduğu söylenmiştir.

Fatiha ve sure şeklinde Kur'an okumak ı farzlarından biridir; ayrıca namaz konusu, l Kerim'in çoğu surelerinde; hem en büyük sı (Bakara) ve hem de en küçük suresinde (geçmiştir.

Namaz ve Kısas

Sadece İslam dininde değil, bütün ilahî dinleri kanunu söz konusudur. Bu kanuna göre, uygulanması için kulak kesenin kulağı kesil kırılanın dişi kırılır. Kısas konularından biri de

1 - Fâtır, 29.

2 - Hicri, 9.

3 - Tâhâ, 14.

4 - İsra, 78.

elinin kesilmesidir; fakat sadece dört parmağı kesi ayası bırakılır. Çünkü Kur'an buyuruyor ki: **yerleri Allah'a mahsustur.**"¹

Çünkü insan secde halinde el ayasını yere b zorundadır, dolayısıyla hırsızın cezası hususunda ve secde olayına dikkat edilmesi ve hatta hırsızın d hakkının korunması için el ayasının kesil gerekiyor!

İbadet ve Velayet

İbadet ancak yüzeysel olmadığı, aksine marif önderlik, velayet, huşu ve kendine has adabıyla y durumunda değer kazanır.

Hz. Ali (a.s), tarihte Marikin ve Hariciler diye kendilerine kutsiyet görünümü veren bir grup nam kimselere muhatap olmuştu; uzun ve sürekli secde dolayı alınları kabarmış, nasır tutmuştu onların. Fa Ali'ye (a.s) karşı kıyam ettiler ve kılıç t Rivayetlerde şöyle geçer: "Zamanın İmamı Hz. (a.s) zuhur edince cami halkından bir grubu o hazret hareket edeceklerdir."

İmam Hüseyin'i öldürmek için Kerbela'ya ge tümünün namaz kılmadıklarını sanmayın; namazlarını cemaatle kılıyorlardı! Yezid ve Mu cemaate imamlık yapıyorlardı!

Evet, cehaletle yapılan bir ibadet, insanların en mihrapta öldürmeyi ibadetlerin en büyüğü sa

1 - Cin, 18.

Allah'ın rızasını kazanmak kastıyla, hem de gecesinde Ali'yi (a.s) öldürmeye gider!

Sadece namaz değil, diğer ibadetler de hak tanıma ve ona itaatle yapılmalıdır, dolayısıyla riva; Allah Teala'nın haccı, insanların evinin e toplanmaları ve bu toplantı merkezinde masum ir bağlantı kurmaları için farz kıldığı geçmektedir bugün milyonlarca insan Ka'be'nin etrafında dö sadece semavi bir önderleri olmadığı için bir ayrılmış, parçalanmış vaziyetler; vahdet merkezli olmalarına ve iktisat kaynaklarını e bulundurmalarına rağmen bir grup Yahudi'nin perişan bir haldeler!

Evet; İslam birbirinden ayrılmaz bir bi Velayeti kabul etmeksizin namaz kabul görmez vermeksizin namaz makbul olmaz; nitekim namaz da kabul değildir.

İslam'ın emirleri bedeninin hiç biri diğerini doldurmuyan uzuvları gibidir ne göz kulağı yapabilir ve nede kulak elin işini. İslam dininde de kılmak zekatın yerini doldurmaz; nitekim bunlar biri de cihad ve Allah yolunda savaşın yerine değildir; İslam bunların tümüdür.

Namaz ve Önderlik

Namaz ilahi önderler tarafından ikame e olursa, zulüm ve zorbalığı yok eder. İmam Rıza'ı bayram namazı öyle bir heybet ve azametle ba zalim hükümet titreyiverdi ve bu namaz bi

Abbasoğulları'nın hükümetinin de biteceğini dolayısıyla Me'mun, İmam'ı yolun yarısında çevirmelerini emretti.

Müslümanların bu günkü namazlarının bir e olmayışının delili, Kur'an-ı Kerim'in bir b uyulması ve diğ er bir bölümünün ise unutulmuş ol Ç ünkü Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki: **"Namaz zekatı verin ve peygambere itaat edin."**¹

Bu gün bazıları namaz kılıyorlar, fakat vermiyorlar. Bazılarıysa namaz kılıp zekat ver rağmen kafirlerin velayetini kabul etmişlerdir. B tabirle, Allah'a inanıyorlar, fakat küfrü reddetmiy bu ise eksik bir imandır.

Oysa Allah Teala şöyle buyuruyor **"Kim reddeder de Allah'a inanırsa, muhakkak kopmayan sağlam bir kulpa yapışmıştır."**² Ye tağutu reddetmek ve hem de Allah'a iman gerekmektedir; fakat bu gün Müslümanlar ki zalimlerden beri olduklarını ilan etmeyi unutmuş Dolayısıyla Kur'an-ı Kerim zalimlere müracaat hakkında, "onlar mümin olduklarını s buyurmaktadır: **"İman ettiklerini sananları gö mi?"**³

1 - Nur, 56.

2 - Bakara, 256.

3 - Nisa, 60.

İbadetin Basamakları

Eğer bir çocuğa, "babanı anneni niçin seviy diye soracak olursak, "bana şeker, elbise ve aldığım için", der! fakat eğer genç birisine", niçin seviyorsun?" diye soracak olursak, "çünkü anne ve benim kişiliğimin belirtisi, beni eğiten ve benim yakın olan kişilerdir" der.

Çocuk her ne kadar büyürse valideyniyle kurmak onun için bir o kadar tatlı gelir; artık ayak şapkayı düşünmez. Nice evlatlar vardır ki a babalarına hizmeti kendileri için bir kemal ve yaklaşmak için bir vesile bilirler ve maddiyat düşünürler.

Allah'a ibadet ve tapınma da böyledir ve he nedenle Allah'a ibadet eder. İbadetin merhaleleri ve

Birinci basamak: Bazıları, Allah'ın nimet dolayı ve O'nun şükrünü yerine getirmek için O'na ederler. Nitekim Kur'an-ı Kerim de genel halka şöyle buyuruyor: "**O halde Sizi aılıktan korkudan güvence veren bu evin Rabb'ine etsinler.**"¹

Şükür ibadeti ismini verdiğimiz ibadetin basamağı, tıpkı anne ve babasını ayakkabı ve şeker aldığı için seven çocuğun sevgisi gibidir!

İkinci basamak: Bu merhalede, insan ibadeti ve bereketlerinden dolayı Allah'a ibadet eder; ı

1 - Kureyş 3.

ruhî ve manevî etkilerini göz önünde bulundurur; Kur'an-ı Mecid buyuruyor ki: "**Doğrusu kötülüklerden ve iğrenç şeylerden alıkoyar.**"¹

Gelişim ibadeti diye adlandırdığımız ibadet merhalesi ise aynen anne ve babasına kendisini yetiştirdiği, tehlikelerden ve sapmalardan korudu saygı duyan gencin sevgisi gibidir.

Üçüncü basamak: Önceki merhaleden daha bir seviyede yer alan bu merhalede Allah T Musa'ya "**Beni anmak için namaz kıl**" buyurmak

Hız. Musa (a.s), namazı, su ve ekmek için kılın kötülük ve çirkinliklerden korunmak için de kılın Çünkü o esasen mideperestelik ve kötülüklerden uzak ulu'l azm peygamberlerden biriydi ve namazı Teala'yla ünsiyet kurmak ve Allah'ı anmak için kıl Allah'ın velileri için Allah Teala'yla ünsiyet l ibadet için en geçerli delildir.

Evet, çocuklar bir toplantıda daha iyi ağırlanan meclisin başında toplumun ileri gelenlerinin otururlar! Fakat, bazıları da var ki ileri gelen l yanında oturmayı onlardan manevî istifade etm isterler ve ağırlanmaya hiç önem vermezler. Bil ünsiyet kurmak onlar için bir değerdir.

Dördüncü basamak: İbadetin en yüksek ve e merhalesidir. İbadet; şükür, kemale ermek ve kurmak için değil, kurb ve Allah'a yakınlaşmak için

1 - Ankebut, 45.

Kur'an-ı Kerim'de dört ayet vardır ki kim bu okursa secde yapması farz olur. Bu ayetlerden ibadet aracılığıyla Allah'a yakınlaşmak söz konusu ve, "Secde et ve yaklaş" buyrulmuştur.¹

Her halükârda, ibadetin, insanların marifet ve göre derece ve merhaleleri vardır.

İbadetin Siması

* İbadet ve kulluk, Resul-i Ekrem'i (s.a.a) çıkardı: **"Geceleyin kulunu Mescid-i Haram'da İ i Aksa'ya götüren münezzehtir."**²

* İbadet meleklerin inişi için zemin hazırlar; **' melekler vasıtasıyla- kulumuza indirdik."**³

* İbadet insanın duasının kabul olmasına ned çünkü namaz Allah'ın ahdidir.⁴ ve kim Allah'ın uyarsa, Allah da onun ahbine vefa gösterir; **verdiğiniz sözü tutun ki ben de size verdiğim tutayım."**⁵

* Allah'a ibadet etmeyen bir insan taş ve diğе varlıklardan daha alçaktır; çünkü Kur'an-ı Kerim buyuruyor: **"Gerçekten öyle taşlar var ki**

1 - Alak, son ayet.

2 - İsrâ, 1.

3 - Bakara,23.

4 - "Ey Adem oğulları! Ben size and vermedim: tapmayın, o size apaçık bir düşmandır ve bana ibadet edi yol budur" Yasin, 60-61.

5 - Bakara, 40.

korkusundan yere düşer."¹ Fakat bazı insanlar d ki varlık aleminin kaynağı ve yaratıcısı ka eğilmez, itaat etmezler.

* İbadet insanın irade ve kişiliğinin belirtisi insan içgüdü ve eğilimler arasında yer alınca on çevirip Allah'a doğru giderse değer kazanır; şehvet ve gazapları olmayan melekler sürekli halindedirler.

* İbadet, yeryüzünün en tanınmaz, bilinmez gökyüzünün en meşhur kişisi yapar.

* İbadet, yani tüm varlığa kuşbakışı bakmak.

* İbadet, yani insanın içinde gizli olan ma irfani kabiliyetlerin ortaya çıkışı.

* İbadet, iradî ve iktisabî olmayan ailevi de veya insanın içindeki kabiliyetlerin aksine irade v isteğiyle elde ettiği bir değerdir.

* İbadet, insanın Allah Teala'ya ahdini yenile manevi hayatın canlılığını korumasıdır.

* İbadet, günahlar karşısında bir engel ve gü etkilerini gideren bir etkidir. Günahı bilmek Allah'ı anmak ve O'nu zikretmek günahları engelle

* İbadet, ruh kapasitesinin Allah'ın doldurmaktır; eğer bu kapasite O'ndan başkasıyla olursa insanlık cevherine zulmedilmiş olur.

1 - Bakara, 74.

* İbadet, toprak zemine öyle bir değer kazar ona taharetsiz girmek mümkün olmaz; aynen cam ve Kudüs gibi.

* İbadet ve kulluk bir değerdir; dua ve niyaz kabul görmese bile bu böyledir.

* İbadet hem sevinçte, hem üzüntüde ve koruyan bir gerçektir Peygamberine Kevser'i verince namaz kılmasını tavsiye ediyor: "**Biz sana İbadet verdik. O halde Rabb'in için namaz kıl.**"¹

Yine zorluk ve sıkıntılarla karşılaştığında da kılmayı emrediyor: "**Sabır ve namazla yardım dil**

Sıkıntıları Gideren Namazlar

İslam dini, bir hacet ve sıkıntımız olduğunda başlı namazları kılarak Allah'tan sıkıntımızı giderilememizi emrediyor.

Burada örnek olarak bu namazlardan değinelim?

Cafer-i Tayyar Namazı

Cafer-i Tayyar, Hz. Ali'nin (a.s) kafile Habeşistan'a hicret ettiğinde delil ve davranışta Habeşistan kralı Necaşi'yle çok sayıdaki bir kâfir kalbini İslam dinine meyillendirip Afrika kıtasına İslam'ın temelini atmıştır.

1 - Kevser.

2 - Bakara, 45.

O, Mute savaşında Allah yolunda iki kaybetmiş ve Allah Teala onun yerine ona cenr kanat vermiştir; işte bu nedenle "Cafer-i Tayya meşhur olmuştur.

Cafer, Habeşistan'dan dönünce Resul-i Ekren ona, "sana değerli bir hediye vermemi ister misir sorunca, insanlar peygamber efendimizin ona alt gümüş vereceğini sanarak o hazretin vereceği k görmek için toplandılar. Fakat Resulullah (s.a.a buyurdu: "Sana öyle bir namaz hediye ediyorum namazı her gün kılacak olursan senin için dü dünyada bulunan tüm şeylerden daha hayırlıdır ve c gün veya her Cuma günü veya her ay ya da her yıl olursan Allah Teala iki namazının arasındaki gün arası (bir yıl olsa bile) affeder.¹

İmam Sadık (a.s) buyuruyor ki: *"Bir sıkın sorunuz olduğu zaman Cafer-i Tayyar n kıldıktan sonra dua edin; bu durumda inşallah kabul görür."*

Bu namaz muteber senetlerle Şia ve Ehl-i Sü nakledilmiş ve "büyük iksir" veya "simya" almıştır.²

Bu namazın kılınış tarzı Mefatih-ul Cinan k baş tarafında, Cuma gününün amelleri bölümünd Beyt imamlarının namazlarının beyanından açıklanmıştır.

1 - Bihar, c. 18, s. 421.

2 - Bihar-ul Envar, c.91, "Fazl-u Salat-i Cafer"babı.

Elbette bu namaz, sıkıntuların giderilme kılınması tavsiye edilen on namazdan birisid zamanlarda, yaklaşık üç yüz elli namazı isim ve şekilleriyle içeren Müstehap Namazlar adında b yazılmıştır; bu kadar çeşitli namazın varlığı münasebetle bir namazın rivayet edilmiş oln namazın önemini göstermektedir.

Namazın Kutsiyeti

Namaz o kadar kutsaldır ki yemin etmek ve ta bulunmak gibi bazı törenlerin uygulaması namazda yapılır.

Kur'an-ı Kerim'de, Maide Suresinin 106. e şöyle geçiyor: Kim yolculukta hastalanır ve eşiğinde bulunursa Müslümanlardan veya müslimlerden iki kişiyi vasiyetine tanık tutsun; tanıklık namazdan sonra yapılmalıdır; yani bu namazdan sonra gelerek yemin edip sözkonusu yolculukta vasiyet ettiği şeye tanıklık t gerekmektedir.

Günümüzden yemin töreni Kur'an'ın karşısı Kur'an'a el basılarak yapılmaktadır; fakat Kur'an- bu hususta, yemin töreninin namazdan sonda ya gerektiğini vurguluyor!

Namazın Kapsamlılığı

Allah Teala hem tekvinî yaratılışta ve hem c emirlerinde, en mükemmel ve en yüce proğ kullanmıştır. Örneğin anne sütünün yaratılışında, ihtiyaç duyduğu tüm vitaminleri anne sütünde topl

Eğer insanın yaratılışına bakacak olursak, tabii tüm şeylerin insanın varlığına da yerleştirdiğini görürüz.

Tabiatta yıldırım sesi varsa insanın da feryadı vardır.

Tabiatta bitki varsa insanda da aynı konumda yeşeren tüyler ve kıllar vardır.

Eğer tabiatta nehirler ve ırmaklar varsa insanda da küçük küçük damarlar var.

Eğer tabiatta tuzlu ve tatlı sular varsa, insanda da göz yaşı ve tatlı ağız suyu var.

Eğer tabiatta çok büyük madenler varsa, insanda da bir çok istidat ve yetenekler var.

H.z. Ali (a.s) ait olduğu söylenen bir şiirde şöyle söyler:

Sen kendini küçük bir varlık mı sanırsın

Oysa sende büyük alem gizlidir.

Namaz da, Allah'ın, bütün değerleri yerleştirdiği bir sanat gösterisidir.

İnsan için bir değer sayılıp da namazda olmaması bir kemal yoktur.

Allah'ı anmak bir değer olup kalplere huzur ve teselli vesilesidir; namaz Allah'ı anmaktır: "**Allah-u Ekber**

Kıyameti anmak insanı günah ve fesattan alıktır; namaz "**kıyamet günü**"nü hatırlatır etkendir.

Peygamberlerin, şehidlerin ve salihlerin namazda bulunmaları bir değerdir ve biz de namazda Allah'tan korkarak

"kendisine nimet verdiğin kimselerin yoluna" etmesini dilemekteyiz.

"Gazap ettiklerinin ve sapıkların değil" söz zalimlerden ve sapıklardan nefret ettiğimizi ve c beri olduğumuzu ilan etmekteyiz.

Bütün değerlerin başında gelen adalet, imamında şart koşulmuştur.

Namazda cemaat imamını izlemek, kendi buyruk ve yalnız hareket etmek yerine adil bir uymayı vurgulayan değerli bir toplumsal değerdir.

Cemaat imamını seçmede sürekli değerlere edilmektedir: Cemaat imamı insanların en adili, er en fasihi... olmalıdır.

Kibleye doğru durmak bir çok d hatırlatmaktadır insana; Mekke, Bilal'in işkence e İsmail'in kurban götürüldüğü, Ali b. Ebutalib'in yeri, Hz. Mehdi'nin kıyam merkezi, Hz. İbrahim'in yeri, bütün peygamberlerin ve velilerin ibadet mek

Namazda, her sabah ve akşam, rüku, secd kıyamda, cami ve mescide giderken gösteri hareketlilik vardır; o halde sessiz, sakin ve i çekilmiş olmaktan çık, sürekli çaba ve hareket hal elbette ilahî bir yönünde ve Allah'a doğru.

Namazda insanın ruh ve canının tozu alınır. gurur ve kibir tozlarını döker; çünkü insan her gün defa bedeninin en yüce noktasını toprağa sürer. f secde taş secdeden daha iyidir. Çünkü insanı

toprağa sürmesi alemlerin Rabb'inin karşısında gösteren en iyi durumdur.

Yer ve yerden biten şeylere secde edilir; tabi ki düşünmemek için bunların yenilecek türden ol şarttır!

Temiz yere secde edilir; çünkü temiz olma yerden temizlik ve temizliklerin kaynağına ulaşılan

Allah korkusundan ağlamak bir değerdir; dol Kur'an-ı Kerim ağlayarak yapılan secdeyi öv **"Secde ederek ve ağlayarak."**¹

Namaz, doğduğumuz andan ölünceye dek biz çizilen ilahi bir çizgidir; bebek dünyaya gelir kulağına ezan ve sol kulağına ise ikame okur namazı tavsiye eder, "namaza koş" ölünce de namazı kılınarak defnedilir. Yaşam boyunca da ibadet ve Allah'a tapınmak gerekir: **"Sana yakın gelinceye kadar Rabb'ine ibadet et."**²

Namaz insanın tabiatla bütünleşmesidir; vakitlerini, özellikle sabah ve öğle namazının bilmek için güneşe bakılır. Kıblenin tesbihi için y dikkat edilir. Mübarek günlerde müstehap na kılmak için ayın hareketleri izlenir. Gusül ve abdu suya, secde ve teyemmüm için de toprağa yönelinir

Namazla güneş, ay, yıldız, su ve toprak arasında ilişki hangi hikmetli planlayıcı tarafından planlanmıştır

1 - Meryem, 58.

2 - Hicr, 99.

Namaz kılan kişi, oruçlu gibi yemek, içmek ve gütmek hakkına sahip değildir.

Namaz kılan kişi, hac yapanlar gibi Ka'be'yi l işlerinin odak noktası yapar.

Namaz en büyük iyiliğe emretmek ve köt sakındırmadır.

Hicret dinimizin en önemli değerlerindend İbrahim (a.s) da namaz için hicret etmiş, eşini ve Ka'be'nin yanı başında bırakmış ve buyurmuş: **"Rabb'imiz! Ben çocuklarımdan bazısını yeşermeyen bir vadiye yerleştirdim; Rab Namazı ikame etmeleri için -bunu yaptım-."**¹

İlginç olan şu ki Hz. İbrahim (a.s), "Hacı tutmak için hicret ettim" demiyor; aksine, "h hedefim namazı ikame etmektir", diyor.

Her halükârda, Allah Teala bütün değerleri nı namazla ve namaz için kılmıştır.

Eğer ziynet ve temizlik bir değerse, İslam din **mesci(de gidişiniz)de süslerinizi** (üzerinize) buyuruyor. Tertemiz elbiselerle ve güzel koku sü camiye girin.

Kadınların namazda ziynetlerini ya bulundurmaları ve onlarla kendilerini süslemeleri edilmiştir.³

1 - İbrahim, 37.

2 - A'raf, 31.

3 - Bihar-ul Envar, c.80, s. 188.

Hatta misvak kullanılarak kılınan bir misvaksız kılınan yetmiş namaza eşittir.¹ Yine buyurmuşlardır: "Camiye gitmeden önce sarı soğan yemeyin,² ağzınızın kokusu diğerlerini rahat camiden kaçırmayın."

Her halükarda, bu İslam'ın namazı ve şu da namazımızdır. Ya hiç kılmadığımız ya dikkatsiz ve kıldığımız veya cemaatsiz ya da son vaktinde kıl namazımız!!!

Bir zamanlar İbrahim, İsmail ve Zekeriya'nın ettiği³ ve Meryem'in annesinin, evladını hizmetçi istediği camiler⁴ hizmetçilerinin genellikle yaşlı düşmüş, hasta, fakir, cahil ve bazen kötü ahlaklı oldukları bir konuma düşmüştür! Sahi, neden İmam (a.s) türbesinin tozunu almak iftihar ve övünç bilinirken Allah'ın evinin tozunun alınmasına verilmesin?!

Neden camilerimize birisi girdiğinde gam, keder, gevşeklik içine düşsün? Cami keder evi midir veya meclisimidir ki sürekli caminin kapısına siyah parçası asılsın? Elbette Allah'a şükürler olsun yıldır camilerde bir hareket ve canlılık başladı; çoğu bir çoğu kütüphane ve karz-ul hasene kurumları ve hizmet kurumlarıyla donanmıştır.

1 - Bihar-ul Envar, c.73, s. 133.

2 - Risale-i Ahkam-ı İmam (r.a), 915. mesele.

3 - Bakara, 125.

4 - Âl-i İmran, 35.

Ne güzel buyruluyor Şu hadiste: "Kıyamet güni insanlar Şikayet edecek: İnsanların kendisine n etmediği alim, evde olup da okunmayan Kur'an, in ilgi göstermediği cami.¹

Cami hakkında söylenmesi gereken çok Şeyle ve son zamanlarda, "mescidin siması" adında toplumunda caminin konumuna açıklığa kavuŐtu ciltlik bir kitap yazılmıştır.

Fakat tek kelimeyle cami, sadr-i İ: Müslümanların toplu karara varmak ve müŐavere için toplantı yeri, ilim ve bilgi edinmek : savaŐıların ve İslam mücahitlerinin merkezi, fakir hastaların sorunlarını halletme yeri, zalim hk karşı kıyam ve onlara karşı sert hutbeler mekanıydı.

İŞte caminin bu yüce mekanından dolayı ol tarih boyunca Müslümanlar en güzel mimar camilerinin yapımında kullanıp camilerin ida : böylece camilerin sürekli bayındır olarak ayakta : için çok miktarda mallarını vakfetmiŐlerdir.

1 - Bihar-ul Envar, c.2, s. 41.

NI

NİYET

Namazın ilk rüknü niyettir.

Niyet, ne yaptığının, ne dediğinin, kim ve hareket ettiğinin farkında olmaktır.

Her işin değeri, sadece amelde değil onun hanesine ve amaçla yapıldığına bağlıdır. Dolayısıyla, dükkana kanuna saygı için kırmızı ışığın arkasında duran kamil veya ceza yazılmasından korkarak kırmızı ışık gerisinde duranın durumu farklıdır. Bütün ibadetler özellikle namazda, niyetin özel bir yeri vardır ve bir şeyi ibadet kılan şey, onun ilahî niyetidir; eğer olmazsa her ne kadar işin dış görünümü güzel ve dikkatli olsa onun ibadî bir değeri yoktur.

Şanı yüce İslam Peygamberi bu hususta buyuruyor: "*Ameller niyetlerle ölçülür.*"¹

Evet; bir işin maddî veya manevî oluşu neresine hedefinin farklı oluşundadır.

Halis Niyet

Halis niyet, insanın ancak Allah için bir şey yapmasının ruhunun derinliklerinde hedefinin Allah ve O'nun

1 - Bihar-ul Envar, c. 70, s.210.

kazanmak olması ve insanlardan teşekkür veya şükretme bekleme bekleyişi içinde olmamasıdır.¹

Resul-i Ekrem'in (s.a.a) Ehlibeyt'inin bir kaç peş peşe yetime, esire ve fakire verdiği ekmek pa pek fazla bir maddî değeri yoktu, ancak ihlasla v için Allah Teala onun için bir sure indirdi.²

Attar-î Nişaburî bu hususta şöyle diyor:

Gozeşt Zeyn-i cehan, vesf-i senaneş

Gozeşt ze an cehan, vesf-i se naneş.

(Bu alemi aştı kılıcının vasfi

O alemi aştı üç ekmek vasfi)

Tarihte şöyle geçer: Birisi savaşta öldürülünce "o şehittir" dedi. Fakat Hazret, "o eşek öldürülmüştür" buyurdu! İnsanlar bu söze hayret Hazret şöyle buyurdu, "O, Allah'ın rızasını kazan gelmemişt. Düşmanın iyi bir eşeğe bindiğini içinden, onu öldürüp eşeğini ganimet alırım diye d Fakat, bu işi başaramadı ve o kafir bu Mü öldürdü; dolayısıyla o, eşek yolunda öldürülmüştür

Niyeti halis kılmak çok zor ve dakik bir iştir ilahî olmayan düşünceler insanın ruhuna öyle bir kendisi de anlayamaz; dolayısıyla, rivayetlerde geçer: "Riyâ ve şirk siyah bir karıncanın karanlık

1 - İnsan, 9.

2 - İnsan suresi.

3 - Muhaccet-ul Beyza, c.8, s. 104.

siyah bir taşın üzerinde hareketinden daha gizlidir insanlar vardır ki niyetlerinin Allah'ın rızasını ka olduğunu sanırlar; fakat hayatın iniş ve çıkış niyetlerinin yüzde yüz Allah için olmadığı ortaya ç

Allame Şehid Mutahharri'nin dediği gibi, niyet kendinden haberdar olmasıdır; ibadetin değeri de ve bilinçlidir. Rivayetlerde şöyle geçer: "*Mümini amelinden hayırlıdır.*"²

Cisimle ruhu karşılaştığımızda, ruh cisimden önemli olduğu ve insanın insanlığı ruhunda yattığı amelle niyetin mukayesesinde de niyet amelin kancası daha hayırlıdır; çünkü niyet amelin ruhudur.

Niyet o kadar değerlidir ki eğer insan hayırlı yapamaz, fakat onu yapmaya niyet ederse, Allah için mükafatını kendisine verir.³

Yakınlık Kastı

Yakınlık kastı, Allah'ın makamına yal anlamındadır. Açıktır ki, "falan adam hükümet adamına yakındır", denildiğinde, maksat yer ve yakınlığı, cismî ve fiziksel yakınlık değildir; yoksa hizmetçileri ona herkesten daha yakın olurdu; yak maksat, manevî yakınlık, makam yakınlığı ve ünsiyet kurmasıdır.

1 - Bihar-ul Envar, c.72, 93.

2 - Bihar-ul Envar, c.70, 210.

3 - Muheccet-ul Beyza, c.8, s.104.

İşleri Allah'ın rızasını kazanmak için yapmak c
Teala'nın bizim işlerimizden etkilendiği ve
değiştirdiği anlamına gelmez; aksi durumda c
değişimlerin mekanı olurdu. Allah'a yakınlık, ruhu
merdiveninden yukarı çıkmasıdır; ve bunun sor
varlıkta etki sahibi olmaktır; yani varlığın ka
yaklaşmak ve kalbinde onu bulmaktır.

Varlığın dereceleri cansız varlıklarda, bit
hayvan ve insanlarda değiştiği gibi, varlıkların ka
yakınlaşmada da insanların dereceleri farklıdır;
yeryüzünde Allah'ın halifesi olacak kadar
yaklaşabilir.

Yakınlık kastıyla yapılan ibadet, insana nu
insanı mükemmelleştirir ve varlıktan daha fazla
almasına neden olur. Bütün ibadetlerin ve ç
müstehap namazların bu konuda önemli bir rolü
Nitekim bir hadiste şöyle geçer: "*Kul bana
nafilelerle yaklaşır.*"¹

İnsan sürekli müstehap namazlarla
yaklaşabilir. Farz namazı cehennem veya
kahrından korkarak kılmış olabilir; fakat nafile na
aşkın nişanesi ve mabutla ünsiyet kurmanın sırrıdır

Kurb Dereceleri

Kur'an-ı Kerim'de defalarca ve muhtelif t
geçen "Derecat=dereceler" sözcüğü ince 1

1 - Bihar-ul Envar, c.75, 155.

içermektedir. Bazıları için **"onlar için dereceleri"** buyururken, bazıları için de **"onlar dereceleri"** buyuruyor.

Tıpkı, oturdukları meclisin alt kısmını üst kısıma dönüştüren büyük kişiler gibi. Yani derece ve onları yukarı çıkarmaz, aksine, onların kendisi oluştururlar.

Bu manevî derecelendirme insanlara has değildir; melekler arasında da dereceler vardır. İbrahim Kerim, Cebrail hakkında buyuruyor ki: **"-Cebrail -meleklerce kendisine- itaat edilir, güvenilirdir."**

Her halükârda, insanların Allah'a itaat dereceleri farklıdır:

1- Bazen gönül rızasıyla olmasa da sadecederler.

2- Bazen sadece itaat etmekle kalmaz, O'na güven verirler; yani aşk ve sevgiyle itaat ederler.

3- Bazen de itaat ve sevgiden ileri geçer, müstesna bir marifete ulaşır ve her şeyde O'nu görür. Hz. İbrahim şöyle buyuruyor: *"Gördüğüm her şeyden önce, her şeyden sonra ve her şeyle birlikte Allah'ı görürüm."*⁴

1 - Enfal, 4.

2 - Âl-i İmran, 163.

3 - Tekvir, 21.

4 - Temaşağâh-i Raz, s.114.

Allah'ı, Allah İçin ağırahım

Denildiği üzere, Sultan Mahmud Gaznevî, sara insanların kendisine ne kadar sadık olduklarını e için bir kabile hazırlayıp bir devenin üzerine de bir mücevher bırakıp sandığı kilitledi. Yolda bir ulaşınca deveyi ürküttü. Bunun üzerine devenin üzerindeki mücevher sandığı yere düştü ve mücevherler döküldü.

Sultan, "herkesin topladığı mücevherler kendis dedi. Bunu duyan sultanın etrafındaki kişiler sultanı bırakarak mücevher toplamaya koştular.

Bu arada Ayaz'ın mücevherleri bırakıp sultanın geldiğini görünce, "sen neden mücevher toplamıyorsun?" diye sordu. Ayaz şöyle dedi:

Ben kafamda seni düşündüm de
Hizmeti bırakıp nimete koşmadım

Mevlana bu olaydan şu sonucu alıyor:

Gözün dostunun bağışındaysa eğer
Sen kendini düşünüyorsun dostunu değil
Evliyanın Allah'tan O'ndan başkasını istemesi
Tarikat ehlinin tarikatına aykırıdır.

Kur'an-ı Kerim, Allah'ı kendileri için isteyen, sıkıntılarda O'na yalvarıp yakaran, ama diğer z

O'nu unutan ve hatta inkâr edenleri sert bir eleştirmektedir: "**Gemiye bindikleri zaman, din Allah'a has kılarak O'na yalvarırlar. Fakat onları salimen karaya çıkarınca hemen (O'na koşarlar.**"¹

Her halükârda, kendisi için çalışmak nefis pere

Halk için çalışmak, putperestliktir.

Allah ve halk için iş yapmak şirktir.

Kendisinin ve halkın işini Allah için yapmak tapmak.

Münacatta şöyle okumaktayız: "*Allah'ım! Ben ateşinden korktuğum ve ne de cennetine tamah ettiğim ibadet ediyorum; ben seni ibadete lâyık buldum ve ettim sana.*"²

Evet, kâr amacıyla çalışan tacirlerdir ve kaç çalışanlar ise kölelerdir; özgür ve hür insanlar ise nimetlerinin şükrünü yerine getirmek için O'na ederler. Nitekim masum Ehl-i Beyt İmamların buyruklarında da şöyle geçer: "*Bazıları bir şey Allah'a ibadet ederler; bu tacirlerin ibadetidir. Bazı Allah'tan korktukları için O'na ibadet ederler; kölelerin ibadetidir. Ve bazıları ise Allah'a, O'nun*

1 - Ankebut, 65.

2 - Bihar-ul Envar, c.70, s.186.

*yerine getirmek için ibadet ederler; bu ise hür ibadettir."*¹

Hafız'ın dediği gibi:

İçimize dosttan başkası yerleşmez
Her iki ameli düşmana ver; bize dost yeter

Maddî aşkta insan sevgilisini kendisi için ister, manevî aşkta, insan kendisini sevgilisi için ister. (a.s) Kumey duasında şöyle buyuruyor: "*Kalbin sevginle doldur.*"

Kurb Makamına Ulaşmanın Yolu

Allah'ın kurb makamına ve kurbet kastına ulaşmak için iki yol vardır:

Biri Allah Teala'nın azamet ve makamını tanıması diğeri ise O'nun dışındaki her şeyin kof, çürük ve değersiz olduğunu bilmektir.

Kur'an-ı Kerim, insanı Allah'a aşık etmek için Allah Teala'nın insanlara nimet ve lütfünü anlatmaktadır. O'nun sıfatlarını, varlıklarını, manevî yardımlarını ve onlarca büyüklü küçüklü ısmak; bütün bunların hepsi bizim Allah'a sevgimizi artırmak içindir.

Diğeri taraftan, bir çok ayetler O'ndan başkasını ve çürüklüğünü sayarak şöyle buyuruyor:

1 - Bihar-ul Envar, c.41, s.14.

başkasının ne bir izzeti var, ne de gücü. Tüm v
toplansarak bir sinek yaratmak isteseler,
başaramazlar. O'ndan başka sıkıntıda ve zor d
olanların feryadına kim yetişebilir ki? Allah'la
diğerlerini de çağırmanız ve onları Allah Teala'ya
denk bilmemiz doğru olur mu acaba?

Hatıra

Şiâ aleminin taklit mercilerinden biri olan A
Burucerdî yas günlerinde kendi evinde yas proğ
düzenliyordu. Bu programlardan birinde ke
durumu iyi olmadığı için kendi odasında dinliyor
zamanda yapılan konuşmaya da kulak asıyordu.

Bu arada mecliste olanlardan birisi, "Zamanır
Hz. Mehdi ve Ayetullah Burucerdî'nin sağlığı için
okuyun", dedi.

Ansızın Ayetullah Burucerdî'nin asasıyla
vurduğunu gördüler. Yakınları yanına giderek, "bi
buyurdunuz?" diye sordular. Bunun üzerine, "nede
ismini Hz. Mehdi'nin (a.s) ismiyle bir arac
getiriyorsunuz. Ben buna lââyık mıyım ki ikimize b
salavat gönderiyorsunuz?" dedi.¹

Hz. İmam Mehdi'nin (a.s) vekili konumunc
büyük taklid mercii, isminin bir masum imamın
yanında söylenmesine rızayet göstermezken bir çol
anlayışsızlık veya edepsizliğimizden dolayı za
tepeden tırnağa muhtaç olan varlıkları mutlak gü

1 - Ayetullah Safî'den naklen.

Allah Teala'nın isminin yanında anıyor ve bun kefeye koyuyoruz

Keyfiyet mi, Kemmiyet mi?

İslam dini işin niteliği, hedef ve amacına çok etmiştir. Kur'an-ı Kerim amellerin en çok olanını c güzel olanını övüyor ve şöyle buyuruyor: "**Har daha güzel iş yaptığınızı denesin.**"¹

Hiz. Ali (a.s) rükuda yüzüğünü sadaka verd nedeniyle bir ayet nazil oldu. İnsanlar, bir yüzük ayetin nazil olduğunu görünce bu yüzüğün çok olduğunu sanarak, "bu yüzük, Irak ve Suriye'der vergiler değerinceydi" dediler. Oysa böyle değ yüzük kesinlikle Hiz. Ali'nin (a.s) takvasıyla bağ Nitekim yanı başında bazıları fakirlik ve yç çekerken Hiz. Ali'nin parmağına böyle bir yüzük onun adaletiyle de uyuşmaz. Gerçek şu ki, "**Sizin ancak Allah, O'nun Elçisi, namaz kılanlar v halinde zekat verenlerdir.**"² ayetinin nüzul yüzüğün ağırlığı, hacmi ve değeri değil, onun i kurbet kastıyla verilmiş olmasıdır.

Hatıra

Behlul, bir grubun bir cami inşa ettiklerini Allah için yaptıklarını iddia ettiklerini görünce t üzerine "Bu camiyi Behlul inşa etmiştir"

1 - Hud, 7.

2 - Maide, 55.

geceleyin onu götürüp caminin kapısına astı. Ertişçiler caminin kapısına asılmış olan taşı görünce Harun Reşid'e anlattılar. Harun Behlul'u çağırarak, benim yaptırdığım camiyi kendi adına mal ediy diye sordu.

Behlul, "Eğer sen camiyi Allah için yaptır bırak da üzerinde benim ismin olsun; Allah onu yaptırdığını biliyor zaten. O, insanları mükafatlandıranı yanılmaz ya! Eğer Allah içinse üzerinde benim vey adının olması hiç önemli değil" dedi.

Behlul bu hareketiyle Harun'a camiyi kurbet yaptırmadığını, aksine şöhret için bu işe giriştiğini. İşte bu nedenedir ki Kur'an-ı Kerim kafirlerin an insanın gözüne su olarak görünen, fakat gerçeği c bir seraba benzetiyor:

"İnkâr edenler(e gelince): Onların işleri arazideki serap gibidir. Susayan onu su sanır."¹

Esasen İslam dini, her dört unsuru da iyi c amelî salih addetmektedir: Yani amel, amaç, vâ metot unsurunu...

Kurbet kastı sadece işin başında değil, o sonuna kadar devam etmelidir. Aksi durumda an olur.

Uçağın motoru hatta bir dakika bile çalı uçağın düşmesi kesindir. Niyette bir an olsun şirk olursa, amelin tamamını batıl eder.

1 - Nur, 39.

Hatıra

Bir hava yolculuğunda, hareket etmek üzere uçağın bütün yolcularını yere indirdiler ve uçuş dakika gecikti. Bunun nedenini sorduklarında, uç hamam böceği görülmüş dediler. "Bir hamam böceği mi uçuşu bu kadar geciktirdiniz?" diye sorduk "evet" dediler; "bu bayağı böcek bir kabloyu uçağın sisteminin bozulmasına ve böylece düşmesine neden olabilir."

İnsanı Allah Teala'ya doğru uçurması gereken ameller vardır ki ruhî bir hastalık nedeniyle bıraktı uçurmaya, onun düşmesine bile neden olurlar.

Niyet İşe Değer Kazandırır

Birinin, başka birini zulmederek öldürdüğünü sonra öldürülen kişinin asılması gereken bir cânî o anlaşıldığını düşünün. Burada kesin faydalı bir iş olmasına rağmen insanlar bu işinden dolayı onu övüyor çünkü onun amacı yeryüzünden fesat çıkararak değil, suçsuz bir insanı öldürmektir.

O halde bir işin faydalı oluşu, onun salih bir iş olması için yeterli değildir; bir işi salih olarak yapılması için tertemiz bir amaçla yapılması gerekir.

Kur'an-ı Kerim ister humusta olsun, ister zekat yapılan mal infaklarında, ister savaşta ve diğer yapılan cihadda olsun, her yerde kurbet kastının ürdürmektedir. Kur'an-ı Kerim'in "**Allah yolunda**", "**Allah için**" ve "**Allah'ın rızasını kazanmak**"

kelimelerinin üzerinde durması kurbet kastının göstergesidir.

Okul, hastane ve yol yaparak halk için yarar sağlayan kimselerin niyetleri ilahî olmazsa ken zulmetmiş olurlar; çünkü her ne kadar da diğerleri bir çok yararlar görse de kendilerine o amelden yarar ulaşmaz.

Kur'an-ı Kerim, sürekli salih ameli imanla zikrederek, **"İnananlar ve iyi ameller yapanlar"** **"Kadın veya erkeklerden inanarak iyi amel yap"** buyuruyorsa, sadece bir amelin iyi olmasının olmadığını, onu yapan failin de iyi olması ger vurgulamak içindir.

İki Hatıra

1- Resulullah'ın (s.a.a) müezzini Bilal Habeşi, "en la ilahe illellah" derken dili peltek olduğu yerine "s" diyordu. İnsanlar bunun eleştirince Resulullah (s.a.a), *"Bilal'in 'ş'si Allah katında 's'dir."* buyurdu.

Her ne kadar da görünüşte Bilal'in işi eksikti ancak kurbet kastı olduğu ve iyi niyetle yaptığı içindir.

2- Resulullah'ın (s.a.a) ashabından olan ve görmeyen Abdullah b. Mektum, bir gün Resulullah (s.a.a) bazı kişilerle konuşurken mescide girdi. A mesciddekileri göremediği için yüksek sesle kon

1 - Müstedrek-ul Vesail, 3796. hadis.

başlayınca oradakilerden biri ona karşı yüzünü e rahatsız oldu.

Kör biri etrafını göremediği için yüzünü ekş ona gülümsemek hiçbir şeyi değiştirmedeği halde, Kerim onun hakkında bir sure nazil kılmış ve arka on ayette yüzünü ekşiten o adamı kınamıştır.

"Surat astı ve döndü; kör geldi diye. Ne belki o arıacak..."¹

Demek ki amelin ölçüsü, yararlı veya zararlı değildir. Dolayısıyla ameli diğerleriyle mukayes "eğer amelin diğerlerine bir yararı olursa salih zararlı olursa salih değildir", dememiz doğru aksine, ameli kişinin kendisiyle de ilişkisini m ederek onu hangi amaçla yaptığına ve amelin, diğ bir yararı ve zararı olmazsa bile, haddi zatında olduğuna dikkat etmemiz gerekir.

Evet, peygamberlerin mektebinde ahlakın araz zatî bir değeri vardır; tıpkı insanın müşteri ç üretimini artırmak ve halkı etrafına toplama sergilediği güzel ahlak gibi.

Abese suresinde, "neden kör birine yüzünü e diye kınama vardır; o görmese bile bunun yapıl gerektiğini vurgulamak istiyor; çünkü insanın bir yüzünü ekşitmesi kendiliğinden çirkin bir ameldir.

Her halükârda, kurbet kastı, bütün ameller ölçüyle yapılması, onun siyasî ve içtimaî yankıla

1 - Abese, 1-10.

diğerleri tarafından hoş görülüp görülmemesine verilmemesidir.

Kurbet kastı, "işi Allah için yap ve diğer kınamasından endişe etme" anlamındadır. Kur'an-gerçek müminler hakkında buyuruyor ki: "**Allah y cihad ederler ve hiçbir kınayıcının kınama korkmazlar.**"¹

Kurbet kastı, yani hiç kimseden çekinmedi söylemektedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim, ilahî da şöyle tavsif etmektedir: "**Allah'ın buyruklarını ederler, Allah'tan korkarlar ve O'ndan kimseden korkmazlar.**"²

Hatıra

Bir gün İmam Rıza'nın (a.s) hareminded ziy duayla meşguldüm ve menevî bir hal içindeydi başımdaki birisi Perşembe akşamları televiz yaptığım programlardan beni tanımış olacak ki bir katlamış olduğu bir parayı bana vererek, "Kıraatı l parayı bir fakire ver", dedi. Ona, "ben de senin gibi için geldim ve Meşhed'de fakir tanımıyorum; onu k fakire verin" dedim.

Bir süre sonra yine aynı şeyi söyledi ve ben cevabı verip duayla meşgul oldum.

Üçüncü defa sözünü tekrarlayınca rahatsız "bugün siz yirmi tümen parayla üç defa di

1 - Maide, 54.

2 - Ahzab, 39.

dağıttınız; lütfen rahatsız etmeyin ve paranızı kence fakire verin" dedim. Bunun üzerine adam, "Kıra: Yirmi değil, bin tûmendir" dedi.

Oysa ben o ana kadar adamın fakire yirmi vermek istediğini sanıyordum. Biraz bekle sakınleştince, "burada, yetim çocuklar için yardım t bir kurum var" dedim. O, "kendiniz bilirsiniz; i istediğiniz yerde harcayın" dedi ve parayı vererek e

Ben dua kitabını bırakarak biraz düşünd içimden, "Allah için olduktan sonra yirmi veya bi olması arasında ne fark var?" dedim ve bunun kurbet kastının olmadığına ortaya çıkması için bir olduğunu anladım.

İhlasın nişanelerinden biri insanın miktar, bölgeler, işin çeşidi ve şartları arasında fark gözet ve insanların anlayıp anlamamasına, des desteklememesine, geliri olup olmamasına ehe vermeden sadece Allah'ın rızasını göz bulundurmasıdır.

Elbette insanları sevmek ve işi insanlar için egoistlik ve bencillikten daha iyidir; fakat amı olmazsa bunun da hiçbir değeri olmaz.

Şehid Mutahharî'nin dediği gibi, kurbet kastı şarttır, itibarî değil, tekvinî bir şarttır, teşrifatî değil

"Mekke'ye ulaşmanın şartı Mekke katetmektir", dersek, bu tabî ve zatî bir şarttır

1 - Velaha ve Velayetha, 290-293.

değildir. Dolayısıyla, Allah'ın kurb makamına ulaşma şartı da yakın olmayı kast etmektir ve bu da zatî bir

Temiz Niyetin Etki ve Bereketleri

Ayet ve rivayetlere kısa bir göz attığımızda niyetin bir çok bereket ve etkilerinin olduğunu görmekteyiz. Onlardan bazısı kısaca şöyledir:

1- İyi niyete sahip olan kimsenin rızık bol olur de hadisin maksadı, iyi niyete sahip olması ne halka iyi davranması ve dolayısıyla çok sayıda onun mesleğine cezbolması ve böylece daha fazla elde etmesidir.

2- İyi niyet, insanın başarılarını artırır, güzelleşir, sıcaklaştırır ve insana çok sayıda kazandırır.

3- İnsanın ömrünü uzatır.

Rivayetlerde şöyle geçer: Hac an tamamladıktan sonra evine dönünce gelecek yıl hacca gelmeyi niyet ederse Allah Teala bu niyetinden dolayı onun ömrünü uzatır.

4- İyi niyet insanın geçmişini telafi eder. Hz. İbrahim buyuruyor ki: "*Günahkâr insan iyi niyetle tövbe olursa Allah Teala ceza olarak ondan aldığı şey ona verir ve işindeki sorunlar hallolur.*"²

1 - Vesail-i Şia, c.1, s.39.

2 - Nehlc-ul Belağa, 178. hutbe.

5- İnsan iyi bir iş için niyet ederse, onu y muvaffak olmasa bile Allah Teala o işin mü kendisine verir. Samimi niyetle, insanın yapmadı lehine kaydedilir; nitekim rivayette şöyle geçer: İ mümin, "Allah bana imkanat verseydi şöyle vı hayırlı işler yapardım" derse ve bu arzusunda olursa Allah Teala o hayırlı işlerin mükafatını onı Hatta eğer samimi olarak şehadeti arzular dı Teala'dan şehadet talep ederse, yatağında ölse bil onu şehitlerin derecesine ulaştırır.²

Allah'ın lütfü hakkında ise, iyi mükafatlandırdığı halde işlemedikçe günah karşısında insanı cezalandırmaması yeter.³

6- İyi niyet en maddî yaşam gereçlerini Allah'a yaklaşması için bir vesile kılabilir. Nitekim ve ağlamak gibi en manevî durumlar da riyâyâ insanın Allah'tan uzaklaşmasına neden olur.

Rivayetlerde şöyle geçer: Cisim ruhla ayakta c gibi din de samimi niyetle ayakta durur.⁴ Temiz kal niyet Allah Teala'nın en iyi hazinelerindedir ve n ne kadar iyi olursa bu hazinelerin değeri de bir fazla olur.⁵ Ciddi irade, karar ve niyet, insanın gücünü kat kat artırır.

1 - Vesail-uş Şiâ, c.1, s.40.

2 - Bihar-ul Envar, c.70, s.201.

3 - Vesail-uş Şiâ, c.1, s.40.

4 - Bihar-ul Envar, c.78, s.312.

5 - Gurer-ul Hikem.

İmam Sadık (a.s) buyuruyor ki: Allah Teala gününü insanları niyetleri üzerine haşredilecektir.¹

Amacı, vazifesini yerine getirmek olan kimse çeşidi ve sonuca varmak önemli değildir. Nitekim Kur'an-ı Kerim şöyle buyuruyor: **"Kim Allah yolunda savaş öldürülür veya galip gelirse, biz ona yakında büyük mükafat vereceğiz."**²

Önemli olan Allah yolunda savaşmaktır; dolayısıyla sonucunun zafer veya yenilgi olması Allah'ın mükafatı etkili değildir. Kur'an-ı Kerim başka bir yerde buyuruyor: **"Kim Allah ve Elçisi için göç amacıyla evinden çıkar da kendisine ölüm yollarının onun mükafatı Allah'a düşer."**³

Bu ayetten de anlaşıldığı üzere, eğer insan Allah yolundan evinden çıkarsa, hedefe ulaşmasa bile mükafata hak kazanır. Önemli olan amelin kendisi değil, niyetidir. Önerilen amaca ulaşmak değil, doğru yolda hareket etmektir.

Resulullah (s.a.a) Ebuzer'e şöyle buyuruyor: "Yapmaya muvaffak olmasan bile iyi iş yapmayı sürdür çünkü bu karar seni gafiller zümresinden çıkarır."⁴

Başka bir hadiste şöyle geçer: İlahî niyetle olan işler basit ve küçük olsa bile büyüktür.¹ Nitekim en önemli olan de doğru bir niyetle olmazsa değersizdir.

1 - Kısar-ul Cumel.

2 - Nisa, 74.

3 - Nisa, 100.

4 - Vesail-uş Şiâ, c.1, s.39.

Resulullah (s.a.a) buyuruyor ki: Ümü şehitlerinin çoğu kendi yataklarında dünyadan göç nice insanlar da var ki cephede canlarını verirler Allah onların niyetini bilir.²

Resul-i Ekrem (s.a.a) Tebuk savaşında buyurmuştur: Cepheye gelmeyi ve bizimle katılmayı arzulayan Medine'dekiler de niyetli dolaylı bizimle ortaklırlar.³

Nitekim başka bir rivayette de şöyle buyurmuş: Uyanıp gece namazı kılmak niyetiyle yatağına gire uyuyup kalsa (ve gece namazı için uyanamasa bile) Teala onun uykusunu sadaka, nefesini tesbih kılar gece namazı mükafatını verir.⁴

"Hatta yemek yerken ve uyurken kutsal bir hı olsun", tavsiyesi boşuna değildir.⁵ Eğer birini Allah severseniz ve onun iyi birisi olduğunu sanırsanız, eğer o cehennemlik olsa bile size -bu niyetinizden mükafat verilir.⁶

Niyetin Amelden Ayrıcılığı

Bazen bir işi yaparken riyâ ve gösteriş söz olur; fakat niyet batınî ve insanın kalbini ilgilend

1 - Vesail-uş Şiâ, c.1, s.87.

2 - Muhaccet-ul Beyza, c.8, s.103.

3 - Muhaccet-ul Beyza, c.8, s.104.

4 - Bihar-ul Envar, c.70, s.206.

5 - Vesail-uş Şiâ, c.1, s.35.

6 - Muhaccet-ul Beyza, c.4, s.374.

durum olup zahirî bir etkisi olmadığı için onda gösteriş söz konusu olmaz. Niyetin amel karşısındaki bir imtiyazı, niyetin her zaman ve her yerde oluşu ve özel şartları gerektirmeyişidir; fakat yapmak için bir çok imkanat ve şartlara gerek vardır.

Rivayetler arasında, "men beleğ" başlığı toplanan bir takım rivayetler var. Bu rivayetle diyor: Eğer insan bir rivayette, bir amelin olduğunu duyarak o ameli yaparsa, o rivayet doğru bile Allah Teala o amelin sevabını kendisine verir o hadise uyan kimse onu iyi niyetle yapmıştır.

Niyetin Dereceleri

1- Bazen Allah'ın azabından korkmak veya lütfüne tamah etmek insanı bir işe yöneltir. Kur'an-ı Kerim bu konuda buyuruyor ki: **"O'nu korkarak ve tamah ederek çağırın-¹**

Veya başka bir yerde şöyle buyuruyor: **"Umı korkarak bize dua ederler."²**

2- Bundan daha yüksek derece, Allah Teala tarafından bir sevap veya cezası olmasa bile Allah'ın lütfe teşekkür etmek için bir şey yapmaktır. Nitekim (a.s) buyuruyor ki: *"Eğer Allah kendine karşı günah için azabı vaatmemiş olsaydı bile insanı"*

1 - A'raf, 56.

2 - Enbiya, 90.

*nimetlerine teşekkür etmek için O'na karşı işlememesi gerekirdi."*¹

3- Daha üst derece, Allah'a yaklaşmak ve O'nun makamına ulaşmaktır; bu dereceye ulaşan kimse cehennemden korkmaksızın veya gözü olmaksızın veya cehennemden korkmaksızın kulluk ve ibadete lâyık gördüğü için Allah'a ibadet eder.

4- En yüksek derece insanı Allah'a olan aşkını yöneltmesidir. Nitekim Hz. Ali (a.s) ölüm ve kavuşmaya olan aşkını, bebeğin, annesinin gözyaşından duyduğu ilgiden daha fazla bilmektedir.² Ve İmam Ali Mucteba'nın (a.s) oğlu Hz. Kasım Kerbela'da şöyle dedi: "Allah yolunda ölüm benim için baldan daha tatlıdır."

Ceza Konularında Niyetin Rolü

İslam dini ceza konularında da niyet için hesap açmıştır; örnek olarak onlardan ikisi şöyledir:

Öldürme konusunda, kasıtlı olarak birini öldürmekle yanlışlıkla birinin ölmesine neden olan kimse arasında fark gözetmiş ve her biri için ayrı bir hüküm vermiştir.

Yemin konusunda da Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmuştur: **"Allah sizi yaptığımız kasıtsız yeminlerinizden susturamaz."**⁴

1 - Nehle-ul Belağa, 290. hikmetli söz.

2 - Nehle-ul Belağa, 5. Hutbe.

3 - Nisa, 92.

4 - Bakara, 225.

Dolayısıyla, insanın ciddi niyeti olmadan yeminin hiçbir değeri yoktur.

Marifet, Kurbet Kastının Ön Hazırlığı

Kurbet kastı ve temiz niyete ulaşmanın en güzel marifet ve tanımıdır.

Eğer, insanlar arasında sevilmenin Allah'ın olduğunu bilirsek.¹

Eğer, izzet ve gücün yalnız Allah'ın elinde olduğunu bilirsek.²

Eğer, yarar ve zararın diğerlerinin elinde olduğunu bilirsek.³

Eğer, Allah için yapılan bir işin bazen iki kat on kat ve bazen de yetmiş kat sevabı olduğunu bilseydik O'ndan başkası için bir şey yapmayız.

Eğer, toplumda yükselişin insanın yüceliğinin olmadığını, çünkü siyah dumanın da yükseldiğini bilseydik!

Eğer, insanların bizi bakmasının ve ilgi göstermesinin hiçbir değeri olmadığını, çünkü insanların yolda gittiği file de baktıklarını bilirsek!

Eğer, gösteri ve riyâkârlığın rezillik ve tehlikeli olduğunu dikkat edecek olursak!

1 - İbrahim, 37.

2 - Bakara, 165.

3 - Şabaniye münacatı.

Eğer, önümüzde hiç kimse hiç kimsenin ya koşmayacağı ve yalnız selim bir kalbe sahip o kurtulacağı bir gün olduğunu bilirsek.¹

Ve eğer, kötü niyetle nice değerleri kaybet bilirsek, kendimizi ihlaslı ve kurbet kastıyla iş y hazırlarız.

Kötü Niyetin Etkileri

Niyet konusunun sonunda, daha önce iyi bereketlerine değindiğimiz gibi kötü niyetin de al değinmek istiyorum:

1- Duanın kabul olmaması.

İmam Seccad (a.s) şöyle buyuruyor: Kötü duaların kabul olmamasına neden olur.²

İlahi olmayan bir niyet, işlerin ilahî bir rengi c engelleyip ibadet olmaktan çıkardığı gibi bir tehlikeleri de beraberinde getirir.

İmam Sadık (a.s) buyuruyor ki: Vermemek n birinden borç alan kimse hırsız gibidir.³ N evlenirken de eşinin mihrini vermemeyi amaçları katında zina eden kimse gibidir.⁴

2- Rızktan mahrum olmak.

1 - Şuerâ, 89.

2 - Bihar-ul Envar, c.70, s.375.

3 - Vesail-uş Şiâ, c.12, s.86.

4 - Vesail-uş Şiâ, c.15, s.22.

İmam Sadık (a.s) şöyle buyuruyor: Çoğu mümin bir kişi günah işlemeyi kasteder de Allah rızktan mahrum eder.

Bu hadisin bir örneği de Kur'an-ı Kerim'de bağın kıssasıdır:

Kalem suresinde 16. ayetten 30. ayete kadar bağları olan ve fakirlerin haberi olmaması ve meyvesinden fakirlere vermemek için bağ mahsulünü geceleyin toplamaya giden bir grubun geçmektedir.

Sabahleyin bağa gittiklerinde, bağın yanarda dönüştüğünü gördüler. İlk önce yolu kaybettiklerini yanlış geldiklerini sandılar, fakat diğerlerinden dal olan biri şöyle dedi: "Ben size böyle yapmayın, böyle şeyi düşünmeyin demedim mi? Siz fakirleri meyve mahrum etmeyi amaçlamıştınız Allah da sizi cezalandırdı." "

Bu kıssadan, Allah Teala'nın bazen bizi ne amaçımıza göre cezalandırdığı veya mükafatla anlaşıyor.¹ Tabii ki bu genel bir konu değildir.

1 - Birisi bana şöyle dedi: Tekerlekli sandalyesi üzerinde bir savaş gazisiyle karşılaştım; yaklaşarak onu öptüm. Güneşin sürdüğümü anlayınca, kokumu ona vermemi istedi. Ben başka bir koku satın alırım; ama bu bende kalsın dedim. Kokuyu ona vermeyerek ayrıldım. Bir saat sonra tuvalete girdim ve cebimdeki koku tuvalete düştü. O zaman bunun o cimriliği olduğunu anladım ve oracıkta kendi durumuma ağladım. Ev için bir iş yapmadığımız dolayısıyla kıyamette hasret çekerek pişmanlık duymamız gereken nice durumlar var.

3- Kalbin katılaşmasına neden olur.

İmam Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "*Kötü niyet katılaşmasının nişanelerindedir.*"¹

4- İnsanın ömrünün ve yaşamının bereketi gider.

Hz. Ali (a.s) başka bir yerde buyuruyor ki: "*Ni olunca bereket kalkar.*"²

Allah Teala niyeti iyi olmayan kimseden be alır ve artık Allah'ın nimetlerinden yararlanamaz.

Nakledildiği üzere, birine, falan amelinden de duan kabul olacak", dediler. Adam sevinerek, "A Eşim kadınların en güzeli olsun", dedi. Duası kabul ve eşi güzelleşti, fakat insanların gözlerini diktiklerini görünce hayatı zehir oldu. Bunun "Allah'ım! Eşimi kadınların en çirkini kıl", diye duasını yaptı. Bu duası da kabul oldu, fakat artık b kadınla yaşamak tahammül edilmez oldu. Bu kez duasını kullanarak, "Allah'ım! Eşimi ilk haline çevir Üçüncü duası da kabul oldu ve eşi eski haline g adam her üç duayı kullandı, fakat, bundan bir alamadı. İşte bereketin kalkmasının anlamı budur imkاناتlardan iyi bir şekilde yararlanamaz.

1 - Gurur-ul Hikem, 1610. hadis.

2 - Gurur-ul Hikem, 1615. hadis.

TEKBİRET-UL İHI

Allah-u Ekber

Ka'be'yi ziyaret edenlerin ilk farz sözleri getirmektir. Hacılar tekbir getirerek hac amellerine olurlar ve bir takım şeyler onlara haram olur.

Namaza da "Allah-u Ekber" söylenerek başlı namaz kılan kişiye yemek, içmek, konuşmak ; takım şeyler haram olur. Dolayısıyla, nama tekbirine "tekbiret-ul ihram" denir.

Mekke ziyaretçileri yolda karşılaştıkları her d "lebbeyk" derler ve hacıların lebbeyki tekrarı müstehaptır. Namaz kılan kimseye de her doğrulduğunda, oturup kalktığında "Allah-u kelimesini tekrarlamaı müstehaptır.

Sabahleyin söylenmesi farz olan ilk kelime " Ekber"dir.

Müslüman bebek dünyaya geldiği zaman e ikame şeklinde duyduğu ilk kelime ve ölüye namazında) mezara bırakıldığında okunan son "Allah-u Ekber"dir.

Namazda hem farz olan ve hem de namazı sayılan tek kelime "Allah-u Ekber"dir.

Müslümanların marşı olan ezanda okunan ilk de "Allah-u Ekber"dir.

"Allah-u Ekber" hem namazın hazırlık aşan hem namazda ve hem de namazdan sonra takibatte söylenen kelimedir. Öyle ki her Müslüman bir sadece beş vakit farz namazda (müstehap namaz dışında) yaklaşık 360 defa tekrarlamaktadır onu. Şimdi

1- Beş vakit namazın her birinde ezan okunur ve gerekir ve her ezanda da 6 defa "Allah-u Ekber" söylenir (toplam 30 defa tekbir getirilir).

2- Beş vakit namazın her birinde ikame okunur ve ikamede de 4 defa (toplam 20 defa) "Allah-u Ekber" söylenir.

3- Tekbiret-ul İhramdan önce, beş vakit namazın her birinde altı defa tekbir getirmek müstehaptır ve yedinci tekbir ise farz olan tekbiret-ul ihramdır. (toplam 30 defa)

4- Beş vakit namazın başında söylenen 5 tekbir ihramdır.

5- Her rükudan önce 17 rekatta bir tekbir getirilir (toplam 17 defa).

6- Namazın her on yedi rekatında iki secde vardır ve her secdede, biri secdeden önce ve biri de secdeden sonra tekbir söylemek müstehaptır (toplam 68 defa).

7- Her namazda beş kunut var ve her kunuttan bir tekbir vardır (toplam 5 defa).

8- Beş vakit namazın her birinin sonunda 3 tekbir vardır (toplam 15 defa).

9- Her namazdan sonra Hz. Zehra'nın (s.a) tekbiri olarak 34 defa tekbir söylenir (toplam 170 defa).

Fakat ne yazık ki ömrümüzde tüm vücudunu yönelerek bir defa "Allah-u Ekber" söylemedik. İnsan inanarak ve kalben yönelerek her gün 30 defa "Allah her şeyden büyüktür" derse, artık hiçbir kudretten ve süper güçlerden korkmaz.

Diğer Namazlarda Tekbir

Ramazan ve kurban bayramında, namazlardan sonra söylenen tekbirlerin tümü birer slogandır.

Ayat namazında beş rüku ve her rükunun da bir tekbiрі vardır.

Cenaze namazında da esasen rükün olan 5 rüku vardır.

Namazda Nasıl Tekbir Getirelim?

İslam dini her işi için bir adap beyan etmiştir. Allah-u Ekber söylemek için de bir takım adaplara ihtiyaç vardır. Başlıca:

1- Tekbir söylerken iki elleri kulaklarını baş hizasına kadar kaldırmak gerekir ve eller kulakların hizasına ulaşınca tekbirin bitmesi gerekir.

İmam Rıza (a.s) şöyle buyuruyor: Tekbir getirenin ellerin hareket etmesi Allah Teala'ya teveccüh etmesi kalp huzurunda etkilidir.¹

2- Tekbir getirirken el parmakları birbirine değmemelidir. Parmaklar yukarı kalkmalıdır.

1 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.727.

3- Ellerin içi kibleye doğru olmalıdır.

Rivayetler, tekbir getirirken elleri kaldırmayı r ziyneti olarak tanıtmışlardır.

Tekbirin Anlamı

Allah-u Ekber, yani Allah, bütün hissedilen, geçen, maddî ve ruhî varlıklardan büyüktür.

Allah-u Ekber, yani Allah tavsif edilmeyece büyüktür.

Ey hayal, sanı, vehim ve kıyastan daha yüce!
Dediğimiz, duyduğumuz ve okuduğumuzdan
Toplantı bitti de ömrümüz tükendi
Biz halâ senin vasfının başındayız

İmam Sadık (a.s) buyuruyor ki: Tekbir ge Allah'tan başka her şey senin gözünde küçük olr İnsan diliyle tekbir getirirken başkasına gönül v yalancı ve hilecidir ve bundan dolayı Allah onda tadını alır.

İslam Kültüründe Tekbir

Sadece namazda değil, namaz dışında da yerler tekbir söylenmesi gerekmektedir. Dolı Müslümanlar sadr-ı İslam'da, hem iyi günlerde ve

1 - Sırr-us Salat, s.78.

kötü günlerde tekbir getirmekteydiler. Biz onlardan bir bölümüne değiniyoruz:

1- Hendek savaşında, Müslümanlar hendek k sert bir taşla karşılaşınca kazma kırılmasına rağı kırılmadı. Resulullah (s.a.a) bir vuruşta taşı Müslümanlar her bir ağızdan tekbir getirdiler v Resul-i Ekrem (s.a.a), "ben taşların kıvılcımında İran saraylarının yıkılışını gördüm", buyurmuştur.¹

2- Hz. Ali (a.s) Sıffin savaşında, birisini öldürce tekbir getiriyordu ve Müslümanlar tekbirleri sa hazretin ne kadar düşman askerini öldür anlıyorlardır.²

3- Fatıma-i Zehra'yı (s.a) Ali b. Eutalib'in (a.s) götürdükleri gece yetmiş bin melek tekbir söyleye indi.³

4- Resulullah (s.a.a), Fatıma binti Esed'in c için 40 tekbir⁴ ve amcası Hamza'nın cenazesi içi tekbir getirdi.⁵

5- Hacda şeytan taşlamada atılan her taşta bi söylemek müstehaptır.⁶

1 - Bihar-ul Envar, c.20, s.190.

2 - Bihar-ul Envar, c.32, s.60.

3 - Bihar-ul Envar, c.43, s.104.

4 - Bihar-ul Envar, c.35, s.70.

5 - Bihar-ul Envar, c.20, 63.

6 - Bihar-ul Envar, c.11, s.168.

6- Sevabı bin rekat müstehap namaza eşit o Zehra'nın (s.a) tesbihatında 34 defa tekbir söylenir.

7- Resulullah (s.a.a) dünyaya gelince söyle kelime mübarek "Allah-u ekber" kelimesiydi.²

8- Mekke Müslümanlar tarafından fethedildiğinde Resulullah (s.a.a) Mescid-i Haram'a girip Hacer-ul İsharet ederek tekbir getirdi ve Müslümanlar yükseldi ve öyle bir tekbir getirdiler ki müşrikler titremeye başladılar.

9- Rivayetlerde şöyle geçer: Bir şey sizi düşürürse tekbir getirin.⁴

10- Uhud savaşında kafirlerden bir kafile geldi ve savaşmak için rakip savaşçı istedi. Hz. Ali (a.s) çıkarak ona öyle bir darbe indirdi ki Resulullah (s.a.a) Müslümanlar yüksek sesle tekbir getirdiler.⁵

11- Resulullah (s.a.a) Hz. Ali'ye (a.s) şöyle buydu: Ayın hilal haline veya aynaya baktığın zaman vaktin sıkıntıyla karşılaştığında 3 defa tekbir getir.⁶

12- Ümeyye oğullarına karşı kıyam eden Seccad'ın (a.s) oğlu Zeyd'in sloganı "Allah-u Ekber".

1 - Bihar-ul Envar, c.15, s.248.

2 - Bihar-ul Envar, c.15, 273.

3 - Numune tefsiri, c.27, s.407.

4 - Bihar-ul Envar, c.92, s.127.

5 - Bihar-ul Envar, c.20, s.126.

6 - Bihar-ul Envar, c.92, s.145.

7 - Zeyd b. Ali kitabı, s.186.

13- Bedir savaşında, Resulullah (s.a.a), Nufel düşmanın ileri gelenlerinden birinin ölümünü bekliyordu. Hz. Ali'nin (a.s) onu öldürdüğünü haber alan Hz. Ali hazret tekbir getirdi.¹

14- Hz. Ali (a.s), Hz. Zehra'yı (s.a) istemeye Resulullah (s.a.a) "Konuyu kızım Fatıma'ya bekle" buyurdu. Fakat Hz. Zehra (s.a) sustu ve söylemedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a), '*Ekber; suskunluk ikrardır*' buyurdu.²

15- Haricilerle savaşta, Haricilerin başları öldü. Hz. Ali (a.s) tekbir getirerek secdeye kapandı müteakiben diğerleri de tekbir getirdiler.

16- Yahudilerden bir grubu Müslüman oldu. Resulullah'a (s.a.a), "Önceki peygamberlerin vasisi sizsiniz kimdir?" diye sordular. Bunun üzerine Velayet ayeti nazil oldu ve "sizin veliniz Allah, Resulü rüku halinde zekat veren müminlerdir" buyurdu.³

Bunun peşinden Resulullah (s.a.a), "mescide girdi" buyurdu. İçeri girdiklerinde bir fakirin sevindiğini gördüler. Hz. Ali'nin (a.s) rüku halinde yüzüğünü ona sadaka olarak gösterdi. Bunun üzerine Resul-i Ekrem (s.a.a) tekbir getirdi.⁴

1 - Bihar-ul Envar, c.19, s.281.

2 - Bihar-ul Envar, c.4, s.93.

3 - Maide, 55.

4 - Bihar-ul Envar, c.35, s.183.

17- Masum Ehl-i Beyt İmamlarının (a.s) hare girerken tekbir getirilmesi tavsiye edilmiştir. Camia ziyaretini okumadan önce üç merhalede 10 söylemekteyiz ki, Allame Meclisî'nin dediğini bunun sebebi, Camia ziyâetindeki cümlelerin inşâ Beyt İmamları hakkında aşırı cılığa düşürmekten olabilir.¹

18- Hz. Ali (a.s), yargulamalarında suçlu edince tekbir getiriyordu.²

19- Hz. Ali'nin (a.s) taraftarı olması suçuy Ziyad'ın emriyle darağacına çekilen ve mızrakla saldırılan Meysem-i Temmar şehadet anında ağzın geldiği halde tekbir söylüyordu.³

20- Resulullah (s.a.a) miraca çıktığında gök tabakasından geçince tekbir getiriyordu.⁴

21- Cebrail, Resulullah'ın (s.a.a) yanında bul bir sırada Hz. Ali (a.s) içeri girdi. Bunun üzerine şöyle dedi: "Ey Muhammed! Sen peygamberliğe g Allah'a andolsun ki gökyüzü halkı Ali'yi halkından daha iyi tanımaktalar. Ali savaşlarda getirince biz melekler de onunla birlikte getirmekteyiz."⁵

1 - Bihar-ul Envar, c.16, s.99.

2 - Bihar-ul Envar, c.40, s.260.

3 - Bihar-ul Envar, c.42, s.125.

4 - Bihar-ul Envar, c.86, s.207.

5 - Bihar-ul Envar, c.39, s.98.

22- Hayber savaşında, Müslümanlar kaleye öyle tekbirler getiriyorlardı ki Yahudiler dayar kaçtılar.¹

1 - Peygamber ve Hükümet, s.146.

FATİHA SUI

Fatiha Suresi

Tekbiret-ul İhramdan sonra, Fatiha suresi okunmalıdır ve eğer namazda bu sure okunmazsa namaz boğulur: "*Fatihatsız namaz olmaz.*"¹

Hamd suresinin diğerk bir adı da Fatihat-u (kitabın başlangıcı)'dır; Kur'an-ı Kerim bu sureyi başladığı için bu isimle adlandırılmıştır. Bu surenin ayeti vardır² ve Cabir b. Abdullah-i Enabi Resulullah'tan (s.a.a) naklettiği rivayete göre Kur'an-ı Kerim'in en önemli suresidir.³

Fatiha suresi, her gün beş vakit namazda en az okunması her Müslüman'a farz olan tek suredir.

Bu suresinin önemi hakkında, rivayetlerde, "Eğer bu suresini yetmiş defa bir ölüye okursanız ve bunun ölü dirilse şaşırmayın" geçmiştir olması yeter.⁴

Bu sureye Fatihat-ul Kitap isminin verilmesi Kur'an-ı Kerim bütün ayetlerinin Resulullah'in döneminde bir araya toplanıp bir kitap haline getiri-

1 - Müstedrek-ul Vesail, 4365. hadis.

2 - Yedi rakamı göklerin, haftanın günlerinin, tavafın Merve arasında sa'yın ve şeytana atılan taşların sayısıdır.

3 - Kenz-ud Dekaiik tefsiri.

4 - Bihar-ul Envar, c.92, s.257.

bu surenin o hazretin emriyle Kur'an'ın başına konmuş ve anlaşılmalıdır. Fatihâ suresinin ayetleri, Allah Teâlâ'nın sıfatlarına, kıyamet meselesine, doğru yolda olmak için kılavuzluk talebine, Allah Teâlâ'nı hatırlamak ve rububiyetini kabul etmeye değinmektedir. Yâ sûrede, Allah'ın velilerinin yolunu sürdürme, sapmamak ve gazaba uğramışlardan uzak olma isteği getirilmektedir.

Fatihâ suresi şifa kaynağıdır; hem cismî rahatlık için ve hem de ruhî hastalıklar için. Merhum Eminî, Fatihât-ul Kitâb Tefsiri'nde bu hususta çok rivayet nakletmiştir.

Fatihâ Suresinin Eğitici Dersleri

1- İnsan Fatihâ suresini okurken "Bismillâh"le Allah'tan başkasından ümidini keser.

2- "Rabb-ul alemin" ve "malik-i yevmiddin"le ve Allah'ın mülkü olduğunu hisseder.

3- "Rabb-ul alemin" kelimesiyle kendisiyle alemler arasında bağlantı kurar.

4- "er-Rahman-ir Rahim"le kendini onur lütfünün altında görmektedir.

5- "Maliki yevmiddin"le kıyamet hakkında uykusundan uyanır.

6- "İyyake ne'budu"yla bencillik ve şehvetten vazgeçer.

7- "İyyake nestain"le Allah'tan başkasından dilemeyi aklından çıkarır.

8- "En'amte eleyhim"le nimetlerin taksiminde elinde olduğunu ve kıskançlığı bırakması gerekir çünkü kıskancın gerçekte Allah Teala'nın haker rızık taksiminden razı olmadığını bilir.

9- "İhdina-s sırat-el mustakim"le hak yolunda etmeyi niyaz eder.

10- "Sıratellezine en'amte aleyhim"le kendisini yolunun izleyicileriyle bütünleştiğini ilan eder.

11- Ve son olarak "Ğayr-il mağzubi velezzallin"le batıl ve batıl taraftarlarından uzak diler.

Bismillahirrahmanirrahim

Çeşitli kavimler ve milletler, önemli işlerine, mübarek olması için saygı duydukları ileri gelen birinin ismiyle başlarlar.

Elbette herkes kendi doğru veya yanlış doğrultusunda hareket eder. Bazıları putların ve taş bazıları ise Allah'ın adıyla ve O'nun velilerini başlarlar. Nitekim günümüzde önemli yapılar kazmasını önemli kişilerin vurması bir gelenek gelmiştir. Handek savaşında da Resul-i Ekrem hendek kazmak için ilk kazmayı kendisi vumuştur.

Bismillah, vahiy kitabının başlangıcıdır. Bismillah sadece Kur'an-ı Kerim'in başında değil, bütün kitapların başında yer almıştır. Bismillah, peygamberlerin amelinin başlangıcıdır. Hz. Nuh'un gemisi tufan dalgaların arasında hareket edince, Nuh

taraftarlarına, "binin" dedi, "**Onun akıp gitn durması da Allah'ın adıyladır.**"¹

Hz. Süleyman (a.s) da Seba kraliçesini Allah ettiği zaman, davetn: "**Bismillahirrahmanirrahim**"le başladı.

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki: "**Bismillah**" bereket kaynağı ve onu terketmek ise işlerin iyi bir bitmeyişine neden olur.²

Yine "Bismillah" kelimesini yazan bir adama yaz" buyurmuştur.³

Her işin başlangıcında "Bismillah" söylemek edilmiştir; yemek yerken, uyurken, bineğe binerken kıyarken, evlenirken ve diğer bir çok işlerde. Ha bir hayvan "bismillah" söylenmeden kesilirse yenmesi haram olur. Ve bu da hedef sahibi muva kişinin yiyeceğinin de ilahi bir yönü olması ger göstermektedir.

Neden her işe "**bismillah**"la başlıyoruz?

Çünkü, bir fabrikanın ürünlerinin özel bir amb alameti vardır, örneğin bir porselen fabrikası, l küçüklü bütün tabakların üzerine kendi am vurmaktadır veya her ülkenin hem idarelere ve kışl hem gemilere astığı ve hem de işçilerin mas üzerine bıraktığı özel bir bayrağı vardır. Allah

1 - Hûd, 41.

2 - Bihar-ul Envar, c.76, s.385.

3 - Kenz-ul Ummal, 29558. hadis.

Allah'ı anmak da Müslümanların amblemi ve nişan "bismillah" kelimesi de bu Müslümanlığın şifası. Büyüklü küçüklü her işte ve ister camide, ister fakat olsun her yerde ve ister sabah, ister akşam her zaman mübarek kelime Müslümanların dilinde dolayış Dolayısıyla, bir hadiste, "bir mısra şiir yazarken "bismillah"ı unutmayın" diye geçer. Çocuğa "bismillah"ı söylemeyi öğreten kimsenin mükafatı hususu hadisler rivayet edilmiştir.¹

Acaba "bismillahirrahmanirrahim" Fatih suresinin parçası ve müstakil bir ayet midir?

Bazıları bismillah'ı surenin bir parçası bilmeden namazda bismillah söylemeyi gerekli görmemişlerdir. Fakat bu görüş taraftarları Müslümanların itirazlarına karşılaşmışlardır. Nitekim Muaviye bir gün namazda bismillah söylememiş, bunun üzerine halk itiraz "bismillah ayetini çaldın mı, yoksa unuttun mu" diye itiraz etmiştir.²

Fahr-i Razi kendi tefsirinde bismillah'ın surenin bir parçası olduğuna dair on altı delil getirmiş ve Alusî de kendi tefsirinde bu görüşü benimsemiştir. Ahmed b. Hanbel de kendi Müsned'inde bismillah surenin bir parçası olduğunu vurgulamıştır.

Ehl-i Sünnet fıkıh imamlarından yüz yıllık bir gelenek olan, Allah yolunda şehadet şerbeti içen ve Kur'an Kerim'de masumiyetleri ve her türlü günah ve çirk

1 - Burhan tefsiri, c.1, s.43.

2 - Müstedrek-i Hakim, c.3, s.233.

temiz oldukları vurgulanan Resulullah'ın (s.a.a Beytine (a.s) göre "bismillahirrahmanirrahim" tek müstakil bir ayet olup surenin bir parçasıdır.

Masum Ehl-i Beyt İmamları (a.s), n "bismillah"ın yüksek sesle okunmasını ısrarla vur ve İmam Bâkır (a.s), namazda "bismillah" okumayanlar veya onu surenin bir parçası bilir hakkında, *"Kur'an-ı Kerim'in en güzel çalmışlardır!"*¹ buyurmuştur.

Allame Şehid Mutahharî, Fatiha suresinin te İbn-i Abbas, Asim, Kesaî, İbn-i Ömer, İbn-i Zübe Tavus, Fahr-i Razî ve Siyuti'yi "bismillah"ı sure parçası bilenlerden saymaktadır. Elbette "Tevbe" s başında "bismillah" yoktur ve bunun nedeniye Hz (a.s) buyurduğu üzere "bismillah"ın eman ve kelimesi olduğu ve müşriklerden beraat bağdaşmadığı içindir.

Bismillah

Bismillah, ilahî rengin ve tevhidî y nişanesidir.

Bismillah, tevhid şifresidir, diğerlerinin başlamak küfür şifresi, diğerleriyle birlikte Allah başlamak da şirkin şifresidir. Ne Allah'ın ismiyle başka birinin ismini anarız, ne de O'nun ismi başkasının adını ağızımıza alırız. **"Rabb'ini ismin**

1 - Müsned-i Ahmed, c.3, s.177 ve c.4, s.85.

et" cümlesi, Allah'ın hatta isminin bile her türlü münezzeh olması gerektiği anlamına gelir.

Bismillah, bekâ ve devamın şifresidir ve ilal olmayan her şey ise fanidir.¹

Bismillah, Allah'a aşkın ve O'na tevekkül şifresidir.

Bismillah, kibirden uzaklaşma ve Allah T huzurunda acizliğini bildirmenin şifresidir.

Bismillah, işleri Allah'ın ismiyle sigorta şifresidir.

Bismillah, işlere kutsallık kazandırmanın şifresidir.

Bismillah, sürekli Allah'ı anmanın ve "A Hiçbir durumda seni unutmam" sözünün şifresidir.

Bismillah, insanın hedefinin belirtisi bismillah'la, "Rabb'im! Hedefim sensin, halk, di hevesler değil", der.

Bismillah, yani "sadece ve sadece O'ndan dilerim, diğerlerinden değil" demektir.

Bismillah, surenin içeriğinin Hak kaynağın rahmet mazharından nazil olduğunu bildirmektedir.

"Allah" Kelimesi

Bazıları **"Allah"** kelimesinin "elihe" kökünden türeyip "abede=ibadet etti" anlamında olduğunu söylemişler ve **"Allah"** kelimesine, bütün kemallere sahiptir.

1 - "O'nun yüzü (zâtı)ndan başka her şey helak olur"
Kasas, 88.

"gerçek mabud" şeklinde anlam yüklemiştir. Bazıları ise onun gönül vermek, aşk ve hayret a gelen "velihe" kökünden türediğine inanmışlardır. göre, "**Allah**" kelimesi, çekiciliği herkesi hayrete kutsal zat anlamına gelir.

Dikkat edilmesi gerekir ki, "huda" veya "hud" kelimesi "**Allah**" kelimesinin tam tercümesi değildir çünkü "huda" gerçekte "hud ay=kendine gelme" felsefede buna vacib-el vücub denir ve "hud" kelimesi de "sahip" anlamına gelir. Nitekim edebiyatında "hudevend-i hane" yani evin sahibi de

Ve açıktır ki "sahip" veya "vacib-el vücub" "**Allah**" kelimesinin tercümesi için yeterli değildir. Çünkü "sahip" kelimesinin anlamını ifade etmemektedir. Çünkü "sahip" gerçekte, bütün kemallere sahip olduğu için tapınmaya lâyık olan zat anlamına gelir.

Kur'an-ı Kerim'de, Allah Teala için yaklaşık yirmi isim sayılmıştır; fakat bunların arasında en kapsamlı "**Allah**"tır. Esasen Allah Teala'nın isimleri, sıfatları, nişane ve belirti değildir; aynı zamanda bunların O'nun bir sıfatına işaret etmektedir. İnsanların isimleri farklıdır; bazı isimler sadece bir belirtidir. "Allah" kelimesinin anlamına ve o kelimenin anlamının o özellikleriyle uyuşup uyuşmamasına hiç dikkat etmez hatta bazen o ismin anlamı insanın kişisel özelliğiyle tamamen ters düşmektedir; örneğin büyük bir yalancı bir kişinin ismi Sadık=doğru konuşan olabilir!

Ama bazen de bir insanın adı onun ismi olmaktadır birlikte onun sıfatıdır da aynı zamanda; bu dur

kişinin ismi onun sıfat ve kemalatına işaret eder doğru konuşan bir insanın isminin "Sadık" olması g

Bazı isimler, saatin zili gibi sadece zamanın u bildirmek için bir belirtidir; fakat bazı isin müezzinin sesi gibi hem belirtidir ve hem de içeriği

Kur'an-ı Kerim şöyle buyuruyor: **"En güzel Allah'ındır."**¹ Rivayetlerde Allah Teala için 9 kaydedilmiştir ve bunlara Esmâ-i Hüsnâ denir. Ve bu isimlerle dua edenin duasının kabul belirtmiştir.² Cevşen-i Kebir duasında Allah Teal isim ve sıfatıyla dua etmekteyiz.

"Allah" kelimesinden sonra "Rahman" ve " kelimelerinin gelişi, insanın işlerine Allah'ın rahmetini umarak başlaması ve bütün ümit ve rah kaynağının Allah Teala olduğunu bilmesi için bir ş

İşe rahmet kelimesiyle başlamak, Allah T esasen kullarına lütuf ve rahmetle davranmay ettiğini ve insana O'nun rahmet kaynağından etmesinin yakıştığını bildiren bir şifredir.

"Rahman" Allah'ın özel ismidir; çünkü sadece ismi kapsamlı ve sürekli. Diğerlerinin ya yoktur veya eğer varsa da kapsamlı değildir. diğerleri bir şey verecek olurlarsa onun karş dünyevî veya uhrevî bir mükafat ummaktalar; sam süt almak isterler!

1 - A'raf, 180.

2 - Numune Tefsiri, c.7, s.27.

"er-Rahman" ve "er-Rahim" kelimeleri hakkın **"Rahman-ir Rahim"** ayetinin tefsirinde daha g şekilde bahsededeğiz inşallah.

"el-Hamduillah-i Rabb'il Alemin"

Her ne kadar "Hamd", "medh" ve "şükür" ke görünüşte bir anlama geliyorsa da, ancak her biri yerde kullanılmaktadır. Örneğin, "medh" kelime anlamındadır; bu övgü ister yerinde yapılsın ve iste ve dalkavuklukla yapılsın, ister kişinin sahip kemalattan dolayı olsun ve ister korkudan veya l tamah ederek ya da kendini sevdirmek için ols etmez.

"Şükür" kelimesi, diğerlerinden insana ula hayır ve nimet karşılığında yapılan teşekkürdür "hamd" kelimesinde, övgü ve teşekkür dışında b anlam daha var ki o da tapınma anlamıdır. Ö teşekkür tapınma seviyesine ulaşırsa buna "hamd Dolayısıyla, diğerlerini medhetmek ve onlara t etmek caiz olmasına rağmen, hamd Allah'a hastır tapınma O'na hastır.

Gerçi "el-Hamdulillah" kelimesinden sonra, bu Allah'ın lütuf ve azametinden dolayı O'na etmesi gerektiğini gösteren Allah Teala'nın dö zikredilmiştir: "Rabb-ul alemin", "er-Rahman Rahim", "malik-i yevmiddin." Fakat her şeyde "Allah" kelimesi gelmiştir; yani hamd yalnız içindir; çünkü bu sıfatlar zikredilmese bile hamc olan sadece O'dur.

Eğer gözün dostunun ihsanındaysa
Sen kendini düşünüyorsun, dostunu değil

"Rabb-ul Alemin"

Allah Teala, tüm varlık aleminin Rabb'idir. Gök ve yerlerde ve bu ikisinin arasında olan her şeyin Rabb'i O'dur.

"Göklerin, yerin ve bunların arasında bulunan her şeylerin Rabb'idir."¹

"Allah her şeyin Rabb'idir."²

Hz. Ali (a.s) "alemin" kelimesinin tefsirinde *"cansız varlıkların ve hayvanların, canlı-cansız her şeyin Rabb'idir"* buyurmaktadır.

Gerçi bazen Kur'an-ı Kerim'de "alemin"den insanlar kastedilir. Fakat çoğu yerde, alem kelimesi yalnızca insanların anlamında ve alimin kelimesi ise tüm varlıkların Rabb'i kullanılmıştır. Bu ayetten de anlaşılıyor ki tüm aleminin Rabb'i O'dur; cahiliye döneminde ve vahşî milletlerin sahip olduğu her varlık çeşidinin müstakim ilahı olduğu ve ona, o varlık çeşidinin rabbi dendiği bir batıl bir düşüncedir. Allah Teala varlıkları yaratıp sonra tüm varlıkların gelişmesi ve tekamüle ermesi için bir yol belirtmiştir; ilahî terbiye ise hidayet yoludur.

1 - Meryem, 65.

2 - En'am, 164.

"Rabb'imiz her şeye yaratılışını verip, sonu doğru yola iletendir."¹ Bal arısına hangi emmesini, karıncaya kışlık azığını nasıl birikti öğreten ve bedeni kendiliğinden kan üretebile şekilde yaratan O'dur.

Evet, böyle bir ilah tapılmaya lâyıktır. özelliklerinden biri cemal, kemal ve güzelliği ihsan ve nimetler karşısında teşekkür etmesidir Teala, kelam ve cemali nedeniyle övülmeye nimetlerinden dolayı ise şükredilmesi gerekir.

Elbette Allah'a teşekkür etmenin kullara t etmekle bir çelişkisi yoktur; ancak bunun Allah'ın ve Allah yolunda olması şarttır. Gerçi her c herhangi bir şekilde diğerlerine teşekkür eden t gerçekte onun kaynağına hamdetmiş olur.

"Rabb-ul alemin" yani Allah Teala'yla yaratı ilişkisi sürekli ve karşılıklı bir ilişkidir.

"Rabb-ul alemin" yani herkesin ilerleri eğitilmesi mümkündür. Sadece iyiler değil, hatta de Allah'ın nimetlerinden yararlanmaktadırlar: **"İ onlara da, onlara da Rabb'inin vergisinden uzat**

Allah Teala şöyle buyuruyor: Biz herkese ederiz; herkesin istediği hedefe ulaşması için r herkese açık bıraktık ve dünya çelişkiler yurdu oldu de herkesin onca arzusuna kavuşmaması doğaldır.

1 - Tâhâ, 50.

2 - İsra, 20.

"Rabb-ul alemin", yani Allah Teala hem n hem de müdebbirdir.

"Rabb" kelimesi ya terbiye ve eğitim anlamı "rebeye" kökünden alınmıştır ya da sahip anlamın "rebbe" kökünden alınmıştır. Allah Teala hem d sahibidir ve hem de onun müdebbir ve eğiticisi. **"İ ki, yaratma ve emir O'nundur. Alemlerin Rabb ne uludur!"**¹ Hem yaratma O'nundur, hem idare hem de eğitici O'dur.

Rivayetlere göre **"el-hamdulillah-i rabb-i a** Allah Teala'nın nimetlerine en güzel teşek Dolayısıyla, her duadan ve Allah'a yakarıştan önce hamedilmesi tavsiye edilmiştir; aksi durumu eksiktir.

Sadece dua ve yakarışın başında değil; cennet sonunda da bu sloganı tekrarlarlar: **"Onların duası: Allah'ım! Sen her türlü eksiklikten uzaks**

"er-Rahman-ir Rahim"

Bu iki kelimenin "esirgeyen ve bağışlayan" tercüme edilmesi tam bir tercüme değildir ve l anlamını tam olarak ifade etmemektedir. Çünkü Şehid mutahhari'nin dediği gibi esirgeyen ve bağ Cevad ve Reuf kelimelerinin tercümesidir, Rah Rahim'in değil ve esasen bu iki kelimenin Farsça'd de Türkçe'de- tam bir karşılığı yoktur.

1 - A'raf, 54.

2 - Yunus, 10.

Rahman ve Rahim kelimelerinin ikisi de " kökünden alınmasına rağmen, "Rahman" Allah insanları kapsayan karşılıksız ve geniş rahmetini fakat "Rahim" iyi işler sonucu ve mükafat olarak iyilere nazil olan bir rahmettir. Dolayısıyla, İmam (a.s) buyurduğu gibi Allah Teala bütün varlıkla "Rahman"dır, fakat sadece müminlere "Rahim"di Teala rahmeti kendine farz kılmıştır: **"O, rahmet kendi üstüne yazmıştır."**¹ Nitekim O'nun Peygambere Kitap'ı da varlık alemi için rahmettir: **"Ben sizi alemlere rahmet için yarattım."**²

Onun eğitim ve terbiyesi rahmet esası üzere O'nun cezalandırması da öğretmen gibi terbiye gereğidir. Günahları bağışlamak, kulların tövbesini kabul etmek, onların kusurunu örtmek ve geçmişlerini unutmaları için onlara fırsat vermek, bunların tümü kapsamlı rahmetlerindedir.

Esasen, varlık alemi O'nun rahmetinin cilve O'ndan her varlığa ulaşan her şey lütuf ve rahmet dolayısıyla, Kur'an-ı Kerim'in tüm başlıklarında **"bismillahirrahmanirrahim"**le başlamaktadır.

"er-Rahaman-ir Rahim"in **"Rabb-ul alemlerinde"** yanında yer alması, ilahi terbiyenin lütuf ve rahmet üzerine olduğu anlamını taşır. Nitekim O'nun öğretilerinde şefkat ve rahmet esası üzerinedir: **"Çok merhametli"**

1 - En'am, 12.

2 - Enbiya, 107.

Kur'an'ı öğretti"¹ Şefkatli Allah insana Kur'an'ı Bu da biz insanlar için, öğretmenin sürekli şefi merhametli olması gerektiğini öğreten bir derstir.

"Maliki Yevmiddin"

O, kıyamet gününün malikidir. Allah Tea maliktir ve hem de melik. Varlık alemi de hen malikiyetindeki bir milktir ve hem de O'nun salt hükümetindeki bir mülktür. O'nun malikiyeti kaps her şeyi kapsar ve hatta hükümet de malikiyetindedir: **"Allah'ım, (ey) mülkün s** Nitekim insan da kendi bedeninin azasına orar maliktir ve hem de hakim.

Allah'ın malikiyeti gerçektir, itibari değil. Geri Teala hem dünya ve hem de ahiretin malikidir insan dünyada kendini eşya ve işlerin maliki bilç gerçek malikten gaflet etmektedir; ancak bütün sel kesilip, nispetlerin yok olduğu ve dillerin mühü günde Allah'ın malikiyetini çok iyi bir şekilde i hissedecektir; dolayısıyla, ona, **"Bugün mülk kim** diye hitap edilecek ve gözleri yeni açılan insa diyecek: **"O tek ve kahhar olan Allah'ım!"**³

Her namazında **"maliki yevmiddin"** diyen sürekli kıyameti hatırlamaktadır ve yapmak istec işte önce kıyamet gününün hesap ve kitabını düşün

1 - Rahamn, 1-2.

2 - Âl-i İmran, 26.

3 - Mümin, 16.

"Din" Terimi

"Din" terimi çeşitli anlamlarda kullanılmıştır:

1- İlahi şeriat ve kanun; nitekim Kur'an-ı Kerim buyuruyor: "**Allah katında din İslam'dır.**"¹

2- Amel ve itaat; nitekim Kur'an şöyle buyuruyor: "**Halis din (amel) yalnız Allah'ındır.**"²

3- Hesap ve ceza; nitekim ayette şöyle geçmektedir: "**gününün malikidir.**"

Kıyamet gününün isimlerinden birisi, "**din günü**" yani ceza ve mükafat günü. Nitekim Kur'an-ı Kerim kıyameti inkar edenlerin dilinden şöyle naklediyor: "**günü ne zaman diye sorarlar.**"³ Veya bu günü taahhüt edenler şöyle der: "**Ve yine din (kıyamet) gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin? (O gün), kimsenin sana yardım edemeyeceği bir gündür! O gün emir, Allah'a aittir.**"⁴

"**Maliki yevmiddin**", "ey namaz kılanlar; bu yarınınız için çaba harcayın" diye korkutma ve uyarı öyle bir yarın için ki "**O gün ki, ne mal, ne de fayda vermez.**"⁵ Ve öyle bir yarın ki, "**Akrabala çocuklarınız fayda vermez.**"⁶ Öyle bir yarın

1 - Âl-i İmran, 19.

2 - Zümer, 3.

3 - Zariyat, 12.

4 - İnfitar, 18-19.

5 - Şuara, 88.

6 - Mumtehine, 3.

mazeret uydurmasına ve aklın düşünmesine r edilmez. Öyle bir yarın ki sadece bir tek şeyin ya ve o da Allah Teala'nın lütfüdür.

"Malik-i yevmiddin" in "er-Rahman-ir Ra yanında yer alması korkuyla ümidin ve teşvikle tanyana olması gerektiğini gösterir. Nitekim l Kerim başka bir ayette şöyle buyuruyor: **"Ku haber ver: Ben bağışlayan, esirgeyemim. Ve azabım da çok acı bir azaptır."**¹

Başka bir ayette ise Allah Teala'yı şöyle tanıtm **"Tevbeyi kabul eden, azabı çetin olan."**²

Her halükârda, **"er-Rahman-ur Rahim'** vericidir, **"malik-i yevmiddin"** ise korkut Müslüman korkuyla ümit arasında olması ger gururlanmasın ve Allah'ın rahmetinden ümit de kes

İyyake Na'budu ve İyyake Nestain"

Yalnız sana tapar ve yalnız senden yardım dile

"İyyake ne'budu", yani "yalnız senin ki diğerlerinin" değil. Bu cümlenin iki boyutu v: insanın O'nun kulu olduğunu ispatlar ve diğeri ise başkasının kulu olmadığını vurgular. Evet, t mükemmel mektepte Allah'a iman yanında tağut etmek vardır; Allah'a iman ettikleri halde tağutun s kabul edenler yarım Müslüman'dırlar ve hatta belk Müslüman değillerdir! Tağutu reddetmeden Allah

1 - Hicr, 49-50.

2 - Mümin, 3.

etmek, esir Müslüman anlamındadır! Şirk yörün yer almaktan kurtulmak için vahdet ve güç me sığınmak gerekir; dolayısıyla, namaz kılan kişi n sadece kendisini görmediği için kendini düşüneme bütün tevhid ehlinin temsilcisi olarak konuşm "Allah'ım! Ben yalnız başıma güzel bir ibadetim o lâyük değilim; dolayısıyla, bir Müslüman grubu a yer aldım; hepimiz sana ibadet ve kulluk etm Sadece ben değil, hepimiz senden yardım dileme Dolayısıyla, namazın esasen cemaatle kılınması fûrada (tek başına) kılınan namaz ise merhaleededir.

Önceki ayetler bize teorik tevhidi ve Allah' tanımayı öğretti; bu ayet ise ibadî ve amelî sözkonusu etmektedir; yani "sadece Allah'ı tanımakla kalma, amelde de sadece yegane olan ibadet et ve yeganeperest ol. Neden Rahman, Rabb-ul Alemin ve Malik olan Allah'ı bira diğerlerine yönelesin? Sadece Allah'ın kulu ol, c veya batının, altın ve gümüşün veya tağutların kul Allah Teala müsaade etmedikçe veya emretmedik salih kullara itaat etmeye bile hakkın yoktur.] kendi Peygamberi şöyle buyuruyor: **"Kim Resu ederse Allah'a itaat etmiş olur."**¹ Eğer anne ve ba itaat ediyorsak O bize emrettiği içindir ve gerçekte itaat etmiş olmaktayız.

1 - Nisa, 80.

Aklın hükmüyle insan sadece Allah'ın ku kabul etmelidir; çünkü biz insanlar kemale aşığız ve terbiyeye muhtacız; Allah Teala ise bütün ker sahibi ve tüm varlıkların Rabb'idir. Eğer şe muhabbete muhtaç isek O Rahman ve Rahim'dir uzak gelecekten endişeleniyorsak O, o günün m ihtiyar sahibidir. O halde neden diğerlerine gid onlardan yardım dileyelim.

"İyyake ne'budu" yani, halkla birlikteyiz senden başkasına gönül vermiş değiliz. Ne Müslün toplumundan uzaklaşarak senin yaratıklarını unutu ne de toplumda eriyerek seni bırakırım; ben y giden yolun halkın arasından geçtiğini bilirim.

"İyyake nestain" yani, gerçi varlık alemde ya sebep ve vesilelerden istifade ediyorsam da, an vesile ve sebebin etkisinin senin elinde ol biliyorum. Sen sebebi yaratan ve yok edensin. F şeyi sebep kılarırsın ve hem de onun etkisini kaldıra Senin iraden bütün kanun ve kurallara hakimdir v senin iradene mahkumdur.

"İyyake ne'budu" yani, tapınmaya yalr lâıksın ve biz korku veya tamahımızdan dolay aşk ve sevgiyle sana ibadet etmekteyiz. Sendi daha yakın ve daha şefkatli olan hangi sevgili v

"İyyake ne'budu ve İyyake nestain", yani icbarla değil. Eğer **"na'budu"** diyorsam, bu olduğumuz içindir ve eğer **"nestain"** diyorsam, olduğumuz içindir ve bunların tümü ihtiyarımızdadır.

"İyyake ne'budu ve İyyake nestain" yani, cemaatle kılıyoruz ve Müslümanlarla bir safta, kardeş ve uyum içerisindeyiz; gönlümüz ve kibirimiz birdir.

"İyyake ne'budu" yani, Allah'ım! Ben seni için hazır ve nazır bilmekte ve dolayısıyla, "İyyake" demektedirim. Kendisini Allah'ın huzurunda gören kişi de daha çabuk faydalanır ondan.

Fatiha suresinin başından beri üçüncü tekve olarak konuşuyorduk Allah Teala'yla, fakat burad tekil şahıs olarak ve hitap ederek konuşmaktayız; Allah'ın sıfatlarıyla tanışmaktayız; fakat yavaş yavaş kendisine ulaşmaktayız. Hem de bir defa değil, sürekli konuşmak tatlı olduğu için "İyyake" kelimesini tekrar etmekteyiz.

Allah'ım! Her ne kadar biz ibadet ediyorsak da ibadet etmekte sana muhtacız: **"Allah bizi ibadet ettirmeseydi biz hidayet olamazdık."**¹

Her ne kadar yalnız O'ndan yardım diliyoruz ancak O'ndan başkasından yardım dilemek O'nun rızası olursa sakıncasızdır. Nitekim insan kendi gücüyle istidat ve fikrinden yardım almaktadır ve bununla ilgili bir çelişkisi yoktur. Allah Teala'nın kendisine yardım etmek için **"yardımlaşın"** buyurmuştur. Çünkü yardımlaşarak yaşamak imkansızdır. İmam Ali (a.s), "Allah'ın yardımına halka muhtaç etme" diye dua eden bir adama buyurdu: "Bu doğru değil. De ki: Allah'ım, be"

1 - A'raf, 43.

insanlara muhtaç etme." Çünkü yardımlaşmadan y
imkansızdır.

Samimi bir şekilde **"iyyake ne'budur"** s
kimse artık kibir, gurur ve bencillik ruhuna sahip
Allah'ın emirleri karşısında huşu ve itaat eder. Alla
kendisine en fazla lütufta bulunduğu için onun kat
güzel şekilde tezellül etmesi gerektiğini bilir. Mu
kul gibi mutlak mevlanın huzurunda durup huzu
içerisinde de ki: Ben kulum, sen ise mevlasın.
başka kimsem yok benim; fakat senin benden ba
sayıda kulun var. Benim ibadetime ihtiyacın yol
fakat ben tepeden tırnağa senin lütuf ve k
muhtacım ve sürekli senden yarım almam gerekiyo

"İhdina's Sırat-el Mustakim"

Allah'ım! Bizi doğru yola hidayet et.

Varlık kervanı Allah'a doğru hareket etm
"Dönüş O'nadır."¹ Ve insan da çaba ve
halindedir: **"Rabb'ine varan yolda ça
durmaktasın."**² Ve her harekette sadece bir tek dc
vardır ve diğer yollar ise sapadır. İslam dini bu
için hem yol tayin etmiştir ve hem de kılavuz; hen
belirtmiş, hem de insana hareket vesilesini verr
hangi yoldan hareket etmemiz gerektiğini seçecek
yine biziz.

1 - Maide, 18.

2 - İnşikak, 6.

Allah Teala her insanın fitrat ve 1 derinliklerinde, ilerleme, kemal ve hakkı aramaya yaratmıştır; eğer insan bu eğilimi peygamberlerin ışığında eğitecek olursa Allah Teala'nın özel mazhar olur: "**Hidayet olanlara gelince, Allah hidayetini artırmıştır.**"¹

Kur'an-ı Kerim iki türlü hidayeti söz etmektedir: Biri bal arısının güllerden balı nasıl gerektiği hususunda hidayete erdirmesi gibi hidayet ve diğer ise insanlara has olan ve peygam kılavuzluklarından ibaret olan teşriî hidayet.

"Doğru Yol Hangisidir"

Kur'an-ı Kerim'de 40'tan fazla geçen "1 kelimesi düz, açık ve geniş yol anlamındadır. hayatında çeşitli yollar var ve insan bunlardan seçmek zorundadır:

Kendi heveslerinin yolu, halkın heveslerini tağutların yolu, kavim ve ırk taassuplarından atalarının yolu, şeytanî vesveselerin yolu, edilmemiş yollar ve nihayet Allah ve velilerinin yo

Tabii ki, Allah'a inanan bir insan, bütün bu arasından sadece Allah'ın ve O'nun velilerinin seçecektir; çünkü bu yolda, diğer yollarda c imtiyazlar vardır:

* Doğru yol, iki nokta arasında en kısa dolayısıyla bu yol hedefe ulaşmak için en yakın yol

1 - Muhammed, 17.

* İlahî yol, insanın kendisinin veya diğer hevesleriyle değişen diğer yolların aksine sabittir.

* Sadece bir tek yoldur; çünkü iki nokta arasında sadece tek bir doğru yol vardır, fakat diğer çeşitlidir.

* Güvenceli ve tehlikesiz bir yoldur; insanın düşme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu diğer yollar değildir.

* İnsanı maksada, yani Allah'ın rızasına ulaştırır ve yoldur ve onda yenilgi söz konusu olmaz.

* Doğru yol, Allah'ın yoludur: **"Gerçekten Rabbim doğru bir yol üzerindedir."**¹

* Doğru yol, peygamberlerin yoludur: **"Siz gönderilmiş elçilerdensin. Doğru bir yol üzerindesin."**²

* Doğru yol, Allah kullarının yoludur: **"Bana doğru yol budur."**³

* Doğru yol, Allah'a tevekkül ve dayanma yoludur: **"Kim Allah'a sarılırsa muhakkak ki o, doğru yoldadır."**⁴

İnsan hem yol seçiminde Allah'tan yardım alır ve hem de yolu sürdürmekte ve o yolda kalmakta sürekli ışık saçması için her an asıl kaynaktan

1 - Hûd, 56.

2 - Yâsîn, 3-4.

3 - Yâsîn, 61.

4 - Âl-i İmran, 101.

alması gereken lamba gibi. Dolayısıyla, sadece halk değil, Allah'ın peygamberi ve masum İmam da her namazda Allah Teala'dan kendilerini doğru sabit kılmasını niyaz etmelidirler. Sadece namazda her halde ve her işte, ister iş seçiminde ve ister seçiminde, ister evlilikte ve ister derste sürekli Teala'dan kendisini doğru yolda kılmasını ister. Çünkü çoğu zaman insan inançlarında doğru düşünme rağmen amele gelince ayağı kaymakta ve bazen de aksi olmaktadır.

Doğru yol, orta ve itidal yoludur. İmam A buyuruyor ki: *"Sağ ve sol sapadır; cadde i yoldur."*¹

Doğru yol, her türlü ifrat ve tefritten uzaklaşma hakkı inkâr etmek ve ne hakta aşırılığa düşmek, ı ve ne de tefviz, ne bireysellik ve ne de toplumsa zihinsellik ve ne de amelden bıkkınlık, ne dünyaya ve ne de ahiretten kaçış, ne helalleri haram kılma de şehvetlerin içinde çırpınıp durmak, ne cimrilik ve israf, ne kıskançlık ve ne de dalkavukluk, ne kork de korkusuzluk ve ne, ne, ne...

Aksine ister inanç ve düşüncelerde ve ister hareketlerde sürekli itidal ve orta yolu izlememiz g

Doğru yolda hareket etmek için sürekli Teala'dan yardım almamız icab eder; çünkü bu yo ince ve kılıçtan keskindir ve her an düşme tehlik Ancak dünyada Allah'ın doğru yolundan sapm

1 - Bihar-ul Envar, c.87, s.3.

fikrî, ameli ve ahlakî sapmalardan korunanlar ki doğru yolundan geçebilirler.

Biri cebre inanarak bütün işleri Allah'a isna insanın kendi kaderinde hiçbir rolü olmadığına, bu iradesiz ve zorunlu olduğuna inanır, diğeri iş işlerde mutlak etkeni kendisi bilir ve Allah'ı bırakmaya kalkışır.

Biri ilahî önderleri normal insanlar gibi tasavv ve diğeri onları ilahlık makamına yükselterek İsa Allah'ın oğlu ve hatta Allah'ın kendisi bilir!

Biri Allah'ın velilerini ziyaret etmeyi ve tevessülü şirk bilirken, diğeri hatta ağaç ve duv tevessül eder! Biri yersiz bir kıskançlıkla eşinir çıkmasına müsaade etmezken, diğeri hayasızc hicapsız bir vaziyette sokak ve pazara gönderir.

Bütün bunlar Allah'ın doğru yolundan sapmadı Teala şöyle buyuruyor: "**De ki: Rabb'im, beni yola iletti. Dosdoğru dine.**"¹

Başka bir yerde buyuruyor ki: "**Böylece sizi c ümmet yaptık ki, insanlara şahid olasınız.**"²

Rivayetlerde yer aldığı üzere: Masum Ehl İmamları (a.s), "Doğru yol biziz" buyurmuşlardır.

Yani, doğru yolun gözle görülebilecek pratik ve bu yolda hareket etmenin olgusu semavî önderle

1 - En'am, 161.

2 - Bakara, 143.

Onlar buyruklarında iş, dinlenme, tahsil, ele bağıştta bulunma, sevgi ve muhabbet gösterme, ki barışma gibi hayatın bütün alanlarında sürekli biz ve orta yolda hareket etmeyi önermişlerdir. Bu Usul-i Kafi'de, "el-İktisad-u fi'l İbadat" başlığı altı almıştır.

Biz burada sadece, itidali vurgulayan, ifrat ve sakındıran ayet ve rivayetlerden örnekler getireceği

*** "Yiyin, için fakat israf etmeyin."¹**

*** "Elini boynuna bağlanmış yapma, tamam açma."²** Bağıştta bulunmada ne elin bağılı olsun v sonra kendin muhtaç olacak şekilde açık olsun.

*** "Ve harcadıkları zaman, ne israf ederler cimrilik ederler; harcamaları, bu ikisinin dengeli olur."³** Müminler öyle kimselerdir ki bulunurken ne israf eder, ne de cimrilik yaparlar; arasında ılımlıdır.

*** "Namazında pek bağıırma, pek de sesini g bu ikisinin arasında bir yol tut."⁴**

*** "Onun yanında bulunanlar, kafirlere şiddetli, kendi aralarında merhametlid**

1 - A'raf, 31.

2 - İsrâ, 29.

3 - Furkan, 67.

4 - İsrâ, 110.

5 - Fetih, 29.

Müminlerin hem çekiciliği ve hem de iticiliği müminlere karşı şiddetli ve müminlere karşı şefkatli

* **"Namazı kılın ve zekatı verin."**¹ Hem yara hem de yaratılanla bağlantı kurun; hem namazı kılın hem de zekat verin.

* **"İnanıp iyi işler yapanlar."**² Hem iman inancı gereklidir, hem salih amel.

* Gerçi Kur'an-ı Kerim **"Anaya-babaya ediniz."**³ buyuruyorsa da ama başka bir yerde de Allah yolundan alıkoyacak olurlarsa **"Onları alıkoyma."**⁴ buyuruyor.

* Ne arkadaşlıklarınız sizi hakkı söyle alıkoysun **"Allah için şahitlik edenler olun, kerahetiniz aleyhinde olsa bile."**⁵ Ne de düşmanlıklar sizi alıkoymaktan alıkoymalıdır: **"Bir topluluğa duyduğunuz kin sizi adaletten saptırmasın."**⁶

* Aşura gecesi, İmam Hüseyin (a.s) hem Allah Teala'yla münacat ediyor ve hem de kılıcını biliyor

* Ka'be ziyaretçileri Arefe günü ve Kurban bayramı gecesi dua okurlar, fakat bayram günü kurban yerir giderek kanla tanışmaları gerekiyor.

1 - Bakra, 43.

2 - Bakara, 82.

3 - Bakara, 83.

4 - Ankebut, 8.

5 - Nisâ, 135.

6 - Mâide, 8.

* Ve nihayet İslam tek boyutlu bir din değildir; dolayısıyla, bir tarafa yönelip diğerini unutmaz; ins varlığının tüm boyutlarına dengeli ve orta bir şekile dikkat etmiştir.

"Sıraatellezine En'amte Elehyim Mağzubi Eleyhim ve'laz Zallin"

Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna hidd gazap ettiklerinin ve sapmışların yoluna değil.

Namaz kılan kimse, Allah'tan kendisini doğru hidayet etmesini istedikten sonra, Allah'ın r ulaşanların bulunduğu yola hidayet etmesini istem Kur'an-ı Kerim Nisa suresinin 69. ayetinde ve I suresinin 58. ayetinde bunların kimler ol tanıtılmaktadır; örneğin Nisa suresinin 69. z buyuruyor ki: **"Kim Allah'a ve elçisine itaat ede onlar, Allah'ın nimet verdiği peygamberler, sıc şehidler ve salihlerle beraberdir."** Dolayısıyla, kılan kimse Allah Teala'dan kendisini peygamb şehitlerin ve salihlerin hattında karar k istemektedir. Bu temiz kişilerin yolunu izlemek insanı sapma tehlikesinden alıkoyar, sürekli nam kişinin zihninde onların anısının canlılığını korur.

Gazap Edilmişler ve Sapmışlar Kimlerdi

Kur'an-ı Kerim'de, Firavun, Karun, Ebuleh kişiler ve Ad, Semud ve İsrailoğulları gibi milletle edilmişler olarak tanıtılmıştır. Biz her namazımızc Teala'dan inanç, ahlak ve amelde Allah'ın ga

kahrına uğrayan böyle kişi ve gruplardan olabileceğini dilemekteyiz.

Kur'an-ı Kerim'de yaşam öyküleri ve medetleri daha çok geçen İsrailoğulları, bir zamanlar kendi aralarında insanlardan üstün idiler. Allah Teala onlar hakkında buyuruyor: "**Sizi alemlere üstün kıldım**"¹ Fazilet ve üstünlükten sonra, kötü davranışları nedeniyle Allah'ın gazap ve kahrına uğradılar; Kur'an-ı Kerim hususta buyuruyor ki: "**Allah'ın gazabına uğradılar**" Kaderlerinin bu değişiminin nedeni davranışlarının değişiminden kaynaklanıyordu.

Yahudi bilginler, Tevrat'ın semavî emirlerini ihmal ettiler: "**Kelimeleri yerlerinden kaydırıyor**" Yahudi tacirler ve zenginler faiz ve haram işlerle yöneldiler: "**Faiz almalarından dolayı.**"⁴ Halk ki cihad ve savaşa davet edildikleri halde rahattaleplilik korkularından dolayı, savaş meydanına gitmekten sakındılar ve Hz. Musa'ya (a.s) dediler ki: "**Rabb'in, gidin, savaşın, biz burada oturuyoruz.**"

Bu fikrî ve amelî sapmalar, Allah Teala'nın izzetin zirvesinden zilletin derinliğine düşürmesini sağladı.

1 - Bakara, 47.

2 - Bakara, 61.

3 - Maide, 13.

4 - Nisâ, 161.

5 - Maide, 24.

Demek ki, her namazda Allah Teala'dan, İ tahrif edenlerden, faiz yiyenlerden, savaş ve c kaçanlardan olmamayı istemekteyiz; yine kaybetmiş şaşkınlara gibi olan ve bir hedefi olmaks an bir tarafa giden, eyyamcı ve kendilerinden bir i olmayan sapmışlardan olmamayı dilemekteyiz.

"Sapmışlar", "kendilerine nimet verilmişle peygamberler ve salihlerin hattına geçmedikle "kendilerine gazap edilmişler" gibi Allah'ın dini ka da cephe almaz, savaşmak istemezler. Onlar ilgisiz ve dört ayaklı hayvanlar gibi sadece karın ve düşünen refah düşkünü kimselerdir; hak ve batilla hiç ilgilenmezler. Onlara peygamberin hakim ol tağutların hakimiyeti arasında hiçbir fark yoktu hükümet ederse etsin, önemli olan onların maddî i huzur içerisinde olmalarıdır. Bu grup sapmışlardır bunların belli bir yolları yoktur.

Namaz kılan kimse, Fatıha suresinin s peygamber, şehitler ve salihlere aşk, ilgi ve sevgi getirerek tarihte gazaba uğramışlardan ve sapm uzaklaşmayı diler. Her namazda gazaba uğramışla sapmışlardan nefretini dile getirmek, İslam top onların hükümetini kabullenmek karşısında direnç Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki: **"Allah'ın gaza kimselerle dostluk etmeyin."**¹

1 - Mumtehhine, 13.

İHLAS SUI

İhlas Suresinin Önemi:

Namazda Fatıha suresinden sonra, Kur'an-ı Kerim'den başka diğer surelerinden birini okumak gerekir; insan Fatıha sonra okumak için istediği sureyi seçmekte serbesttir. Ancak bu sure, secde ayeti olan dört surenin en önemlisidir. Fakat sureler arasında İhlas suresini tercih edilir; dolayısıyla, rivayetlerde, gerçek kılânlardan olmak için günlük namazların en azır rekâtında bu suresinin okunması tavsiye edilmiştir.¹

Bu sure önem bakımından Kur'an-ı Kerim'in üçte biri hatta Tevrat, İncil ve Zebur'un üçte biri kadardır. Bu sure namazda değil, eğer namazdan sonra da namaz olarak okunacak olursa Allah Teala insana dünya ve ahiretini verir.

Bu sure her ne kadar da küçük olsa içerdiği büyük müesseselerdir; nitekim İmam Seccad (a.s) şöyle buyurmuştur: "Allah Teala gelecekte dakik ve derin kişilerin geleceğini bildiği için İhlas suresiyle Hadid suresinin ayetlerini nazil buyurmuştur."

Bu sureyi okumak sadece namazda değil, her yerde ve her zaman tavsiye edilmiştir; bu sureyi sürekli okuyanlar için büyük faydalar vardır.

1 - İhlas suresinin fazilet ve önemiyle ilgili rivayetler tefsirinde kaydedilmiştir; biz burada o rivayetlerden sadece bir bölümüne işaret ediyoruz.

zalimlerin şerrini önler ve insanın evini teh
hadiselerden sigortalar.

Resulullah'ın (s.a.a) ashabından biri olan Sa'd
Medine'de Bakiy mezarlığına defnedilmiştir. Re
(s.a.a) onun cenazesini teşyi etmek için yalın ayak
ve buyurmuştur ki: Sa'd'ı teşyi etmek için göky
doksan bin melek inmiştir. Resulullah (s.a.a) C
"Sa'd b. İbad'ın cenazesini teşyi etmek için seni
kadar meleğin inmesinin nedeni nedir?" diye
üzerine Cebrail şöyle buyurmuştur: "O, ister ayal
oturarak, ister binek üzerinde ve ister yayayk
halinde "kul huvellahu ehed" suresini okuyordu."

"Kul Huvellahu Ehed"

De ki Allah birdir.

Tevhid, bütün semavî dinlerin en asıl il
Peygamberler halkın arasından şirk, küf
putperestliğin etkilerini kaldırmak ve insanları
Allah'a davet etmek için gelmişlerdir.

Tevhid, peygamberlerin bütün öğretilerinin ı
canıdır. Yalnız itikatlar değil, ahkam ve ahlak da
ekseninde döner.

Tevhid, imanla küfür arasındaki sınırdır;
olmadan iman kalesine girmek imkansızdır: "*A
başka ilah yoktur, deyin ve kurtuluşa erin.*"¹ "I

1 - Bihar-ul Envar, c.1, s.202.

*illellah benim sağlam kalemdir; benim kalem azabından güvencede olur."*¹

Tevhid suresi en halis tevhidî itikada ; dolayısıyla buna İhlas suresi de denilmiştir. B Hıristiyanlığın teslis inancını, hem Yahudilerin ş hem de melekleri Allah'ın kızları bilen Arapların inancını reddetmektedir.

Tevhid, yani düşünce ve ameli Allah'a her t ve ortaktan temizlemektir. Ne teorik şirk ve ne d riyâ olmamalıdır. Hem amaç ve hedef yalnız Allah hem de işin kendisi ilahî olmalıdır.

"De ki: Allah birdir" O ikincisi olmayan, benzeri bulunmayan, aza ve uzvu olmayan bir tekti

Onun bir olduğunun delili şudur: Eğer O'nda bir ilah olsaydı, insanların tanıyıp itaat et sağlamak için o da peygamberler gönderirdi!

Onun birliğinin delili şu ki, bütün insar tehlikeyle karşılaştıklarında sadece bir tek yönelmektedirler; onların kalbi, sıkıntılarda insa veren bir tek nokta olduğuna tanıklık etmektedir.

Onun birliğinin delili yerle gökler, varlık a insan arasındaki uyum ve tüm varlıklar arasındaki ve düzenli ilişkidir. Eğer birkaç ressama bir resim verecek olursanız, örneğin, birine horozun başını, c bedenini, üçüncüsüne de kuyruk ve ayaklarını ç i söylerseniz, üç resmi yanyana bıraktığınızda baş, b

1 - Bihar-ul Envar, c.3, s.13.

ayaklar arasında uyum olmadığını; birinin diğerinin küçük, birinin hoş renkli ve diğerinin kötü olduğunu görürsünüz.

Evet; güneş, ay ve yer, su, rüzgar ve toprak, hava ve deniz arasındaki uyum, bütün bunların ihtiyaçlarıyla bağlantısı yaratıcının işi olduğunu göstermektedir. İnsan oksijen alır ve karbondioksit verir bitkiler ise insan ve diğer canlı varlıkların ihtiyaçlarını gidermek için karbondioksit alır ve oksijen üretirle uyum insanlarla bitkilerin hayatının sırrıdır.

Bebeğin ihtiyaçlarını ebeveyninin sevgisiyle günün yorgunluğunu gecenin uykusuyla bertaraf eder sinir tellerinden oluşan gözü yıkamak için gözün tuzlu ve yemeği çiğnemeye hazırlamak ve hazmetmek için ağız suyunu ise tatlı yarattı.

Bebeğe, üfürmek yerine emmeyi öğretti ve dünyaya gelmeden önce annesinin göğsünde sütü getirdi. Gökyüzündeki kuşun yemeğini de balınanın ağzına yerleştirdi ve tüm canlıların rızkını bir şekilde yarattı.

Cemel savaşında bir çöl arabı İmam Ali'den tevhidin anlamını sordu. Savaşçılar, "şimdi bu yeri mi?" diye itiraz ettiler. Fakat Hz. Ali (a.s) kızıştığı o anda adama tevhidin anlamını ve açıkladı ve sonra şöyle buyuruyor: "Biz zaten bu düşmanla savaşıyoruz."¹

1 - Nur-us Sekaleyn tefsiri, c.5, s.709.

Evet, Hak izleyicilerinin tarih boyunca savaş bayrağını dalgalandırmak içindi.

"Allah-u Samed"

O hiçbir şeye muhtaç değildir.

"Samed" yani etkilenmez ve değişim kabul et

O "Samed"dir; o halde ne maddedir ve ne de
Çünkü bütün maddî şeyler zamanla değişime u
etkilenirler. Dolayısıyla, onun cismi yoktur,
görülmez; gözle görülmediği halde madde özelliği
çekim gücü gibi de değildir.

O "Samed"dir, hiçbir şeyden etkilenmeyen bir
ve iradesi her şeyde etki bırakır.

O "Samed"dir, etkilenmez bir azizdir ve
izzetlerin kaynağı O'dur. Herkesin sahip olduğu
güç O'ndandır. O, hiç kimseye ve hiçbir şeye
değildir; fakat her şey ona muhtaçtır.

O "Samed"dir, tam ve mükemmel bir varlıkt
en mükemmel ve en kamil bir varlıktır; tüm ke
kemalin zirvesine sahiptir ve tüm varlıklar
ulaşmak için O'nun lütfüne muhtaçtır; fakat C
varlığa muhtaç değildir. Her zaman vardı ve var ol
Emri bütün emirlerin üstünde, iradesi tüm i
hakimdir. Ne uykuya ihtiyacı var, ne de işlerinde
ve ortağa muhtaçtır.

O "Samed"dir ve tek sözle, ihtiyaç duyulan
ihtiyacı olmayan ilahtır.

"Lem Yelid ve Lem Yuled"

Doğmamış ve doğurmamıştır.

O, varlıkları yaratandır, onları doğup dünyaya değil. O'nun işi doğurmak değildir; dolayısıyla gibi birini dünyaya getirmez; O, yoktan var edendir.

Annenin dünyaya getirdiği bebek onun cinsii onun gibi bir insandır. Fakat Allah'ın doğduğu doğurduğu bir eşi ve benzeri olması imkansızdır. 'şey O'nun gibi değildir.'¹

Bu cümle, Hz. İsa'yı (a.s) Allah'ın oğlu sanan Allah'ın kendisi gibi bir benzeri olduğuna Hıristiyanların inancı karşısındadır. Yine bu melekleri Allah'ın kızları sanan müşriklerin inar reddetmekte ve "ister erkek olsun ister kız Allah doğurmamıştır!" buyurmaktadır.

Bir şeyden doğmadığı için O'ndan önce ve üstün bir doğurana yoktur.

O'nun varlığı, meyvenin çiçekten veya çekirdekten çıkışı gibi değildir. Suyun buluttan veya ağaçtan çıkışı, sözün ağızdan veya yazının kalemden gibi değildir. Kokunun gülden veya tadın yemekte gibi değildir. Düşüncenin akıldan, idrakin kalpten çıkışı yine sıcaklığın ateşten veya soğüğün kardan çıkışı değildir. O var, fakat hiçbir şeye ve hiç bir benzemez. Ne O bir şeydedir ve ne de bir şey

1 - Şura, 11.

içindedir. Onun eşyalarla ilişkisi doğanla do ilişki değil; yaratana yaratılanın ilişkisidir.

"Ve Lem Yekun Lehu Kufeven Ehad"

O'nun eşi ve benzeri yoktur.

Ne varlığında ve ne de kemal ve fiillerinde O ve benzeri yoktur. O tektir ve hiçbir tek onun değildir. O yalnızdır; eşi ve çocuğu yoktur! Yardır ortağı olacak bir benzeri yoktur.

İnsan O'nun mahlukunu O'na ortak koşmaya v hakkında böyle büyük bir zulüm işlemeye nas edebilir: **"Doğrusu şirk çok büyük bir zulümdür**

Ey namaz kılan kimse! Ne sana ulaşan nır diğerlerini ortak ve etkili bil ve ne de yaptığın Allah'tan başka birini göz önünde bulundur. Nede gibi olan, zayıf ve muhtaç olan kimselerin d üzerine çekmeyi düşünüyorsun?! Ne eşi ve ben zaafi ve ihtiyacı olan Allah'ın dikkatini çekmey başkasının değil.

Tevhid suresinin sonunda bu surenin içeriğine göz atalım:

"Kul huvellahu ehad" O, ister zatta ve iste yeganedir; tektir; mabud olmaya da tek ve yegan yaraşır.

"Allahu samed" O'nun ihtiyacı yoktur ve O'na muhtaçtır; muhtaç olmamada yeganedir O.

1 - Lokman, 13.

"Lem yelid" doğurmadığı için eşi ve benzeri c

"Ve lem yuled" O ezeli ve ebedidir; bir meydana gelen "hadis" bir varlık değildir.

"Ve lem yekun lehu kufuven ehed" ne ben ne eşi, ne misli var ne ortağı.

Bu sure şirkin, hurafelerin, hayellerin ve inançları tüm kısımlarını Allah Teala'nın kutlu z reddetmekte ve bize halis tevhidi sunmaktadır.

Rivayetlere göre bu surenin ayetleri, birbirini etmektedir¹ ve sanki bu sure Allah'ı tanıtmak için : merhale ilerlemektedir:

Birinci merhale: **"Kul huve"** De ki: Benim O'dur. Beşerin akıl ve düşüncesinden uzak, gö gizlidir O.

Bu merhalede tüm dikkatler Allah Teala'nır yöneliktir, sıfatlarına değil. Mahbub ve mabud olan zatın kendisi yeterlidir. Hz. Ali (a.s) şöyle buy *"İhlasın kemali, O'ndan sıfatları nefyetmektir."* ihlası kemal ve zirvesi sıfatlara dikkat etmeden yönelmektir. Allah'a sana vermiş olduğu nim dolayı değil, kendisi için ibadet etmektir.

İkinci merhale: **"Huvellah"** O Allah'tır kemallere sahip olan bir mabuddur.

Bu merhalede, zat ve sıfat birlikte gelmiştir. ' bütün güzel sıfatları kendinde toplayan bir zattır ve

1 - Nur-us Sekaleyn tefsiri, c.5, s.714.

2 - Nehlc-ul Belağa, Tevhid hutbesi.

nedenle ibadet ve tapınmaya layıktır. Nitekim] Kerim buyuruyor ki: **"En güzel isimler Allah'ın halde O'na onlarla dua edin."**¹

Sıfatlarla Allah'ı tanımak ikinci merhalede ve kelimesi o sıfatların tümünü kapsamına almaktadır.

Sıfatlarla Allah'a yönelmek, dualarda, ç Cevşen-i Kebir duasında cilve eden bir yoldur; bu Allah'a bin sıfatıyla dua edilmektedir.

Bu merhalede, tevhid söz konusu olmaktadır sıfat tevhidi. Hem zatı yeganedir, hem sıfatı ye eşsizdir ve hem de zat ve sıfatının varlığı birdir; zatından ziyade bir varlık değildir.

O ikincisi ve üçüncüsü olmayan bir tektir. "V "ehed" arasında fark vardır. Arapça'da "Ehedî= gelmedi" dediğimizde, hiç kimsenin gelni belirtmekteyiz. "Vahidî=tek kişi gelmedi" dediğimiz iki kişi veya daha fazlası gelmiş olabilir. Kur'an-ı Allah "ehed=bir"dir buyuruyor; "vahid= buyurmuyor.

O yeganedir, ikincisi ve üçüncüsü de olabile değildir.

Dördüncü merhale: Allah muhtaç değildir.

Bu merhalede, Allah Teala'nın zat ve sıfatını olan ihtiyaçsızlık Allah'ın en önemli sıfatlarında olarak söz konusu olmaktadır. O da haber verme ş "Allah-u samed" demiyor; aksine "Allah" için s

1 - A'raf, 180.

sıfat olarak söylüyor ve dolayısıyla sadece kelimesi tekrarlanmaktadır: **"Allah-u samed"**.

O yeganedir; fakat ihtiyaçsızdır. O'ndan ba çokları var; fakat tepeden tırnağa ihtiyaçla doludur ihtiyacı olanların gözü, O muhtaç olmayan zattadır

Beşinci merhale: **"Doğurmamış ve doğrulm ve hiçbir şey O'nun dengi değildir."**

Rivayetlere göre bu merhale, "es-Samed" in te O ihtiyaçsızdır; ne doğurmak için evlatlara ihtiyacı doğrulmak için anne ve babaya ihtiyacı var ve işlerinde kendisine yardım etmesi için eşe, iş ark ve benzere ihtiyacı vardır.

Eğer doğrulmuş olursa ezeli olmaz ve eğer dc ebedi olmaz; çünkü azalma ve yok olmaya gider. eşi ve benzeri olursa rakipsiz değildir. Allah Teal bunlardan münezzehtir: **"Allah'ın şanı onların koştuklarından yücedir."**¹

1 - Tur, 43.

RÜKU VE SE

Rüku

Namazda ister kasıtlı olsun ve ister ya eksiltilip artırılması namazı batıl eden rükünlerder rükudur.

Namazın bölümlerinin sayılmasında kullanılan kelimesi de bu kelimedenden alınmıştır.

Beni Sakife kabilesi Resul-i Ekrem'den namazda rüku ve secdenin olmamasını istedi "eğilmek bizim için utanç verici bir durumdur" Bunun üzerine şu ayet nazil oldu:¹ **"Onlara: edin" dediği zaman rüku etmezler."**²

Diğerleri kendileri gibi insanların karşısında eğ ve tazim etmekte; fakat siz sadece yaratıcınıza eğilmekte ve tazim etmektesiniz.

"Öyleyse büyük Rabb'inin adını yücelt." nazil olunca Resulullah (s.a.a) rükuda Allah'ı etmelerini ve rükuda *"Subhane rabbi'yel azim bihamdih=Münezzehe olan Rabb'im yücedir ve khamdetmekteyim."*⁴ zikrini söylemelerini emretti.

1 - Bihar-ul Envar, c.85, s.100.

2 - Murselat, 48.

3 - Vakıa, 74.

4 - Cami-ul Ehadis, c.2, s.922.

Rivayetlerde şöyle geçer: "Rüku edebin, secde yakınlığın nişanesidir ve edebi iyi bir şekilde yapı Allah'a kurb ve yaklaşılmaya hazır olmazsınız."¹

Rüku, Allah Teala'dan tövbe, istiğfar ve bağ dilemek için bir yoldur: **"Rabb'inden bağışlanma eğilerek secdeye kapandı ve tevbe edip döndü."**²

Rükunun Etkileri

İmam Bâkır (a.s) şöyle buyuruyor: "Rükusunu şekilde yapan kimse mezarın vahşetinden güvende

Allah Teala'nın karşısından her ne kadar eğili o kadar şeytan ve şeytan sıfatlı kimselere karşı gücüne sahip oluruz. İmam Sadık (a.s) şöyle buy Rüku ve uzun secde İblis'i öfkelenendirir ve der halime! Bu insanlar bu şekilde kulluk ederek art itaat etmezler.⁴

Allah Teala meleklere şöyle buyuruyor: "Bakı kullarım bana nasıl tazim etmekte ve karşımda gitmekte; ben de onları yücelteceğim ve onlara azamet vereceğim."⁵

İmam Sadık (a.s) buyuruyor ki: Rüku ve uzun insanın ömrünün uzamasında etkilidir.⁶

1 - Bihar-ul Envar, c.85, s.108.

2 - Sâd, 24.

3 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.928.

4 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.928.

5 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.203.

6 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.928.

Rüku Adabı

Rivayetlerde şöyle geçer: Resulullah (s.a.a) mübarek belini öyle bir uzatıp düz tutuyordu mübarek beline bir damla su dökseydiler belinin o kalır ve bir tarafa akmazdı.¹

Rükuda, "O'nun yolunda boynum vurulsa b iman ettim" anlamında boynunuzu uzatın" diye edilmiştir.²

Rükunun diğer bir adabı erkeklerin dirs yanlarına yapıştırmamaları ve kuşların kanadı git çıkarmalarıdır. Ellerimizin içini dizlerimize bırak parmaklarımızı açalım. Ayaklarımızı ileri vey gitmeksizin bir çizgide tutalım ve ayaklarımızın arı karış kadar açmayalım.

Rükuda, iki ayağımızın arasına bakmalı zikrinden sonra Muhammed ve Ehl-i Beyt'ine (s.a ve selam göndermeliyiz. Elbette rüku zikrinin e defa tekrarlanması tavsiye edilmiştir.³

Allah Velilerinin Rükusu

İmam Sadık (a.s) şöyle buyuruyor: "Hz. A rükusunu o kadar uzatıyordu ki mübarek ayakları akıyordu."⁴

1 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.942.

2 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.942.

3 - Bütün bu namaz adabı, Vesail-uş Şiâ'nın dördüncü s.920'den 943'e kadar geçmektedir.

4 - Bihar-ul Envar, c,85, s.110.

Hiz. Ali (a.s) de Nehlc-ul Belağa'nın ilk hut buyuruyor ki: "Allah'ın öyle melekleri var ki rükudadırlar ve hiçbir zaman rükudan kalkmazlar."

Elbette meleğin yorulması ve acıkması söz değildir; dolayısıyla böyle uzun rükular yapan arif kişiler, melekleri kendilerini övmek zorunda bı Allah velilerinin durumu böyledir; ama biz Resulullah (s.a.a) mescidde oturmuştu; o sırada b girerek namaza durdu. Fakat rüku ve secdelerini ç eksik yaptı. Resulullah (s.a.a) buyurdu: "O, kar gagasını yere vurdu ve gitti. Eğer bu namazla olursa benim dinim üzerine ölmemiş olur."¹

SECDE

Secdenin Tarihi

Allah Teala, Adem'i yarattıktan sonra melekler secde etmelerini emretti,² İblis dışında hepsi secde Allah Teala İblis'i bu itaatsizliği nedeniyle kendi k uzaklaştırdı.

Kur'an-ı Kerim bu olayı defalarca tekrarlamak Kur'an-ı Kerim'in tekrarlarının da sebepsiz olm biliyoruz. Şayet demek istiyor ki: Ey insan! melekler senin için secdeye kapandılar! O halde s

1 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.923.

2 - Tabii ki secde Allah'a hastır ve insan o zama meleklerin kıblesi oldu.

seni yaratanın karşısında secde etmiyorsun? Ey İblis, sana secde etmemesi yüzünden kovuldu. O halde Allah'a secde etmezken ne beklersin?

İblis, "ben insandan üstünüm söyleyerek sana secde etmedi; acaba sen de, ben Allah'tan üstünüm, söyleyemisin? Sen bir zamanlar bir hiçtin ve dünyaya girince zaman da tüm varlığın zaaf ve acizlikle doluydu, sen de aciz bir şekilde dünyadan göçeceksin; o halde aleminin yaratıcısı karşısında nasıl kibirlenebilirsin?"

Her halükârda, insanı yarattıktan sonra Allah Tâ'âle ilk emri secde emriydi.

Secdenin Önemi

Secde, Allah karşısında insanın en iyi halidir.

Secde, Allah'a yaklaşmak için en iyi yoldur. **Secde et, yaklaş."**¹

Resulullah'ın (s.a.a) sadık dostlarının rüyalarında secde izinin görünmesidir: **"Yüz secdelerin izinden nişanları var."**²

Secde, insanı bütün varlık alemiyle uyumlu kılar çünkü yıldızlardan bitkilere kadar göklerdeki ve tüm varlıklar Allah'ın huzurunda secde ve huzur eder. **"Göklerdekiler ve yerdekiler hepsi Allah'a"**

1 - Alak suresi, son ayet; okunduğu durumda secde farz olan dört ayetten biridir.

2 - Fetih, 29.

ederler."¹, "**Necm** (bitkiler, yıldızlar) ve (Allah'a) **secde etmektedirler.**"²

Secde, Allah'ın melekleriyle uyumluluktur. Hz. Âl-i İmran (a.s) buyuruyor ki: "Hiç bir gök katı yoktur ki, üstünde secde eden bir melek bulunmasın."³

Secde, en yüksek kulluk derecesidir; çünkü vücudunun en yüksek noktasını, yani alnını sürerek Aziz ve Kadir Allah'ın huzurunda zıllık ve acizliğini dile getiriyor.

Secde, alemin en büyük erkekleri ve kadınları için büyük makamdır. Allah Teala peygamberine secde etmesini emrediyor; o da "sadece gündüzleri geceleri bile secde et" buyuruyor: "Gecenin bir bölümünde O'na secde et ve geceyin uzun zaman O'nu tesbih et. Tertemiz ve abid bir kadın olan Hz. Meryem'e (a.s) hitap ederek şöyle buyuruyor: "Ey Meryem! Rabbinin huzuruna dur ve secde et."⁵

Rükunun peşinden yapılan secde, insanı huşunun zirvesine ulaştıran daha yüksek ve mükemmel bir merhale; dolayısıyla, Kur'an-ı Kerim genellikle yanyana zikredilmiştir: "Ey inananlar"

1 - Nahl, 49.

2 - Rahman, 6.

3 - Nehc-ul Belağa, 91. hutbe.

4 - İnsan, 26.

5 - Âl-i İmran, 43.

edin, secde edin."¹ "Onların rüku ve secde et görürsün."²

Secde, Allah'ın ayetlerine imanın şifresidir: ayetlerimiz o kimseler inanırlar ki onlara, ken hatırlatıldığı zaman hemen secdeye kapanırlar."³

Gece secdeleri, Allah'ın salih kullarının nişaneleridir: "Rahman'ın kulları... Gecelerini Rab'lerin ederek O'nun divanında durarak geçirirler."⁴

Secde, namazın ziynetidir. O halde namazın g şekilde yerine getirilmesi gerekir. İmam Sadık (a. buyuruyor: Namaz kılınca onun rüku ve secdelerini bir şekilde yerine getirin; bu durumda Allah Te yedi yüz kat, hatta daha fazla mükafat verir."⁵

Secde, Allah Teala'nın meleklere karşı vesilesidir; dolayısıyla peşice Allah'ın lütfünü kaz öyle ki her secdeyle bir günah bağışlanır ve in büyük bir mükafat kaydedilir.⁶ Hz. Ali (a.s) buyur "Eğer insan secdede nasıl bir rahmetin kap girdiğini bilirse hiçbir zaman başını secdeden kaldı

1 - Hac, 77.

2 - Fetih, 29.

3 - Secde, 15.

4 - Furkan, 63-64.

5 - Bihar-ul Envar, c.85, s.139.

6 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.466.

7 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.482.

Secde, bencillik ve gurur ruhunu yok eder ve kibirten kurtarır.¹

Resulullah (s.a.a) buyuruyor ki: "Ben kıyam ümmetimi alınlarındaki secde izlerinden tanıyacım. Ve "insanın secde ettiği yer kıyamet günü onun tanıklık yapacaktır",³ "dünyada da o noktadan gök nur yükselir."⁴

Rüku gibi uzun secdeler de insanın nime devam etmesine ve ömrünün uzamasına neden olur.

Secde o kadar önemlidir ki Allah Teala Hz. (a.s) gibi büyük bir peygambere Mescid-ul Haran edenler, kıyam, rüku ve secde de bulunan temizlemesini emrediyor.⁶

Secdenin Hikmetleri

İmam Ali'den (a.s) namazın hikmetlerini sorduklarında şöyle buyurmuştur: Birinci başlangıçta toprak olduğumuz ve başını sokmak için topraktan yaratıldığımız, ikinci secde toprağa döneceğimiz ve başını ikinci secdeden ka-

1 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.453.

2 - Müsned-i Ahmed b. Hanbel, c.4, s.189.

3 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.189.

4 - Müstedrek-ul Vesail, c.4, s.485.

5 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.928.

6 - Bakara, 125.

ise kıyamet günü mezarlarımızdan kalkıp haşrola anlamına gelir.¹

İmam Sadık (a.s) buyuruyor ki: "Secde All olduğundan dünya ehlinin ilgi duyduğu yiye giyecek maddelerine secde yapılmamalıdır. Secde karın, elbise ve maddiyata değil, yönlendirmelidir."²

Hadislerde şöyle geçer: "Her yanlışlık, konuşma, kıyam ve oturma için sehiv secdesi ya nedeni, İblis'in seni hevesperestliğe tutsak namazına zarar vermesidir. O halde İblis'in burnun sürülmesi için namazdan sonra iki secde yap ve İblis'in meydana getirdiği her kaymada sen tekrar Teala'nın huzurunda secdeye kapılmalıdır."³

Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor: "Secdenin zahihlas ve huşuyla toprağa bırakmaktır; onun batını ise fani şeyleri kalbinden çıkarıp beka yurduna gönül kibir, yersiz taassup ve tüm dünya bağlı kurtulmaktır."⁴

1 - Bihar-ul Envar, c.85, s.139.

2 - el-Fıkıh, c.1, s.272.

3 - Vafı, c.8, s.992.

4 - Müstedrek-ul Vesail, c.4, s.484.

Secde Adabı

Burada, rivayetlerde geçen secde adabı bölümüne değiniyoruz:¹

Rükudan sonra secdeye varmak için, eller d önce yere ulaşmalıdır. Secde ederken eller ku hizasında olmalı, erkekler dirseklerini yere yapıştı ve iki taraftan iki kanat gibi açılmalıdır. Sadece alı burun da yere bırakılmalıdır. Namaz kılan kişi il arasında oturunca, bedenin ağırlığı sağ ayağın gelecek şekilde sağ ayağın üst kısmını sol ayağ bırakmalıdır; çünkü sol batılın ve sağ ise sembolüdür.

Secdede, farz olan zikrin yanısıra salavat get dua edilmeli ve Allah'ın korkusundan gö dökülmelidir. Secdeden kalkınca tekbir getirilir v getirince de eller yukarı kaldırılır.

Kerbela Toprağı

Her toprağa, hatta taşa ve ağaca pâk olması k secde câiz ve sahihtir. Fakat İmam Hüseyin' türbetinin apayrı bir özelliği vardır. İmam Sad Kerbela toprağından başka bir şeyin üzerine etmezdi.

Kerbela toprağına secde etmek yedi hicabı yırtı namazı yücelere çıkarıp kabul olmasına neden ol

1 - Bu rivayetler Vesail-uş Şiâ'nın dördüncü cildinde, 980'e kadar kaydedilmiştir.

de namaz kılan kişiyi maddiyat bataklığından çıkarıp onu cihad, kan ve şehadetle tanıştırır.

İmam Hüseyin'in (a.s) toprağına secde, yani v kılınan namazdır.

İmam Hüseyin'in (a.s) toprağına secde, yani ş kılınan namazdır.

İmam Hüseyin'in (a.s) toprağına secde, yani için ve namaz yolunda kan verenleri anmaktır.

İmam Hüseyin'in (a.s) toprağına secde, yani h Aşura ve her yeri Kerbela bilmektir.

İmam Hüseyin'in (a.s) toprağına secde, yani : mücadele yolunda can ve başını vermek, ama zille etmemektir.

Evet, İmam Hüseyin'in (a.s) mezarı bahçelerinden bir bahçe ve cennet kapılarından bir

O hazretin kubbesinin altında dua kabul olu kılınan namaz sevimli ve makbuldür.

O topraktan yapılan tesbih, eğer elde çevrilece sahibi sussa bile onun için "subhanellah" mükafat ve eğer Allah'ı zikrederek tesbihi çevirirse her zi yetmiş kat mükafat vardır.

Şunu da hatırlatalım ki, Kerbela toprağ nakledilen önem, İmam Hüseyin'in (a.s) mezarını mil uzaklığa kadarki topraklar için geçerlidir.¹

1 - Bu bahsin konuları "Kamil-uz Ziyarat" ki rivayetlerden, 89. bab ve sonrasında kaydedilmiştir.

Şükür Secdesi

Secde namaza has değildir; diğer alanlarda konusudur ve hatta bazen, farz secdesi olan dört birinin okunması durumunda farz bile olur.

Şükür yerlerinden biri, şükür secdesidir; ha şükür secdesinin önemi vurgulanmıştır.

Şükür secdesi, Allah'ın bize ve ailemize sonsuz nimetlerine teşekkür etmektir.

İmam sadık (a.s) şöyle buyuruyor: "Bir hatırlayınca, teşekkür etmek için yüzünü yere b eğer insanların seni gördüğünü görürsen o nimeti olarak birazcık eğil."¹

Resulullah'ın (s.a.a) devesinden yere inerek be yaptığını gördüklerinde buyurmuştur ki: "Cebra oldu ve bana beş müjde verdi; bunun üzerine he için bir şükür secdesi yaptım."²

Hz. Ali (a.s) bazen şükür secdesinde bayıl İmam Mehdi'den (a.f), "şükür secdesi en sünnetlerdendir", buyurduğu nakledilmiştir.⁴

Şükür secdesinde her türlü zikir ve dua câizdir "şükren lillah" ve "el-hamdulillah" söylemek ve en nimet olan Ehl-i Beyt'in (a.s) velayetini anmak

1 - Vaff, c.8, s.825.

2 - Muhaccet-ul Beyza, c.1, s.346.

3 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.459.

4 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.453.

edilmiştir.¹ Allah Teala buyuruyor ki, "şükreden k
mükafatı, benim de ondan teşekkür etmemdir."²

Şükür secdesinin belli bir zamanı ve
olmamasına rağmen onun için en güzel
namazlardan sonra ve namazın takibatından biri
yapılmasıdır.

Şükür Secdesinin Bereketleri

Rivayetlerde, şükür secdesi için bir çok be
beyan edilmiştir; biz burada özetle açıklamaya çalı:

Eğer namazda bir noksanlık olur da na
giderilmezse şükür secdesi onu telafi eder. Allah T
rızasını kazanmaya, insanla melekler arasındaki n
kalkmasına neden olur. Secdede yapılan dua kab
on salavatın sevabı, ardır ve insanın on büyük gü
yok olmasına sebep olur.

Şükür secdesinin değer ve mevki hakkında
Teala'nın meleklerle karşı şükür secdesiyle öv
yeter.³

Allah Velilerinin Secdeleri

İmam Sadık (a.s) şöyle buyuruyor: "İbrahim
Halilullah makamına ulaşmasının nedeni onun
yaptığı çok secdeleriydi."⁴

1 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.469.

2 - el-Fıkıh, c.1, s.334.

3 - el-Fıkıh, c.1, s.331.

4 - Bihar-ul Envar, c.85, s.163.

Hz. Ali (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) düşün saldırisından kurtulması için o hazretin yatağında gece, "eğer bu işi yapacak olursam siz selamet mısınız? diye sordu. Resulullah (s.a.a) olumlu verince Hz. Ali (a.s) gülümseyerek bu lütuftan şükür secdesi yaptı."¹

Müşriklerin önderi Ebucehl'in kesik Resulullah'ın (s.a.a) yanına getirdiklerinde o hazır secdesine kapandı.²

İmam Seccad (a.s) her namazın sonunda, onu getirmediğine şükretmek için şükür secdesi yapıyor kendisinden bir bela defedildiğinde veya iki Müsl arasını bulduğunda ona şükür olarak secdeye kapalı İmam secdelerini o kadar uzatıyordu ter içinde kalı

Birkaç Nokta

1- Secde yeri o kadar değer kazanır ki hadisler geçer: Namazdan sonra hastalıklardan, afetlerden v olaylardan güvende kalmak için secde yerine el yüzüne ve bedenine sür.⁴

2- Yatsı namazından sonra şükür se unutmamak gerekir; çünkü bu secdede yapılan du edilir.⁵

1 - Vafî, c.8, s.882.

2 - Cami-ul Ehadis, c.5, s.475.

3 - Bihar-ul Envar, c.85, s.137.

4 - Sefinet-ul Bihar.

5 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1058.

İmam Sadık (a.s) şöyle buyuruyor: "Kim ezanlar arasında secde yapar da secdede *"secettu leke haşien, zelilen=Huzu, huşu ve zillet içerisinde san ettim"* derse, Allah Teala müminlerin kalbine sevgisini ve münafıkların kalbine ise heybetini düşürür."

3- Secde Allah'a hastır ve hiç kimsenin peygamberin karşısında bile secde câiz değildir,² kaldı ki bazılarının saygı için karşılarında kapandıkları İmamların ve imamzadelerin mükâfat karşısında secde edilsin.

Müslümanlar Habeşistan'a hicret edince, Müslümanları ülkesine sokmaması ve onları çıkarması için bir gurubu -Habeşistan kralı- Neger gönderdiler. Kureyş'in temsilcileri o dönemdeki gereğince Habeşistan kralı Necaşi'nin karşısında kapandılar, fakat Müslümanların temsilcisi Hz. (a.s) kardeşi Cafer secde etmedi ve "biz Allah'ta kimsenin karşısında secde etmeyiz", dedi.³

Hz. Yakub'la oğullarının Hz. Yusuf ka secdeleri de Yusuf için değil, Allah içindi ve kavuşma nimetinden ötürüydü: **"Ve hepsi onu secdeye kapandılar."**⁴

1 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.633.

2 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.9864.

3 - Müsned-i Ahmed b. Hanbel, c.1, s.461.

4 - Yusuf, 100.

TESBİH Zİ

Subhanellah

Namaz kılan kişi, rüku ve secdede Allah tesbih eder.

"Öyleyse büyük Rabb'inin adını yücelt"¹ ay olunca Resulullah (s.a.a) şöyle buyuruyor: Bu en yaparken yerine getirin ve şöyle deyin:

"Subhane Rebb'iyel azimi ve bihamdih"

Yüce Rabb'im bütün kusurlardan münezzehtir O'na hamdetmekteyim. Ve **"Rabb'inin yüce adın et."**² ayeti nazil olunca da, onu secdede okuyun ve deyin:

"Subhane Rabb'iyel e'la ve bihamdih"

Her şeyden üstün Rabb'im bütün kusurlardan münezzehtir ve ben O'na hamdetmekteyim.³

Tesbih'in Makamı

Allah'ı tesbih ve tenzih etmek, İslam'ın bütün düşünce ve inançlarının köküdür:

Tevhid, yani Allah'ı münezzehtir bilmektir: **onların ortak koştukları şeyden münezzehtir."**¹

1 - Vakıa, 74.

2 - A'la, 1

3 - el-Mizan Tefsiri, c.19, s.160.

Adalet, yani Allah'ı zulümden münezzehtir; doğrusu biz zulm olmuşuz."²

Nübüvvet ve imamet, yani Allah'ı hed programsızlık ve insanları hevesler ve okyanusunda kendi başlarına bırakmış o münezzehtir bilmek: "Allah'ı şanına yaraşır l tanıyamadılar, zira "Allah, insana bir şey indi dediler."³

Mead, yani Allah'ı yaratışı boş, batıl ve d sonunu da yokluk kılmak hususunda tenzih "Rabb'imiz; bunu boş yere yaratmadır münezzehtir."⁴

"Bizim sizi boş yere, bir oyun ve eğlence yarattığımızı ve sizin döndürülüp getirilmeye mi sandınız?"⁵ Evet, Allah bu boş işten münezzehtir

Allah'ı tesbih etmek, sadece İslam akaidinin değil, bir çok ruhî ve manevî kemalatın da kaynağı zamanda.

Subhanellah, rıza'nın kaynağıdır. O'nu kusurlardan münezzehtir bilecek olursak, O'nun tı rıza gösterir ve hekimane iradesine teslim oluruz.

1 - Tûr, 43.

2 - Kalem, 29.

3 - En'am, 91.

4 - Âl-i İmran, 191.

5 - Mü'minun, 115.

Subhanellah, tevekkülün kaynağıdır. Neder ihtiyaçlardan uzak, her türlü zaaf ve acizlikten münezzeh olan bir kimseye dayanmayalım ve tevekkül etmemiz için **"O'nu tenzih ederim, O zengindir."**¹

Subhanellah, Allah'a aşkın kaynağıdır. Her kusur ve eksiklikten münezzeh olan bir zat sevgilidir ve insan ona aşk besler.

Subhanellah, hamd ve övgünün ön hazırlığıdır. Hiçbir çirkinlik ve kötülüğü bulunmayan bir zatı dolayısıyla, tesbihat-ı erbaa'da "subhanellah" kelimesi "elhamdu lillah" kelimesinden önce söylenir.

Subhanellah, tüm beşerin uydurmalarının hurafelerden kurtulmanın anahtarıdır: **"Arş'ın Allah, onların nitelendirmelerinden yücedir."**²

Şayet bu nedenlerden dolayı olacak ki Kur'an-ı Kerim'de Allah'ı tesbih etmek emri diğer zikirlerden fazla almıştır. Tesbih emri 16 defa, istiğfar emri 8 defa, zikretme emri 5 defa, tekbir emri 2 defa zikredilmiştir. İnsan sürekli Allah'ı göz önünde bulundurmalı ve sürekli O'nu kusur ve eksikliklerden münezzeh için her halde ve her zamanda tesbih etmesi emredilmiştir.

"Güneşin doğmasından ve batmasından Rabb'ini överek tesbih et; gece saatlerinde kısmında ve gündüzün taraflarında (O'nu) tesbi

1 - Yunus, 68.

2 - Enbiya, 22.

3 - Tâhâ, 130.

Hem zafer ve sevinç anında Allah'ı tesbi "**Allah'ın yardımı ve fetih geldiği zaman... R överek tesbih et.**"¹ Hem de zorluk ve sık zirvesindeyken; çünkü tesbih kurtuluşa neden olur (Hz. Yunus) **tesbih edenlerden olmasaydı, y diriltilecekleri güne kadar onun karnında kalırd**

Evet, insan bir çok kısıtlamaları nedeniyle zaman Allah'ı tanıyamaz; o halde kendi zaafir etmesi ve "sen düşünce ve hayallerin ulaşım münezzehsin ve diğerlerinin sıfatlandırdıkl uzaksın" demesi daha uygun olur: "**Haşa, O, dediklerinden münezzehdir; çok yücedir; uludur**

Sadece Allah'ın halis ve temiz kulları ilahi ya kılavuzluklarla Allah'ı tanıtabilirler:

"Haşa Allah, onların taktıkları sifa münezzehdir; fakat Allah'ın temiz kulları hariç.'

Tesbihin Mükafatı

İmam Sadık (a.s) Resulullah'tan (s.a.a) şöyle n: İnsan "**subhanellah**" dediği zaman arşın altındaki onunla birlikte tesbih eder ve onu söyleyene mükafat verilir; "**elhamdulillah**" deyince de Alla

1 - Nasr suresi.

2 - Saffat, 43-44.

3 - İsrâ, 43.

4 - Saffat, 159-160.

kendisiyle mülakat edip ahiret nimetlerine ula kadar onu dünya nimetleriyle rızıklandırır.¹

Amelî Tesbih

İmam Sadık (a.s) şöyle buyuruyor: "Allah T kullarına gerekli kıldığı en zor ve en önemli şeyler O'nu çok zikretmektir, sonra, maksadım "*subhanel hamdulillah ve la ilahe illellah ve'llahu ekber*" da buyurdu; bu da onun bir parçasıdır aslında. Faka maksadım "*Allah'ın helal ve haram ettiği şeyleri anmaktır.*" Yani işlerde Allah'ın anmaktır; Allah etmek ve O'na karşı günah sayılan işlerden de sakır

Tesbihin Tekrarı

Biri İmam Sadık'ın (a.s) huzuruna girince o rükuda Allah'ı tesbih etmekte olduğunu, tesbihi rü defa ve secdede ise 500 defa tekrarladığını gördü.³

Tesbihi tekrarlamak sadece namazda değil amellerinde de söz konusudur. Hacının gözü F Esved'e takılınca, Sefa'yla Merve arasında sa'y yapı diğer yerlerde tesbihi tekrarlaması tavsiye edilmişti

Nitekim namazda, rüku ve secde zikrine üçüncü ve dördüncü rekatta da tesbihat-ı tekrarlaması gerekir; Şia ve Sünnî kaynaklarına göre suresinin 46. ayetindeki "bakiyat-i salihat"tan ma

1 - Vesail-uş Şiâ, c.7, s.187.

2 - Usul-i Kafî, c.2, s.80.

3 - Vaff, c.2, s.107.

tesbihat-ı erbaadır.¹ Nitekim Hz. Ali'nin (a.s) buy gibi, Hz. İbrahim'in (a.s) Ka'be'yi tamir ederken c "*subhanellah, ve'l hamdulillah ve la ilahe illellah ekber*"di.²

Atalarımızın Kültüründe Allah'ı Anmak

Şimdi burada atalarımızın İslamî kültüründe anmanın konumuna bir bakalım ve onların yanında ne kadar değer ve önem taşıdığını anlayalım:

Anne ve babalarımız bir şeye şaşırıld "*maşallah*" "*subhanellah*" diyorlardı ve eve girdil "*ya Allah*" ve birbirlerinden ayrıldıklarında ise "emanet ol" diyorlardı. Yerlerinden kalktıkları zar "*Ali*", yorgunluklarını gidermek için "Allah kuvvet birisi hallerini sorduğunda "*elhamdulillah*" ve davet etmek için "*bismillah*" diyorlardı ve yemek de sofraya okuyup Allah'a şükrediyorlardı.

Nineler de masal anlatırken, "bir varmış bir y Allah'tan başka kimse yokmuş" diyerek baş masala.

Açıktır ki böyle bir ortamda yaşamak ve bi kimsenin eğitiminden geçmek, her zaman ve he kalpte Allah'ın zikrini ve dilde O'nun ismini akıt zulmet dolu bir dönemi de atlattık biz; o dönemde ismini unutmuştuk; şehirlerin kapıları, duvarları v elbiselerin tümü batı kültürü ve artistlerin resim

1 - el-Mizan Tefsiri, c.13, s.540.

2 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1207.

dolup taşıyordu. Fakat İslam inkılabının sayesinde şehirlerin, caddelerin duvarları ve tablolar Allah'ın donandı.

Varlıkların Tesbihi

Tüm varlık alemi, yedi kat göklerden tutun yer ikisinin arasındaki şeylere kadar her şey O'nu etmektedir.¹ İster kuşlar gibi canlılar ve ister yıldırım³ gibi cansızlar O'nu tesbih etmekte; bilinçli ve şuurlu bir tesbih ile!

"Her biri kendi duasını ve tesbihini bilmişti"

Meleklerin tesbihi o kadar geniştir ki Resul (s.a.a) bu hususta şöyle buyurmuştur: "Gözetilen meleklerin namaz ve tesbih halinde olmadığı bir kâinat yoktur."⁵

İmam Sadık şöyle buyuruyor: "Hz. Davud Zebur'u okuduğu zaman onunla aynı şeyleri etmeyen olmayan bir dağ, taş ve kuş yoktu."⁶

Rivayetlerimizde şöyle geçer: "Dört hayvanların yüzlerine vurmayın; çünkü onlar halindedirler."¹

1 - Cuma, 1.

2 - Enbiyâ, 79.

3 - Ra'd, 13.

4 - Nur, 41.

5 - Kurtubi Tefsiri, c.8, s.5581.

6 - Nur-us Sekaleyn Tefsiri, c.3, s.444.

Eğer gayıptan gözün açılırsa
Cihanın zerreleri sırdaşın olur
Suyun sesi, toprağın sesi, gülün sesi
Gönül sahiplerine aşık olur
Alemin tüm zerreleri gizlice
Gece-gündüz seninle konuşur olur
Biz duyanız, göreniz ve uyanığız
Bizim gibiler siz yabancılara sessiz olur.

Bir grup serçe cik cik ederek İmam Seccad karşısından geçince o hazret etrafındakilere c "kuşlar her sabah Allah'ı tesbih ederek günlük rı isterler", buyurdu.²

Resulullah ise buyuruyor ki: "Hayvanlar tesbihini zayi ettiklerinde ölürler."³

Bazıları da şöyle demişlerdir: Varlıkların te secdelerinden maksat, gerçek anlamda değil, anlamdadır. Güzel bir tablo ressamının zevkini ve divanı şairinin üstünlüğünü gösterir; varlıkların esı yapıları da Allah Teala'nın ilim, güç, hikmet ve d tanıklık eder ve O'nu her türlü kusur ve eks

1 - Nur-us Sekaleyn Tefsiri, c.3, s.168.

2 - el-Mizan Tefsiri, c.13, s.206.

3 - el-Mizan Tefsiri, c.13, s.203.

münezzeh kılar ve varlıkların tesbihinin almamı budur.

Oysa birincisi, bunun hiçbir delili yoktur ve ancak kelimenin zahiri manasını anlamak imkansız durumda tevile başvurmalıyız; **"Allah'ın eli eli üstündedir"**¹ ayetinde olduğu gibi; burada Allah'ın eli olmasının imkansız olduğunu biliyor ve diyor **"Allah'ın eli"**nden maksat O'nun gücüdür. Ancak ayetin anlamını bilmediğimiz için tevil yapmaya hakkımız yoktur.

Nasıl tevile baş vurabiliriz?! Oysa Kur'an-ı şöyle buyuruyor: **"O'nu övgüyle tesbih etmeyen şey yoktur, ama siz onların tesbih anlayamazsınız."**²

Nasıl tevile baş vurabiliriz?! Oysa Kur'an-ı buyuruyor: **"Size ilimden pek az bir şey verilmiştir"**

Defalarca Kur'an-ı Kerim'de, sonsuz ilme başlatan Resulullah'ın (s.a.a) **"ben bilmem"**⁴ buyurduğunu görmekteyiz. Eğer biz de "bilmiyoruz ve anlamı bilmiyorsak dersek ne olur sanki?"

İlginç olanı şu ki Allah Teala bu bilgisizliği apaçık bir şekilde bize bildirmiştir: **"Ama siz"**

1 - Fetih, 10.

2 - İsrâ, 44.

3 - İsrâ, 85.

4 - Bu cümle Kur'an-ı Kerim'de dört defa tekrarlanmış cümleden Enbiya, 109. ayettir.

tesbihlerini anlayamazsınız." Fakat gururlu "varlık aleminin sırlarını ve bu cümleden varlığını tesbihini anlamıyorum", demeye rıza göstermez.

Kur'an-ı Kerim açıkça şöyle buyurmuyor mu: Sebe kavminin güneşe taptığını öğrenerek onu Süleyman bildirdi ve dedi ki: Sebe bölgesinin padişahı bir karıncadır. Sebe padişahı büyük bir tahta kurulmuş ve güneşperesttir.¹

Gökteki hudhud nerede, yerin ismini bilmesi erkeklerle kadını tanıması, padişahla halkı ayırtma, tevhidle şirki tanıması ve benzeri şeyleri bilmesi ve bunları. Bütün bunlar varlıkların şuuru olduğunu göstermektedir.

Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmuyor mu: Karıncaları birini diğer karıncalara, "yuvalarınıza girin; Süleyman'ın ordusu geçerken farkına varmadan sizi ezmesin", diye uyarıyor.

Bu ayetlerde, insanların hareketlerini ve işlerini (Süleyman) bilmek, mesleklerini (askeri), ayaklarının altındaki şeylere dikkat etmediklerini ve o karıncanın diğerlerine acıması bütün bunlar varlık aleminin idrak ettiğini ve şuurlu olduğunu göstermektedir.

Şimdi eğer şuuru olduğunu kabul ediyorsak, Kur'an-ı Kerim'in açık nassıyla kabul etmeliyiz ve artık varlığını tesbihini tevcih ve tahlil etmeye hiç gerek kalmaz.

1 - Neml, 22-27.

2 - Neml, 18.

KU

Kunut

Kunut, lügatta huzuyla itaat anlamındadır. Allah Teala Hz. Meryem'e hitaben buyuruyor: **Meryem, Rabb'ine divan dur.**¹ Fakat namazda maksat, tüm namazların ikinci rekatında okuduğudur.

İmam Sadık (a.s), **"Bütün gönlünle O'na** ayetinin tefsirinde şöyle buyuruyor: Bu ayette "tebettel"den maksat, namazda dua için kaldırmaktır.² "Tebettel" lügatte Allah'tan başk ümit kesmek anlamındadır.³

Kur'an-ı Kerim bize, **"Rabb'inize yalvara gizlice dua edin."**⁴ buyurmaktadır. Allah'a yalvar tazarru etmenin nişanelerinden biri de dua için kaldırmaktır. Fakir ve muhtaç olan insan mutlak el açar, sadece O'ndan ister ve ondan başkasını vermez.

Evet, namazda kunut müstehaptır; fakat önemsenmiştir ki İmam Rıza (a.s) mektubunda M

1 - Âl-i İmran, 43.

2 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.912.

3 - Müfredat-ı Ragıb.

4 - A'raf, 55.

şöyle yazmıştır: "Kunut günlük namazların tümün farz bir sünnettir."¹ Elbette burada İmam'ın ı kunutun önemini vurgulamaktır. Nitekim, eğer rükuya varmadan önce kunut okumayı unutursa, ı sonra kaza etmesi müstehaptır ve eğer secdede hı selamdan sonra kaza etmelidir.

Kunut adabında şöyle geçer: Elleri yüzün k kadar kaldırın; ellerin için göğşe baksın; iki eli bi yanında tutun ve baş parmak dışında diğer par birbirine bitişirin. Dua okurken ellerinizin içine b duayı -eğer namazı cemaatte kılıyorsanız- imamının duymayacağı şekilde yüksek sesle okuyu

Kunutun özel bir duası yoktur ve insan istediği okuyabilir; nitekim duayı Arapça okuması da genel kunutta insan hacetlerini kendi diliyle isteyebilir. açıktır ki Kur'an duaları ve Masum Ehl-i Beyt İmar (a.s) kendi kunutlarında okudukları duaları ok apayrı bir fazilet ve özelliği vardır.

Farklı Namazların Kunutu

Bütün namazda kunut sayısı bir değıldir; be namazın her birinde, ikinci rekatın rükusundan c kunut vardır. Fakat iki rekat olan Cuma namazı kunut vardır; biri birinci rekatın rükusundan önce v ise ikinci rekatın rükusundan sonra.

1 - Bihar-ul Envar, c.82, s.197.

2 - Tevzih-ul Mesail'de kunut meseleleri.

İki rekât olan Ramazan ve Kurban bayramı namazlarında 9 künut vardır; 5 künut arka arkaya birinci rükusundan önce ve peş peşe 4 künut da ikinci ama bu künutların özel bir duası vardır.

Hatta iki rekât olan ve her rekatta 5 rükusu olan namazında ikinci, dördüncü, altıncı, sekizinci ve rükulardan önce künut okuması müstehaptır; fakat rükudan önce bir künut okumak da yeterlidir.

Bir rekâtlık olan ve gece namazının sonunda Vitir namazında uzun bir künut vardır ve onda duanın okunması müstehaptır; örneğin 70 defa etmek, 300 defa "el-afv" demek ve kırk mü'min olmak.

Yağmur namazında da bayram namazı gibi rekatta 5 künut ve ikinci rekatta ise dört künut vardır.

Her halükârda, künutu uzatmak müstehaptır. Resulullah'a (s.a.a), "hangi namaz daha üstündür sorunca, o hazret şöyle buyurmuştur: Künutu uzatma namaz; künutunu uzatan kimse kıyametin menzillerinde daha rahat olur.¹

Masum Kişilerin Künutu

İbn-i Mesud, Müslüman olmasının Resulullah (s.a.a), Hz. Ali (a.s) ve Hz. Hatice'nin üç kişilik namazı ve onların uzun künutunu okuduğunu söylemektedir.²

1 - Bihar-ul Envar, c.82, s.200.

2 - Bihar-ul Envar, c.38, s.280.

Âl-i Yâsîn ziyaretinde Hz. Mehdi'ye (a.f) verirken şöyle diyoruz:

"Selam olsun sana namaz kıldığın ve kunut okuyan."

Masumların her birinin kunutta okudukları duaları vardı; fakat zamanımız müsait olmadığı için değinemeyeceğiz. Kunuttaki bu kadar bereketlere Ehl-i Sünnet'te bunun uygulanmayışı insanı düşürmektedir; Hz. Ali ve Hulefa-i Raşidin namazlarında kunut okumuyorlar mıydı ki?

Kunutta sadece kendimizi ve kendi hacet düşünmeyelim. Hz. Zehra (s.a) "Önce komşu kendini düşün"¹ buyuruyor. Çünkü Allah Teala, cümle için dua edenin kendisi hakkındaki duasını da edeceğini vaatmiştir.

Kunutta din düşmanlarına beddua etmeli, Allah'ın İslam ve Müslümanların zaferini dilemeliyiz.

Resul-i Ekrem (s.a.a) kunutunda bir gruba belirtilerini beyan ederek lanet ediyordu. Hz. Ali namazının kunutunda Muaviye ve Amr-ı As'ı lanet ediyordu.² Her halükârda, tevelli ve teberri dinim için parçası ve hatta temelidir:

"Din sevmekten ve düşmanlık etmekten başka değildir."³

1 - Bihar-ul Envar, c.43, s.81.

2 - Bihar-ul Envar, c.82, s.201.

3 - Bihar-ul Envar, c.68, s.63.

TEŞEHHÜD VE SEİ

Teşehhüd

"Eşhedu en la ilahe illellah ve eşhedueni Muhammeden abduhu ve resuluhu. Allahumme sa Muhammedin ve âl-i Muhammed"

Namazın farzlarından biri de, namazın ikinci rekatında okunan teşehhüttür. Teşehhütte, Allah T birliğine, peygamberi Muhammed'in (a.s) ri tanıklık etmekteyiz. Gerçi ezan ve ikamede buna d tanıklık etmişizdir; fakat onda namaza girince ve ise namazdan çıkınca.

Bu kadar tekrarın bir hikmeti vardır; çünkü in çabuk gaflet ve unutkanlığa düşmektedir ve bu ci tıpkı insanın gemisini olayların dalgalarında koru ip gibidir.

Tevhid Sloganı

"La ilahe illallah" bütün peygamberlei sloganıdır.

"La ilahe illallah" bütün ilim sahiplerinin me birlikte ikrar ettiği tanıklıktır: **"Allah, kendisinde tanrı olmadığına şahitlik etti. Melekler v sahipleri de O'ndan başka tanrı olmadığına : şahitlik ettiler."**¹

1 - Âl-i İmran, 18.

"La ilahe illallah", her Müslüman'ın c geldiğinde kulağında duyduğu, ölünce kendisiy edildiği ve mezarda telkin edildiği bir kelimedir.

"La ilahe illallah", Allah Teala'nın yanında en kelime ve terazide en ağır ameldir.¹

"La ilahe illallah", Allah'ın, içeri giren k azaptan güvende olacağı sağlam kalesidir. "L illallah kelimesi benim sağlam kalemdir; kim sağlam kaleme girerse azabımdan güvende olur."²

"La ilahe illallah", küfürle İslam'ın sınırır; h bu kelimeyi söyleyerek İslam'ın güvenliğine Resulullah (s.a.a), düşman askerlerinden birinin "l illallah" söylemesini önemsemeyerek öldür Müslüman'ı eleştirerek şöyle buyurmuştur: K kelimeyi söylerse, bunu söylemekte gerçekçi ol bilmezsek bile güvende olur.³

"La ilahe illallah", kıyamette Sırat köprü geçerken Müslümanların sloganıdır.⁴

Tarihte, Ebucehl'in Resulullah'a (s.a.a), "biz 3 bırakıp da tek ilahı mı kabul edelim? Biz 10 söylemeye razıyız, fakat bunu söylemeye asla! Fakat Resulullah (s.a.a) şöyle buyuruyor: Sizi i

1 - Bihar-ul Envar, c.93, Tahlik ve Fazluh babı.

2 - Bihar-ul Envar, c.3, s.13.

3 - Nisa suresinin "**Size selam verene, sen Mümin demeyin**" şeklindeki 94. ayetine işaretir.

4 - Cami-ul Ehadis, c.1, s.188.

kudrete ulaştıracak ve sizi bütün ümmetlerde kılacak olan cümle budur işte.¹

İmam Hüseyin'in (a.s) Arefe duasına ve Seccad'ın (a.s) şam'daki hutbesine bakacak olursal velilerinin tüm varlıklarıyla bu şehadette bulundu hatta bu şehadetlerine yer ve zamanı tanık tutt görürüz.

Teşehhütte "La ilahe illallah" cr yetinmiyoruz; aksine "Vehdehu la şerike leh=tektii ortağı yoktur" diyoruz. Ne yaratışta, ne varlık idarede ve ne de kanun koymada şeriki yoktur: "**ortağı olmayan**"² Allah'a kulluk Allah velileri büyük iftihardır: " İzzet olarak bize, senin kulur yeter."³

Allah'a kulluk etmek, insanın tüm kayıt ve ba serbest olmasıyla eşittir; dolayısıyla insana öyle verir ki hiçbir süper gçten korkmaz artık. Firavnu Allah'ın kulu olması nedeniyle öyle etkilenmez b haline geldi ki Firavun'un parası ve gücü onda hiç bırakamadı ve Firavun herkesi kendine kul-kl halde, o, yalnız Allah'ın kuluydu ve tarihin bütün e ve kadınları için örnek olacak bir makama erişti: **inanamlar hakkında da Firavunun karısını verdi."**⁴

1 - Ferazha-i ez Tarih-i İslam, s.111.

2 - İsrâ, 111.

3 - Bihar-ul Envar, c.77, s.402.

4 - Tahrim, 11.

Her halükârda, peygamberin kulluğuna tanıklık o hazretin risaletine tanıklık etmekten öncedir ve kendisinden de alınması gereken dersler ve rı vardır. "Eşhedu enne Muhammeden Abdu resuluhu=Şehadet ederim ki Muhammed O'nun elçisidir."

Peygamberlik ve risalete tanıklık etmek, tüm mektepleri reddetmek anlamındadır. Son peyg risaletinin ebedi ve evrensel oluşunu kabul anlamındadır. Bütün bu tağutları reddetmek anlamı

Hız. Muhammed'in (s.a.a) risaletine tanıklık Allah Teala'nın tüm peygamberlerden aldığı bir söz eğer onun peygamberliğini kabul etmeyecek c peygamberliğe ulaşmazlardı.¹ Dolayısıyla, "Eşhed Muhammeden Abduhu ve resuluhu=Şehadet ed Muhammed O'nun kulu ve elçisidir" diyen sadece değilim; aksine bütün peygamberler bunu etmektedirler.

Halis Tevhid

Günümüzde Allah'a tapanların çoğunun soru "la ilahe illallah" söyleyip amelde Allah'tan baş yönelmeleri, izzet ve kudreti başka bir yerde aram O'ndan başkasına itaat edip O'ndan başkası beslemekteler.

Gerçekten şirk insanın kendisine büyük bir zul Rabb'ine karşı da edepsizliktir. "**Allah'a ortak l**

1 - Âl-i İmran, 81.

(şirk), büyük bir zulümdür."¹ Çünkü ortağı işlerde zaaf ve acizliğin nişanesi, Allah'ın eşi ve olması anlamındadır; oysa Allah Teala hakkında l bir anlamı yoktur.

Şehadet ve Risalet

"Eşhedu enne Muhammeden Abduhu ve resulu Kulluk peygamberlerin en yüksek makamı risalet ve nübüvvet makamının ön hazırlığıdır: " ve resuluh"

Peygamberi miraca götüren, "**Geceleyin Mescid-i Haram'dan yürüten münezzehtir**"² vahyi indiren şey kulluktur: "**Kulumuza indirdiği**

Allah Teala da peygamberlerini kulluklarıyla ç ve Hz. Nuh (a.s) hakkında buyurmaktadır ki: "**Doğ çok şükreden bir kuldu.**"⁴ Ve Hz. Davud hakk şöyle buyuruyor: "**Ne güzel kuldu!**"⁵

Peygamberlerle buluş sahiplerinin özelliklerin buluş sahiplerinin buluşlarına zekaları, sürekli çal ve deneyleri sonucu ulaşmışlardır; fakat peyga mucizelerini Allah'a kulluk ve Allah'ın

1 - Lokman, 13.

2 - İsrâ, 1.

3 - Bakara, 23.

4 - İsrâ, 3.

5 - Sâd, 30.

edinmişlerdir ve kulluk peygamberlerin tüm makar kaynağıdır.

Peygamberlerin kulluğunu ikrar etmek, biz velilerinin makamları hususunda her türlü aşırıktan alıkoymaktadır ve yaratıkların en üstü peygamberin de Allah'ın kulu olduğunu anla yardımcı olur.

Açıktır ki bu tanıklık gerçek ve sadakatle ol yoksa, münafıklar da Resulullah'ın (s.a.a) yanını peygamberliğine tanıklık ediyorlardı; Kur'an-ı şöyle buyuruyor: Allah, senin onun peygamberi o tanıklık eder, fakat münafıklar yalan söylüyorlar onların tanıklıkları sadakatle değildir.¹

Salavat

"Allahumme salli ela Muhammedin Muhammed"

Tevhid ve risalete tanıklık ettikten sonra, Mu ve Ehl-i Beyt'ine salavat gönderiyoruz.

Salavat, İslam'ın değerli peygamberini Ehl-i sadakat, sevgi ve muhabbetin nişanesidir ve Kerim bu sevgiyi Resulullah'ın (s.a.a) risaletinin n bilmıştır.²

Salavat, insanın paslanmış ruhunu parlatır³ ve kökünü kazır.¹ Salavat, günahların temizlenmesi

1 - Münafikun, 1.

2 - Şura, 23.

3 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1216.

etken,² gökyüzünün kapılarının açılması için bir meleklerin insan hakkında dua etmesine ve bağ dilemesine bir sebep,⁴ ve kıyamet günü Resulullah' yaklaşarak onun şefaatine nail olma vesilesidir.⁵

Akıbeti hayırlı olan, dünyada son sözü salav kimsedir.⁶

Allah Teala önce kendisi peygambere göndermekte ve sonra da bize emretmektedir:

"Allah ve melekleri, peygambere salat etme Ey inananlar, siz de ona salat edin ve içtenlikle edin."⁷

Bu ayetten ve aşağıdaki rivayetlerden şu 1 çıkmaktadır:

1- Salavat, dille yapılan bir saygıdır; fakat önemlisi amelen itaat etmektir ve **"içtenlikle selam cümlesi de buna işaret etmektedir.**

2- Allah ve meleklerin salavatı sürekli dir: **etmektedir."**

3- Allah'ın salavatı keramet, meleklerin rahmet ve insanların salavatı ise duadır.

1 - Usul-i Kafi, c.2, s.492.

2 - Bihar-ul Envar, c.94, s.54.

3 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1220.

4 - Mirat-ul Ukul, c.12, s.109.

5 - Bihar-ul Envar, c.94, s.63.

6 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1216.

7 - Ahzab, 56.

4- Rivayetlerde şöyle geçer: Allah Teala Hz. İ (a.s), "Muhammed ve Ehl-i Beyt'ine salavat gönder ben ve meleklerim ona salavat göndermekteyiz hitap etti.¹

5- Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: " anmak ibadettir; beni anmak da ibadettir; nitekin halifem Ali b. Ebutalib'i (a.s) anmak da ibadettir."²

6- Rivayetlerde şöyle geçer: Duaların kabul için duadan önce salavat gönderin.³ Sadece o ismini duyduğumuzda salavat getirmek yetmez Resulullah'ın (s.a.a) mübarek ismini yazdıktan d salavat yazmak müstehaptır. Resulullah buyurmuştur ki: Kim yazısında benim için salavat ; benim ismim o yazıda olduğu müddetçe melekler için bağışlanma dilerler.⁴

Salavat Nasıl Getirilmelidir?

Ehl-i Sünnet'in kaynak kitaplarında Resul (s.a.a) şöyle nakledilmiştir: Salavat ge Peygamberin (s.a.a) isminin peşinden kesinlikl Beyt'inin (a.s) de ismini ekleyin; aksi durumda sal eksik ve kısır olur.⁵

1 - Nur-us Sekaleyn Tefsiri, c.4, s.305.

2 - Bihar-ul Envar, c.94, s.69.

3 - Bihar-ul Envar, c.94, s.64.

4 - Bihar-ul Envar, c.94, s.71.

5 - Numune Tefsirinden naklen, c.17, s.420.

Durr-ul Mensur Tefsirinde Ehl-i Beyt'in en kitaplarından olan Sahih-i Müslim, Buhari, Tirmizi Ebi Davud ve İbn-i Mace'den şöyle nakled Adamın biri Resulullah'a (s.a.a), "biz sana nasıl vereceğimizi biliyoruz; ama nasıl salavat getireceğimizi bilmiyoruz", dedi. Resulullah (s.a.a) deyin buyuruyor: "Allahumme salli ala Muhammed ala âli Muhammed kema salleyte ala İbrahime İbrahim. İnneke Hemidun Mecid."¹

Şafiilerin imamı, İmam Şafii bu konuyu şiire şöyle demiştir:

Ey Resulul'un Ehl-i Beyt'i, sevginizi
İndirdiği Kitab'ta farzı kılmıştır Allah
Sizin yüce şanınız için yeter şu ki,
Size salat etmeyenin namazını batıl kılmış Alla

Evet, namazsa Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i Beyt'i anmak, Resul-i Ekrem'den (s.a.a) sonra diğerlerini o hazretin Ehl-i Beyt'inin (a.s) peşice gitmemiz gerektir. Aksi durumda, yollarını sürdürmeyen kimselerin isimlerini anmak, hele bir de namaz olursa, boş bir iştir.

1 - el-Mizan tefsiri, c.16, s.365 ve Sahih-i Buhari, c.6, naklen.

2 - el-Gadir.

Adamın biri kendini Ka'be'ye yapıştırmış getiriyor, fakat Âl-i Muhamme'in ismini söylen İmam Sadık (a.s) -bunu görünce- "bu, bize zulm buyurdu.¹

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki: Benim Beyt'imi salavattan mahrum edenler, kıyamette c kokusunu alamayacaklardır.² Nitekim / Resulullah'ın (s.a.a) ve Ehl-i Beyt'inin (a.s) isir anılmadığı toplantılar da kıyamet günü hasrete olacaktır.³

İlginç olan şu ki, rivayetlerde şöyle geçer: peygamberlerinden birinin ismi anıldığında Muhammed ve Ehl-i Beyt'ine salavat getirin, : peygamberi selamlayın.⁴

Resulullah (s.a.a) da şöyle buyuruyor: cimri, benim ismimi duyduğu halde bana getirmeyendir. O, insanların en zalimi sadakatsizidir.⁵

Selam

Salavat zikrinden sonra, üç selam verili Resulullah'a (s.a.a), ikincisi Allah velilerine ve üç de müminlere ve din kardeşlerimize.

1 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1218.

2 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1219.

3 - Usul-i Kafî, c.2, s.497.

4 - Bihar-ul Envar, c.94, s.48.

5 - Vesail-uş Şiâ, c.4, s.1220.

Allah Teala "**Ey inananlar, siz de ona salat içtenlikle selam edin**" ayetinin peşinden, Resul (s.a.a) selam vermeyi emrediyor; dolayısıyla, namaz hazrete salavattan sonra ona selam vermekteyiz:

"es-selam-u aleyke eyyuhennebiyyu ve rahmetihim ve berekatuh"

Tekbiret-ul İhramla halktan korkup Hakk'a bağlanıyor. Namazın sonunda da önce varlık aleminin gülür Resul-i Ekrem'e (s.a.a) ve sonra da Allah'ın salih kullarına selam veririz:

"es-selam-u aleyna ve ela ibadillah'is salihin"

Bu selam bütün geçmiş peygamberleri, vasıf ve masum imamları kapsar.

Allah Teala'nın kendisi de peygamberleri selamlamıştır: "**Selam olsun gönderilen elçilere**" "**Selam olsun Nuh'a**"², "**Selam olsun İbrahim'e**" "**Selam olsun Musa ve Harun'a.**"⁴

Selamla, kendimizi Allah'ın salih kulları olarak bağlamaktayız. Zaman ve mekan sınırlarının ötesinde ilişki ve bağla, bütün asırlar ve nesillerde tarih boyunca gelip geçen ve gelecek olan- salih kullarla vermekteyiz.

1 - Saffat, 181.

2 - Saffat, 79.

3 - Saffat, 109.

4 - Saffat, 120.

Sonra din kardeşimiz olan günümüzdeki mü geliyor sıra; onlar Müslümanların cemaatine katı bizimle bir safta yer almışlardır. Onlara ve Müslün topluluğunda hazır olan meleklerle ve yine biz görevlendirilen iki meleğe selam vermekteyiz: "es-aleykum ve rahmetullah-i ve berekatuh"

Namaza Allah'ın adıyla başlayıp Allah'ın k selam vererek bitiriyoruz.

Bu selamlarda, sıralamayı gözetmeye de ediyoruz, önce Resulullah'a (s.a.a), peşinden peygamberlere, velilere ve salihlere ve son olarak onların takipçilerine ve müminlere selam veriyoruz

Selamın Siması

Selam, Allah'ın isimlerinden biridir.

Selam, cennet halkının birbirleri için dilemeleridir.

Selam, cennete girince meleklerin esenlik diler

Selam, Rahim olan Allah'ın mesajıdır.

Selam, Kadir gecesinin ağırlamasıdır.

Selam, her Müslüman'ın diğerleri üzerindeki hakkıdır.

Selam, her söze ve yazıya başlamanın anahtarı

Selam, her türlü korku ve kötülükten koruyucu belgesidir.

Selam, en basit güzel ameldir.

Selam, tevazu ve alçak gönüllülüğün nişanesidir

Selam, barış bildirisiidir.
Selam, iki insanın ilk hediyesidir.
Selam, Allah kulları için sağlık ve sel
arzusudur.
Selam, evrensel barışa davettir.
Selam, ümit ve sevinç vericidir.
Selam, geçmiş kırgınlıkları gidericidir.
Selam, varlığını belirtmek ve giriş izni istemek
Selam, giriş ve çıkışta en güzel sözdür.
Selam, dilde hafif, fakat terazide ağır olan bir s
Selam, ıslah edicilerin toplumu ıslah etmel
yolu açmaktır.
Selam, muhatabı ölülerle diriler olan bir sözdü
Selam, tazim ve ikram etkenidir.
Selam, Allah'ın rızasına ve şeytanın gazabını
olur.
Selam, kalplere neşe ve mutluluk verme etkeni
Selam, günahların keffareti ve iyiliklerin i
etkenidir.
Selam, üns ve dostluk mesajıdır.
Selam, kibir ve bencilliği giderme etkenidir.
Selam, İlahi bir edeptir.
Selam, bütün hayır ve iyilikleri hoş görmektir.
Selam, terk edilmesi cimrilik, kibir, inziva, kü
ve sıla-i rahimi kesmenin nişanesidir.

Selam, insanların başının üzerine gönder rahmet bulutudur; dolayısıyla "selamun lekum=sel olsun" değil, "selamun aleykum=selam sizin ü olsun" diyoruz.

Resulullah (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Ben ö kadar çocuklara selam vermeyi terk etmem."¹

Selam vermek müstehap olsa da selamın vermek farzdır; ancak ilk selam verenin sevabı, alanın sevabından onlarca kat fazladır.

Rivayetlerde şöyle geçer: Süvari olan yayaya, olan oturana, içeri giren içeridekilere selam versin.

Kur'an-ı Kerim de şöyle buyuruyor: "Bir selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeliyle verin."³

Vesselamu aleykum ve rahmetullahi ve ber:

SON

1 - Bihar-ul Envar, c.16, s.98.

2 - Bihar-ul Envar, c.84, s.277.

3 - Nisâ, 86.